BUDAPEST XVI. KERÜLETI SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATA

BUDAPEST
2024.

A SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓRÓL RÖVIDEN

A koncepció arra hivatott, hogy kijelölje azokat az irányokat, amelyek alapján a szolgáltatási stratégiák, operatív programok, fejlesztési projektek megfogalmazódnak. Meghatározza azt a fő szakmai, gazdasági irányt, melyhez kapcsolódnia kell a programoknak, feladata, hogy megjelöljön felfogásmódot, nézőpontokat, elgondolásokat, a teljes rendszert nézve, annak fontosabb színtereit meghatározva.
A ***koncepció*** *meghatározza azokat az értékeket, amelyek mentén a kerületi szociálpolitika érvényesül, melyeknek meg kell valósulniuk a szociális szolgáltatások során.*
Meghatároz célokat, amelyek a szolgáltatások biztosítására, a fejlesztésekre irányulnak, illetve amilyen irány felé vinni szeretné az önkormányzat az ellátás rendszerét. Megfogalmazódnak azok az elképzelések, amelyek meghatározzák, hogy az új típusú intézmények biztosítása érdekében milyen lépéseket tesz az önkormányzat.
Feladata, hogy láthatóvá tegye a kerület szociális rendszerének hiányosságait, ez alapján kijelölje a fejlesztés irányát, ütemét, valamint hogy adatokkal alátámasztva elősegítse a döntéseket, és előrevetítse a tendenciák jövőben várható alakulását.
Kijelöli azokat a célterületeket, célcsoportokat, amelyek a településen fokozott figyelemben kell, hogy részesüljenek, amelyek helyzetüknél fogva prioritást élveznek.
Felméri a kerület ellátórendszerének helyzetét, valamint rámutat azokra a pontokra, ahol együttműködés lehetséges, szükséges, más települési önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, egyházakkal, és egyéb, nem önkormányzati intézményfenntartókkal.
A többi település (fővárosi kerületek, illetve a XVI. kerülethez közeli kisebb települések) koncepciójának ismeretében az együttműködési lehetőségek feltárása kezdődhet meg.
A Képviselő-testület a fentiek alapján elkészített koncepciót 2004. évben elfogadta. Azóta számos ellátás jött létre, fejlődött és alakult át, illetve szűnt meg. Jelen dokumentum immár a tizedik felülvizsgálata az eredeti koncepciónak, melyben 2004. évben megfogalmazott célokat, irányvonalakat kívánjuk aktualizálni, illetve az azóta bekövetkezett változásoknak megfelelően újraértelmezni.

A koncepció legfontosabb tartalmi elemeit törvény határozza meg:
A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében – jogszabályban meghatározottak szerint - **szolgáltatástervezési koncepciót készít.**
A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 111/A. § (5) bekezdése alapján **a szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat kétévente felülvizsgálja és aktualizálja**.

Budapest Főváros XVI. kerület szociális szolgáltatástervezési koncepciójának célja a XVI. kerületben élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatások és ellátási formák megszervezésének, módjának meghatározása. **Tartalmát** a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) fogadja el, és kétévente felülvizsgálja, aktualizálja.

A Rendelet 111/A. § (1) bekezdése meghatározza azokat a **tartalmi elemeket**, amelyeket a koncepciónak tartalmaznia kell. Ezek a következők:

- a lakosságszám alakulása, a korösszetétel, a szolgáltatások iránti igények,
- az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzete, ütemterv a szolgáltatások biztosításáról,
- a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatai, az esetleges együttműködés keretei,
- az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségessége,

A Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat (a továbbiakban: Önkormányzat) **koncepciója - igazodva a megyei koncepciók tartalmi követelményeihez, és a szakmai "ésszerűséghez" - tartalmazza még:**

a) a fenntartott intézményrendszer struktúráját, szerkezetét, legfontosabb jellemzőit,
c) a szolgáltatások iránt jelentkező szükségletek alapján az intézményrendszer korszerűsítésének irányait,
d) a kapcsolódó szakmapolitikák helyi rendszerét, sajátosságait
e) a főváros területén működő szolgáltatási rendszer struktúráját, legfontosabb jellemzőit,
f) a szolgáltatások iránti igények alakulása, a várakozók száma, korösszetétele, legfontosabb szociális jellemzői.

A **szolgáltatástervezési koncepciót** az önkormányzat az **elfogadást megelőzően véleményezteti** az intézményvezetőkkel és a nemzetiségi önkormányzattal. A koncepció végleges változatának elfogadása során a kialakított véleményeket az önkormányzat lehetőség szerint figyelembe veszi (a *Rendelet 111/A. § (4) bekezdése szerint).*

A koncepciót az önkormányzat bemutatja továbbá a Szociálpolitikai Kerekasztalnak, mivel annak fő feladata a szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérése (a *Rendelet 111/B. § (2) bekezdése szerint).*

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a szerinti kötelezettségnek eleget téve a Képviselő-testület 2013-ban megalkotta, majd 2015., 2017. évben felülvizsgálta az Önkormányzat **Helyi Esélyegyenlőségi Program**ját (a továbbiakban: HEP), 2018. évben pedig újat alkotott. A 2018. évben megalkotott HEP felülvizsgálta 2020. évben megtörtént, majd a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent a Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" c. dokumentum szerint átdolgozva 2022-ben újat alkotott.

A vonatkozó jogszabály kimondja, hogy minden koncepciónak, összhangba kell kerülnie a HEP-pel, ezért a Koncepció 2022. évi felülvizsgálata ezt is figyelembe veszi. Figyelembe véve, hogy a HEP nemcsak szorosan illeszkedik jelen dokumentumhoz, hanem annak nagyon kötött szerkezete miatt sokban ismétli azt, bizonyos részeket a korábbiaknál rövidebben fogalmazunk meg, a duplikálás csökkentése miatt.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata

A koncepció felülvizsgálata a koncepcióhoz képest a kerület sajátosságaira, azok alakulására koncentrál. **Tartalmazza** különösen:

a) a koncepció tartalmi elemeiben bekövetkezett változásokat,
b) az ellátórendszer változását,
c) a koncepcióban vállalt feladatok teljesülését, illetve az újabb terveket.

A törvényi kötelezettség teljesítésén túl a koncepció felülvizsgálatának elsődleges célja, hogy a kerület minden lakója számára legyenek elérhetőek olyan ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és a minőségi ellátást biztosítják. További cél, hogy a szociális szféra működése magas színvonalon feleljen meg a szakmai kritériumoknak, és eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat ügyfeleik számára.
A területet meghatározó jogszabályok az előző felülvizsgálat óta több alkalommal változtak. A jelen felülvizsgálat annak elkészülésekor (2024. II. féléve) aktuális jogszabályi környezetre épül.
A koncepció felülvizsgálatának érdekében az adatok, vélemények és javaslatok megismerése céljából megkerestük a Magyar Államkincstár Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságot, a Budapest Főváros Kormányhivatala XVI. Kerületi Hivatalát, valamint az Önkormányzat által fenntartott egészségügyi és szociális intézményeket is
.

A BUDAPEST XVI. KERÜLETI SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓ SZERKEZETE

Tartalomjegyzék

I. BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓ KONCEPCIONÁLIS ALAPJAI ... 8

1.1. Helyi településpolitikai, társadalompolitikai célok ... 8

1.2. Alapelvek ... 8

1.2.1. Intézmények, ellátások fejlesztése ... 10

1.2.2. Az önkormányzat által biztosított szociális igazgatási feltételek ... 10

1.3. A helyi szociálpolitika célcsoportjai, a szociális kirekesztettség enyhítése ... 11

1.3.1. A kerületi szociálpolitika célcsoportjai ... 11

1.3.2. A szociális források és feladatok mértékének, egymáshoz való arányának alakulása ... 11

1.3.3. A nem-állami fenntartók a XVI. kerület szociálpolitikájában ... 12

1.4. A megoldandó szociálpolitikai szakmai feladatok ... 13

1.4.1. A szociálpolitika intézményeinek és eljárásainak fejlesztése ... 13

1.4.2. A szegénység, marginalizálódás és kirekesztettség enyhítése ... 15

1.4.3. Az előrelépések érdekében szükséges teendők ... 18

II. STATISZTIKAI ADATOK ... 20

2.1. A lakosságszám alakulása ... 20

2.2. A korösszetétel alakulása ... 21

2.3. A lakosság életminőségét befolyásoló feltételek változásai ... 23

2.4. A szociális szolgáltatás, ellátás alakulásának mutatói ... 38

2.4.1. Szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások ... 38

2.4.2. A szociális alapszolgáltatások ... 43

2.3.3. Gyermekvédelmi ellátás helyzete ... 46

2.4. A XVI. kerületi lakáshelyzet ... 49

2.5. A tartós bentlakást nyújtó szociális szolgáltatások iránti igények alakulása ... 50

2.6. Összegzés a statisztikai adatok alapján ... 51

III. A SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI KÖTELEZETTSÉG ÁLTALÁNOS TARTALMA ... 53

IV. AZ EGYES SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI FORMÁK, SZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE, TERVEZETT FELADATOK, TENNIVALÓK, CÉLOK ... 57

4.1. Szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások ... 57

4.1.1. Időskorúak járadéka ... 57

4.1.2. Aktív korúak ellátása – egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás és foglalkoztatást helyettesítő támogatás ... 58

4.1.3. Ápolási díj, ápolási támogatás ... 60

4.1.4. Gyermekek otthongondozási díja (lsd. 38. sz. táblázat) ... 61

4.1.6. Közgyógyellátás ... 63

4.1.7. Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság ... 65
4.1.8. Lakhatási támogatás ... 65
4.1.9. Fűtési támogatás ... 68
4.1.10. Ápolási támogatás ... 71
4.1.11. Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából folyósítható települési támogatás ... 71
4.1.12. Kertvárosi lakásrezsi támogatás ... 72
4.1.13. Rendkívüli települési támogatás ... 74
4.1.14. Temetési támogatás ... 76
4.1.15. Ikerszülési támogatás ... 78
4.1.16. Táborozási hozzájárulás ... 78
4.1.17. Nagycsaládosok tankönyvtámogatása ... 78
4.1.18. Veszélyhelyzeti támogatás ... 79
4.2. Természetben nyújtott szociális ellátások ... 79
4.2.1. Köztemetés ... 80
4.2.2. Gyógyszertámogatás ... 81
4.2.3. Rezsiköltségek csökkentéséhez megállapítható rendkívüli települési támogatás ... 81
4.3. Szociális szolgáltatások – szociális alapszolgáltatások ... 83
4.3.1. Étkeztetés ... 85
4.3.2. Házi segítségnyújtás ... 87
4.3.3. Családsegítés ... 90
4.3.4. Közösségi ellátás ... 95
4.3.5. Támogató szolgáltatás ... 95
4.3.6. Utcai szociális munka ... 96
4.3.7. Nappali ellátás ... 97
a) Az idősek klubja ... 98
b) A fogyatékosok nappali intézménye ... 99
d) A pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek nappali intézménye ... 100
d) Nappali melegedő ... 102
4.4. Szociális szolgáltatások – szakosított ellátási formák ... 102
4.4.1. Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények ... 102
4.5.Egyéb, önként vállalt szociális szolgáltatás ... 104
4.5.1. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ... 104
4.5.2. Nyugdíjasok segítő szolgálata - és kapcsolódó szolgáltatások ... 106
4.6. Hiányos vagy hiányzó ellátások, ellátási formák – végrehajtás, teendők, tervek 108
V. EGYES CSOPORTOK SAJÁTOS PROBLÉMÁIHOZ KAPCSOLÓDÓ SPECIÁLIS ELLÁTÁSI FORMÁK, ILYEN ELLÁTÁSOK KIALAKÍTÁSÁNAK SZÜKSÉGESSÉGE ... 110
VI. NEM ÖNKORMÁNYZATI SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK HELYE ÉS SZEREPE AZ ELLÁTÁSBAN, EGYÜTTMŰKÖDÉSI LEHETŐSÉGEK ... 113
6.1. Ellátási kötelezettség teljesítése szerződések megkötésével ... 113
6.2. A különböző ellátó szervezetek együttműködésének módjai, keretei ... 114
VII. A SZOLGÁLTATÁSOK KORSZERŰSÍTÉSÉNEK IRÁNYAI ... 116

7.1. Teendők a szolgáltatások szakmai színvonalának emelése érdekében 116
7.2. A szociális ellátások fenntartása-működtetése finanszírozási kérdései 117
7.3. A szociális intézmények karbantartási- felújítási-beruházási feladatai 118
7.4. A jogszabályban előírt szakmai minimumfeltételek megteremtése 118
7.4.1. Az intézményekben dolgozók képzése, továbbképzése 118
7.4.2. Szakmai minimum feltételek megteremtésére vonatkozó feladatok: 119
VIII. A SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE, BŐVÍTÉSE ÉRDEKÉBEN VÉGZENDŐ VÁLLALT FELADATOK, TERVEK ÖSSZEFOGLALÁSA, AZOK MEGVALÓSULÁSA 121
8.1. Folyamatosan végzendő feladatok 122
8.2 2022-2024-re tervezett feladatok és megvalósításuk, valamint a 2022-2024 közötti időszakra tervezett feladatok 123
8.3 Közép, illetve hosszú távon elvégzendő feladatok 125
IX. KAPCSOLÓDÓ GYERMEKVÉDELMI, FOGLALKOZTATÁS-, LAKÁSPOLITIKAI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ALRENDSZEREK 126
9.1. Gyermekvédelem és gyámhivatali munka 126
9.1.1. Gyermekvédelmi támogatások 126
9.1.2. Gyámhivatal 129
9.1.3. Család- és Gyermekjóléti Központ 130
9.1.4. Gyermekek napközbeni ellátása 140
9.1.5. Gyermekek átmeneti ellátása 145
9.2. Foglalkoztatáspolitika 147
9.2.1. Budapest Főváros Kormányhivatala – Foglalkoztatási Főosztály 147
9.2.2. Közfoglalkoztatás 149
9.3. Lakáspolitika 150
9.3.1. Lakáskoncepció 150
9.3.2. Fiatal házasok első lakáshoz jutásának támogatása 152
9.4. Egészségügy 152
X. MELLÉKLET 159
A SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ KÉPVISELŐ-TESTÜLETI HATÁROZAT 162

I. BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓ KONCEPCIONÁLIS ALAPJAI

1.1. Helyi településpolitikai, társadalompolitikai célok

A jogállamiság elve alapján az Alaptörvény (Magyarország Alaptörvénye, 2011. április 25. – a továbbiakban: Alaptörvény) deklarálja az állampolgárok szociális biztonsághoz való jogát. Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése szerint: *„Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékosság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult."* Az Alaptörvény XIX. cikk (2) bekezdése szerint Magyarország a szociális biztonságot a rászorulók esetében „a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg." A garanciális szabályok között azonban a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt helyez az állami szerepvállalásra és egy erőteljesebb szabályozási felelősségre, mely a XIX. cikk (3) bekezdése szerint: *„Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja."* Az Alaptörvény XIX. cikk (4) bekezdése alapján: *„Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja."*

A XVI. kerület egy egységként tekint a település lakosainak támogatására, az intézményrendszer szolgáltatásaira, melyek kiegészítik egymást. Így fokozott hangsúlyt fektet az ágazatközi egyeztetésekre, összhangra, együttműködésre. Ez alapján a szociális koncepció kialakításának fontos eleme az egészségügy, a gyermekvédelem, a lakás-, a foglalkoztatás-, és a kisebbségpolitika helyzete, kapcsolódási pontjai a szociális ellátás rendszeréhez. E témákat elsősorban a IX. fejezet részletezi.

A Koncepció 2004. évi elfogadása óta ezen alapelvek továbbra is érvényesek és a szociálpolitikai döntések alapjául szolgálnak.

1.2. Alapelvek

A Koncepció felülvizsgálatának alkalmával fontos az alapelvek megerősítése, kiegészítése a tapasztalatok alapján.

A modern szociálpolitika alapgondolata, hogy társadalmunk alrendszereinek működése során az egyén vagy egyének kisebb-nagyobb közösségei, csoportjai számára adódhatnak olyan helyzetek, problémák, amelyek miatt átmenetileg vagy véglegesen (betegség, megváltozott munkaképesség, fogyatékosság, munkanélküliség, a család hiánya, a családi körülmények változása, a jövedelemhiány, illetve alacsony jövedelem, a lakhatási problémák, a hajléktalanság, stb.) képtelenekké válnak elfogadható szinten gondoskodni saját magukról. A szociális gondoskodás feladata e társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzetek feltárása és a jog által biztosított keretek között reagálni ezekre, az egyén szabadságának és személyiségi jogait tiszteletben tartása mellett oly módon, hogy a közösség védelme is megvalósuljon. Az állami feladatvállalás meghatározó elve e területen összekapcsolódik egyrészt a szubszidiaritás elvével,

másrészt a rászorultsággal, kiegészülve a helyi szociálpolitika öngondoskodásra ösztönző törekvéseivel. Az Szt. alapján elsődleges felelős az egyén, így az önkormányzat fő feladata helyben elősegíteni a képessé tevést.

A Képviselő-testület a társadalompolitikai célok elérése érdekében alapelveket fogalmaz meg, az alábbiak szerint:

A településről való elvándorlás megelőzése, a lakosságszám növekedésének elősegítése.
A kerület egységességének megőrzése.
A kohéziót segítő szerveződések támogatása.
A szegregáció bármely formájának megelőzése.

Az általános alapelvekre építve a szociálpolitikai célkitűzések megvalósításában további elvek fogalmazódnak meg:

- Jog az emberhez méltó életre.
- Az elesettek és a szegények megsegítése.
- A szociális biztonsághoz való jog.
- A társadalmi kohéziót segítő szerveződések támogatása.
- A rászoruló joga az ellátáshoz való hozzájutás, vallási, felekezeti, etnikai, nemi, fizikai és mentális helyzete alapján való megkülönböztetettség nélkül, egyben arra való törekvés a helyi lehetőségek mentén, hogy minden állampolgár szociális biztonságban éljen.
- Az ellátások igénybevételekor a mindennemű állampolgári jogok szem előtt tartása.
- Az életfeltételek, életkörülmények javítása érdekében tett segítségnyújtás folyamatában az egyén autonómiájának, képességeinek hangsúlyozása, támogatása.
- A segítségnyújtás során a támogatott egyének aktív részvétele.
- Az ellátások megszervezésekor a hatékonyság és a hatásosság lehető legmagasabb foka, mely elősegíti az egyenlőtlenségek csökkentését, és az ellátáshoz való hozzáférhetőség növelését.
- A megfelelő pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutás, valamint az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A települési szinten elérhető egészségügyi ellátás megfelelő biztosítása.
- A foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
- A hátrányos helyzetű egyének és csoportok esélyegyenlőségének előmozdítása, szükség esetén új támogató szolgáltatások bevezetése, melyek csökkentik a meglévő hátrányokat.
- A diszkriminációmentesség és szegregációmentesség biztosításával a társadalmi integráció támogatása.

Az alapelveket alátámasztó értékek:

- *Biztonság:* a rászorulóknak hozzá kell jutniuk az őket megillető ellátásokhoz, valamint cél, hogy a váratlan élethelyzetbe, krízishelyzetbe került családok, egyének életszínvonalának lehetőség szerinti megőrzése Mindennek a lehető legnagyobb hatékonyság és hatásosság elérése mellett kell megvalósulnia. Fontos, hogy amennyiben a juttatások köre, összege változik, azt körültekintő, alapos döntés előzze meg.

- *Egyénközpontúság:* az ellátás központjában az egyén, illetve a család áll, a jogszabályi keretek között személyre szabottan.
- *Egyenlőség*: a szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosításában, az ezek által megteremtett lehetőségekben.
- *Szabadság:* az ellátási forma és a segítő szakember személyének megválasztásában, az adott intézmény lehetőségeihez mérten, működési elveihez igazodva.
- *Innovativitás.*
- *Minőségi ellátás:* törekedni kell a minél magasabb színvonalú ellátás biztosítására.

1.2.1. Intézmények, ellátások fejlesztése

Alapvető cél, hogy az adott év szociális ellátásának szintje érje el, esetleg haladja meg az előző évi ellátások színvonalát.

Fokozatosan ki kell egészíteni a szolgáltatási formákat, az igények, illetve a jogszabályi kötelezettségek megjelenésével, valamint e mellett törekedni kell a még hiányzó ellátási formák megvalósítására, kialakítására. A fejlesztések irányát elsősorban valódi igényekre való reagálás adja meg. Részletesebben: VIII. fejezet.

Az Önkormányzat az Szt., valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) által kötelezően előírt feladatait három intézménye a XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde, a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Területi Szociális Szolgálat és a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, továbbá ellátási szerződések útján teljesíti. Az intézményrendszer hatékonyságának növelése érdekében az intézmények, szolgáltatások közötti együttműködés – a kompetenciahatárok megtartásával – továbbra is folyamatos feladata a szolgáltatások biztosításában résztvevőknek. Ez a kerületben eredményesen működik. Új szereplőként a XVI. kerületi Kertvárosi Idősek Otthonát hozta létre az Önkormányzat.

A fenntartó és az intézmények közötti aktív kapcsolat megtartása, erősítése, mélyítése szükséges az átlátható, ellenőrizhető rendszer fenntartásához, valamint a szakmai tevékenység eredményes támogatásához.

1.2.2. Az önkormányzat által biztosított szociális igazgatási feltételek

Az önkormányzatokra több olyan feladat is hárul, melyet önerőből megvalósítani nem tudnak, vagy melyekre a településen nem mutatkozik akkora igény, hogy azt fenntartani célszerű és gazdaságos lenne. Emellett fővárosi sajátosság, hogy a kerületek eltérő helyzete miatt Budapest lakosai többféle ellátási rendszer útján kapnak segítséget. Ez a lakossághoz eljutó információ, azonban azt nem tudják, hogy mi az, ami helyi sajátosság, ezért tisztában kell lenni a környező települések szolgáltatásaival, a pontos tájékoztatás érdekében.

Célszerű e feltételek és körülmények mellett törekedni a más önkormányzatokkal való együttműködések. A civil szervezetekkel, egyházakkal való együttműködés során az önkormányzat koordinatív szerepe kerül előtérbe, azok függetlenségének tiszteletben tartásával.

Törekedni kell arra, hogy a fenti célok megvalósítása az igényekhez igazodjon, és ezáltal csökkenjen azok száma, akik nem, vagy csak részben jutnak hozzá azokhoz az ellátási formákhoz, amelyekre szükségük lenne.

Az említett célok nemcsak megfogalmazódnak, hanem az önkormányzat végre is hajtja őket: az Önkormányzat több ellátásra kötött együttműködési megállapodást Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzatával, a civil területen pedig a Magyar Vöröskereszttel egyre nő az együttműködésben végzett tevékenységek köre. Más fenntartókkal, civil szervezetekkel is kötött szerződést az Önkormányzat az ellátások biztosításának minél sokrétűbb, és minél könnyebben elérhető megvalósítása érdekében.

1.3. A helyi szociálpolitika célcsoportjai, a szociális kirekesztettség enyhítése

A szociálpolitika célcsoportjainak meghatározásakor fontos, hogy a szociálpolitika ne legyen egyenlő a szegénypolitika fogalmával, így ne csak az anyagi szempontból leghátrányosabb csoportok, társadalmi rétegek támogatottsága valósuljon meg. Természetesen a szegénység elleni küzdelem alapvető feladat, hiszen a szegénység egyéb problémákat is maga után von, mint például családi krízisek, egészségi problémák, mentális zavarok, az oktatáshoz való hozzájutás nehezedése. Ezért fontos a társterületek áttekintése is.

1.3.1. A kerületi szociálpolitika célcsoportjai

- A mélyszegénységben, periférián élők:
  - a jövedelem nélkül élők, illetve azok, akiknek nincs lehetőségük jövedelemforrás létesítésére (pl.: a feltételek meglétének hiányában társadalombiztosítási ellátásra nem jogosult idősek, betegek),
  - hajléktalanok.
- Az aktív korú tartósan álláskeresők, akik külső támogatás, segítség nélkül nem, vagy csak nagyon nehezen lesznek újra a munkaerőpiac tagjai.
- A szociális helyzetük, életvezetési problémáik miatt adósságot felhalmozó családok.
- Gyermeküket egyedül nevelők, akik egy jövedelemből vagy szociálpolitikai ellátásokból tartják fenn családjukat; illetve gyermekeiket.
- Nagycsaládosok, ahol az egy főre jutó jövedelem alacsony, a szülők kereső tevékenysége esetén is.
- Időskorúak, kiemelve az egyedülállókat, akik a kerület sajátosságai alapján általában családi házat tartanak fenn alacsony nyugdíjukból, és egyéb (egészségügyi) hátrányokkal is küzdenek.
- A fogyatékkal élők, tartós betegségben szenvedők, pszichiátriai betegek, akik speciális élethelyzetük miatt speciális ellátásokat igényelnek, és az őket segítő hozzátartozóik.
- Gyermekek.

1.3.2. A szociális források és feladatok mértékének, egymáshoz való arányának alakulása

A társadalmi igények növekedésének gyors üteme a szociális ellátások területein is újabb igényeket vet fel, és újabb kapcsolódási pontokat teremt más ágazatokkal, illetve

ágazaton belül egyaránt. A különböző ellátotti csoportok számának növekedése a mennyiségi igények megnövekedését is eredményezi. A magyar társadalom jellemzője az elöregedés (az időskori életszakasz kitolódása, az igen idősek számarányának növekedése), így az idősgondozás lehetséges ellátottjainak száma a kerületben is egyre növekszik, így nemcsak a jelenlegi ellátások kapacitásnövekedése szükséges, hanem újabb ellátási formák bevezetése is, valamint a jelenleg elérhető szolgáltatások, ellátások igazítása a valódi igényekhez. Előbbi kapcsán jön létre a kerületben idősek otthona, utóbbira, és a kapacitásnövelésre az elmúlt két évben is nagy figyelmet fordított az Önkormányzat, azonban az ellátást a humán erőforrás hiánya befolyásolja. Az idősek jelentős számára, illetve speciális helyzetére tekintettel az Önkormányzat 2012-ben megalkotta Idősügyi Stratégiáját, 2019-ben pedig új Idősügyi Stratégiát alkotott.

A kerületben jelentős beépítetlen terület válik lakott területté. Ez eredményezheti a lakosság összetételének változását, de hosszabb távon a kisgyermekes családok beáramlása várható, ami előrevetíti a gyermekek nappali ellátásának, illetve a gyermek- és ifjúságvédelemnek a megnövekvő feladatait. Ezek a tendenciák már jelentkeznek, elsősorban a gyermekek nappali ellátásában és az óvodai ellátásban okozva nehézségeket. 2004 óta a bölcsődei ellátás jelentős bővítése megvalósult, valamint az óvodai, iskolai férőhelyszám is látványosan emelkedett (lásd: 9.1.4. fejezet). A jövőben is tervezzük újabb bölcsődei férőhelyek létrehozását, lehetőség szerint pályázati lehetőségek igénybevételével.

A lakásépítések számának növekedése az egészségügyi ellátórendszerben is megnövekedett igényeket generál, ezért szükségessé vált új felnőtt háziorvosi körzet kialakítása.

A hajléktalanok, fogyatékos személyek ellátásának fejlesztése hiányában a szegénység, munkanélküliség aránya növekedhet. A hajléktalanok ellátása esetében a tapasztalatok azt mutatják, hogy a jelenlegi megoldás eredményesen kezeli a problémát. A fogyatékosok ellátásának megoldásra az Önkormányzat jelentős lépéseket tett. A szociális intézményhálózatába beépítette a fogyatékosok nappali ellátását, valamint több, a sérült emberekkel foglalkozó civil-, érdekvédelmi szervezettel felvette a kapcsolatot úgymint például a Mozgássérültek XVI. kerületi Szervezetével, a Vakok és Gyengénlátók Közép Magyarországi Egyesületével, stb. A kapcsolat nem minden szervezettel vált aktívvá, velük annak újraélesztése szükséges.

Mindezek alapján a források megosztásának folyamatosan alkalmazkodniuk kell a különböző ellátások kapcsán felmerülő igényekhez. Mindebben alapvető szempont az ellátórendszer egy egységben való kezelése, melyben a szakterületek együttműködnek rendszerszinten és az egyéni segítségnyújtás szintjén is, ezzel az erőforrások felhasználását optimalizálva.

1.3.3. A nem-állami fenntartók a XVI. kerület szociálpolitikájában

Az Önkormányzat szívesen fogadja az olyan nem állami szereplők, civil, egyházi kezdeményezéseit, amelyek a kerület ellátórendszerét kiegészítik, színesítik, teljesebbé teszik. Mivel az egyházaknak komoly szerepük van a társadalmi összefogásban, a hatékony kommunikációban és az oktatásban, ezért fontos a kerületben működő egyházakkal való szoros, partneri kapcsolat kialakítása és fenntartása.

Az Önkormányzat célja olyan együttműködések kialakítása, melyek a még le nem fedett ellátási területeket célozzák meg.

A szerződések megkötésekor elv a lakosok igényeinek, ellátásának kihangsúlyozása, előtérbe helyezése. Az ellátást biztosító fenntartók támogatásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a támogatás mértéke arányban legyen a kerületi lakosoknak nyújtott segítséggel, illetve a többi – Önkormányzat által fenntartott – intézmény financiális lehetőségeivel. A koncepció elkészítése óta több ellátási forma is ily módon valósult meg (VI. fejezet), és vált elérhetővé a kerület lakosai számára.

1.4. A megoldandó szociálpolitikai szakmai feladatok

A társadalmi környezet, annak változása, amely meghatározza egy adott településen működő szociális ellátórendszer létjogosultságát, valamint annak fejlesztési irányait. A hatékony fejlesztés szempontjából szükséges a megoldásra váró feladatok, célok ismételt áttekintése, rendszerezése.

A fejlesztések szempontjából kiindulópontot jelentenek a helyi szociálpolitikának a Koncepcióban is rögzített pozitív törekvései és értékközpontú alapelvei. Ezek között érdemes megemlíteni a legfontosabbakat, mint a szociális biztonság megteremtésére való törekvés, a prevenció elsődlegessége a negatív következményekkel járó helyzetek kialakulásának megelőzésére, a differenciált és egyénre szabott szociális szolgáltatás elve, lehetőleg a rászoruló személy saját környezetében (otthonában) történő gondozása, a szubszidiaritás, továbbá a szolgáltatások és ellátások szektorsemlegessége és a partnerségi elv érvényesítése az állami, nem állami, egyházi és civil szervezetek esetében.

1.4.1. A szociálpolitika intézményeinek és eljárásainak fejlesztése

a) Az egyes ellátási formák konkrét szakmai tartalmának meghatározása

A racionális gazdálkodás alapja, hogy átlátható legyen az ellátások tartalma, minősége, mennyisége, hogy ezekhez alkalmazkodhasson a hosszú távú célkitűzés, azon belül az éves költségvetés.

A kormányzat felismerte, hogy az önkormányzatok finanszírozásának egyértelművé kell válnia, a finanszírozás elvének a szociális ellátások terén is a feladatalapú támogatás felé kell elmozdulnia. Ezt szakmai összefogás is erősíti, előtérbe helyezi. Elmozdulás látható ebbe az irányba egyes ellátási formák esetében, de a teljes szférában még nem valósult meg, továbbá a feladatfinanszírozás bevezetése még nem minden szakterületen hozta magával azt a várt eredményt, hogy a finanszírozás igazodott volna a valós költségekhez. Az ellátások tartalmának meghatározásához előfeltétel a feladat pontos meghatározása, és ez alapján a teljesítmény ellenőrizhetőségnek kialakítása. Azokon a területen, ahol a finanszírozás a feladatellátást célozza, ez megvalósult. 2012-től a szociális és gyermekvédelmi intézmények egy országos internetes portálon, az igénybevevői nyilvántartás (a megelőző jogszabályi elnevezése: Központi Elektronikus Nyilvántartás a Szolgáltatást Igénybevevőkről, melynek rövidítése KENYSZI volt) használatával nyilvántartják az ellátottakat, az igénybe vett szolgáltatásokat, és napi rögzítéssel a napi igénybevételt.

A rendszer TAJ alapú nyilvántartás, mely lehetővé teszi a pontos és egységes nyilvántartást, mely a tényleges és teljes körű feladatfinanszírozás megvalósításának alapját képezi. A pénzbeli és természetbeni ellátások egy részét szintén központi felületen kell rögzíteni (PTR). 2021. évben a gyermekjóléti ágazatban országosan bevezetésre került a Gyermekeink védelmében elnevezésű informatikai rendszer (a továbbiakban: GYVR), ahová a Gyvt. vonatkozó pontjai alapján meghatározott adatokat és információkat szükséges felvezetni. Ezek a folyamatok azt vetítik előre, hogy egyre inkább megvalósulni látszik az, hogy azon ellátások esetében, ahol nincs mérlegelési jogkör, valóban egyenlő feltételrendszerű legyen a hozzájutás. A személyes gondoskodás terén az Szt. és az ahhoz kapcsolódó rendeletek módosításai is e felé haladnak. Ezzel azonban egy olyan helyzet erősödik, amiben az önkormányzatok szabadsága nagyobb teret ad a helyi igényekre való reagálásnak, de egyben egyenlőtlen feltételeket is teremt.

b) Súlypontok a hagyományos szociálpolitikai ellátások között

Folyamatosan szükséges annak áttekintése, hogy a hagyományos, megszokott ellátási formák közül melyek azok, amik jelen formájukban, minőségükben, mennyiségükben megfelelnek a lakossági igényeknek, szükségleteknek, valamint, hogy melyek azok, amelyek a megszokottól kissé eltérő módszer, szemlélet alkalmazásával, vagy a rendszer új dimenziókba helyezésével átalakíthatók, fejleszthetők.

E témakörben kiemelten fontos az egészségügy és a szociális ellátások határterületeinek rendezése, mely elsősorban a fogyatékos-, a pszichiátriai-, a kisgyermek-, és az idősellátás területén jelentkezik. A feladatok, tevékenységek e szerinti áttekintése megvalósult a koncepció megalkotása óta, és hozott is eredményeket, de a folyamat nem ért véget.

A korábban elfogadott szakmai elveket a hangsúlyeltolódás jellemzi. A szakellátás, intézményi elhelyezés prioritását kapacitáshiány miatt hangsúlyosan átvette az ellátottak otthonában történő ellátása (elsősorban az idősek és fogyatékosok házi gondozása kapcsán), amely új igényeket is felszínre hoz. Ennek kapcsán fontos az egészségüggyel történő szoros együttműködése, az innováció, valamint az újszerű ellátások, módszerek bevezetése a gyakorlatba. Ennek kapcsán az Önkormányzat az alapproblémára is reagál azzal, hogy önként vállalt feladatként idősek otthonát épített a kerület lakosai számára.

c) Az ágazatközi együttműködés erősítése

A fent leírt szakmai elvek, változások egyre inkább megkövetelik a szociális ellátást nyújtóktól az egészségüggyel, oktatással, gyermek- és ifjúságvédelemmel, lakás - és foglalkoztatáspolitikával, foglalkozókkal való együttműködést. E területek mindegyike változásokon, reformokon megy keresztül, új célok kerülnek kitűzésre. E célok elérése általában több területet érintő alapokra vezethetők vissza, ezért fontos az együttműködés az ágazatok között.

Az együttműködés pontos kompetencia-meghatározást is igényel, ami elősegítheti a le nem fedett területek felszínre kerülését, illetve csökkentheti a többszörösen ellátott feladatok nagyságát. Növelhető a szociális ellátórendszer hatékonysága az egyértelmű szakmai feladatmegosztással, azok egyértelművé tételével. Ez a kerületben világos, de a határok folyamatos fenntartására figyelmet kell fordítani.

1.4.2. A szegénység, marginalizálódás és kirekesztettség enyhítése

A szegénység, marginalizálódás megelőzése érdekében szükséges közös projektek megfogalmazása. A szegénység újratermelődésének megakadályozásához hosszabb távon gondolkodva a kulturális tőke biztosítása, valamint egészségügyi prevenció szükséges. Ennek megvalósításában elsődleges, kiemelkedő szerepe az oktatási-nevelési és egészségügyi intézményeknek van, valamint a család- és gyermekjóléti központ preventív tevékenységének és mentális gondozásának. Az egészségügyi intézmények és az ezzel a területtel foglalkozó civil szervezetek nagy hangsúlyt fektetnek a megelőzésre és a szűrő tevékenységekre. Az Önkormányzat évi egy alkalommal szervez a kerület lakosai számára Egészségnapot, ahol tájékoztatók, bemutatók, programok mellett ingyenes szűrővizsgálatok várják az érdeklődőket; felhívva a figyelmet az egészséges életmód fontosságára. Az iskolák rendszeresen szerveznek egészségnapokat, ahol az egészséges életmódé a főszerep. A védőnők gondozási tevékenysége kiterjed az anyán és a csecsemőn túl az egész családra az életszakaszoknak megfelelően prevenciós célból. A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ is folyamatosan biztosít prevencióra irányuló programokat.

A szegénység csökkentése munkahelyteremtéssel, munkahelymegtartással is segíthető. E probléma kiemelten sújtja a megváltozott munkaképességűeket, nyugdíjkorhatárhoz közel állókat, valamint a munkába visszakerülőket (gyermeknevelési támogatások igénybevétele után, ápolási díj megszűnését követően). Az ő segítésük érdekében eszköz lehet – alkalmazásuk esetén – a munkaadóknak járó kedvezmények körének növelése, de ez túlmutat az önkormányzatok kompetenciáján. Az Önkormányzat a Polgármesteri Hivatalon és intézményein keresztül azt a szerepet tudja felvállalni, hogy információhoz juttatja a lakosságot, illetve az álláskeresésben nyújt segítséget családsegítésen keresztül. Az Iparkamarával való kapcsolat aktív, ami szintén hatással lehet a problémára.

Mindezek mellett a szegénység csökkentésének – a támogatottak számára – legkézzelfoghatóbb, krízishelyzetben azonnali segítséget nyújtó eszköze a pénzbeli és természetbeni támogatások rendszere. Ebben az önkormányzat reagál a társadalmat érintő folyamatokra és eseményekre, de az egyén szintjén hozza meg döntéseit.

A támogatások nyújtásának fejlesztése

A törvényi szabályozások gyakori változása, átalakulása nem segítette a pusztán szociálpolitikai támogatásból élők alapvető biztonságérzetét az elmúlt években. Ez megerősítette, hogy az ellátórendszer feladata annak elérése, hogy a támogatásokból élők céljává váljon a munkába állás, érdekük fűződjön a munkavállaláshoz. Elkerülendő az a helyzet, amelyben a minimálbérért foglalkoztatottak anyagilag hátrányba kerülnek a támogatásból élő családokkal szemben. A minimálbér folyamatos emelkedésével ez már nem valószínű, de a feltételrendszerek kialakításánál figyelemmel kell lenni erre az alapelvre.

A foglalkoztatásban való részvételt növelheti, ha a munkavállalás kezdeti időszakában támogatás nyújtható, illetve a munkáltató is támogatást élvezhet. Ez elsősorban finanszírozási kérdés, mely törvényi szabályozással valósítható meg. Jelenleg erre vannak programok, tervek: a közfoglalkoztatás, foglalkoztatást elősegítő támogatások,

GYES-ről visszatérők munkáltatói járulékának kedvezménye, a GYED extra program, a 25 év alattiak SZJA kedvezménye.

Az Szt. 1993. évi elfogadása óta a helyi önkormányzatok szabályozási szerepe többször átalakult már, bizonyos esetekben nagyobb szabadsággal ruházta fel a törvény a települési szociálpolitika alakításai során. A települési önkormányzatoknak folyamatosan követniük kellett az Szt. változásait, másrészt a helyi szakpolitikával szemben megfogalmazódó gazdasági, társadalmi kihívásokra is válaszolniuk kell magának a Képviselő-testületnek is az által alkotott szociális tárgyú rendeletek esetében is:

- Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2015. (II. 23.) önkormányzati rendelete a szociális és gyermekvédelmi települési támogatásokról (a továbbiakban: 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet)
- Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 19/2022. (IX. 23.) önkormányzati rendelete a Kertvárosi lakásrezsi támogatásról (a továbbiakban: 19/2022. (II. 23.) Önk. rendelet)
- Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2010. (III. 29.) önkormányzati rendelete a szociális szolgáltatásokról, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokról és a szociálpolitikai kerekasztalról (a továbbiakban: 9/2010. (III. 29.) Önk. rendelet).

A kerület támogatási rendszerét tekintve mindig is fontos volt az összhang a gyermekvédelmi, illetve a szociális segélyezés között. A települési támogatások között is megtalálhatóak a gyermekes családok segítését célzó támogatási formák, melyek közül többet a XVI. kerületi Önkormányzat önként vállalt feladatként finanszíroz.

a) A munkahelyteremtés lehetőségei

Az önkormányzatoknak nincs nagy lehetősége a munkahelyteremtésben, korlátozottak az eszközei a foglalkoztatáspolitika alakításában, végrehajtásában, azonban meg kell keresni azokat a szeleteit a területnek, ahol részt vállalhat. Nem elhanyagolható körülmény, hogy a kerület adottságai miatt (multinacionális vállalatok hiánya) az Önkormányzat az intézményeivel és a Polgármesteri Hivatallal a legnagyobb számú foglalkoztatók közé tartozik.

Az Önkormányzat esetében a foglalkoztatással összefüggésben annak van nagy szerepe, hogy hogyan viszonyul a fejlesztésekhez, beruházásokhoz, így a munkahelyek számának növekedéséhez, és a tőke beáramlásához a kerületbe.

Az álláskeresők ellátásának rendszerében 2009 óta átmeneti időre, a munkaerőpiac világába való visszakerülés elősegítése érdekében lehetőség van közfoglalkoztatásra. A munkaadók úgy foglalkoztathatnak álláskeresőket, hogy foglalkoztatásuk jelentős részben állami költségvetésből finanszírozott. A XVI. kerület megragadja ezt a lehetőséget, jövedelemhez juttatva a családokat, és a munkavállalás nagyobb esélyét biztosítva az álláskeresők számára. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma jelentősen csökkent.

Az Önkormányzat eszköze lehet a munkanélküliség kezelésében a foglalkoztatást segítő programok, kezdeményezések támogatása, az intézményrendszeren keresztül a munkanélküliek megtalálása, támogatása.

A munkanélküliség kezelésében a Budapest Főváros Kormányhivatala X. kerületi Hivatala Foglalkoztatási Osztály jut szerephez programjai révén, együttműködve a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központtal, és a járási hivatallal. Munkájukat, tevékenységüket részletesebben a IX. fejezet tartalmazza. E három szervezet együttműködése az aktív korú nem foglalkoztatottak kapcsán tud leginkább eredményt elérni.

Mára a kerületben nem a munkanélküliség, hanem a munkaerőhiány okoz nagyobb problémát.

b) Fiatalok, gyerekek - képzés, oktatás

A szegénység újratermelődésének megakadályozásában, az esélyek növelésében fontos szerepe van a gyermekek és fiatalok oktatásának, képzésének. Az iskola, oktatás szerepének tekintélye az alacsony iskolázottságú szülők esetében csekély, értéke inkább az azonnali eredménnyel járó munkába állásnak van.

Fontos feladat ezért már egészen kisgyermekkortól a hozott értékrend megváltoztatása annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű, szegény családok gyermekei számára a tanulás igénnyé, értékké, szükségletté váljon.

A fentiekből következik, hogy ki kell építeni annak eszközrendszerét, milyen módon valósítható meg legalább az iskolaköteles korig tartó tanulás, iskolába járás „kikényszerítése”. Ennek egyik bevezetett eszköze a korábbi hiányzásból eredő szabálysértés mellett a családi pótlék szüneteltetése. E mellett az Észak–Pesti Tankerületi Központ (a továbbiakban: Tankerület) intézményeiben nagy figyelmet fordítanak a hátrányok kompenzálására, a tehetséggondozásra. Szerepük van abban, hogy a nehezebb sorsú, oktatás szempontjából elhanyagoló családokból érkező gyermekeket minél tovább az iskolában tartsák, és elősegítsék legalább az általános iskola elvégzését. Ebben a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ is szerephez jut, főként a védelembe vételi eljárások során arra kötelezett családok esetében, de preventív jelleggel is családsegítés, és az óvodai- és az iskolai szociális segítő tevékenység.

A halmozottan hátrányos helyzethez kötött támogatások pont az érintett réteget célozzák meg, ahol a családnak nemcsak az anyagi helyzete teremt rászorultságot, hanem a szülő alacsony (8 osztály) iskolai végzettsége is.

Az oktatási intézmények, valamint a szociális és gyermekvédelmi intézmények szakmai kapcsolata, együttműködése a problémák feltárásának, orvoslásának alapja. Ezen területeknek ki kell egészíteniük egymás tevékenységét a gyermekek érdekében folytatott munkában.

A problémákkal kapcsolatos kérdések feltárásával, orvoslására adható válaszok kidolgozásával a Tankerület foglalkozik, mint fenntartó, az Önkormányzattal és egyéb partnerekkel együttműködve.

c) Városrehabilitáció, lakásügy és szegénység

Egy adott család lakáskörülményei nagymértékben befolyásolják élethelyzetét, és ez által szociális körülményét is. A szociális lakások léte a szegénységgel összefüggő

alapvető kérdés. Probléma nemcsak a lakhatás megteremtése, hanem a lakás megőrzése is. Ennek segítésére az Önkormányzat a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Szociális és Szociális Intézményi Iroda egyes segítségnyújtási formáin keresztül próbál a megoldáshoz vezető folyamathoz hozzájárulni, a lakásfenntartást segítve.

Az Önkormányzat a Képviselő-testület által elfogadott Lakás Koncepciójában elérendő célokat fogalmazott meg. Az ebben foglaltak szerint: önkormányzat továbbra sem zárja ki önkormányzati bérlakások építését, melynek érdekében folyamatos és jelentős hangsúlyt kell fektetni az erről szóló pályázatok figyelésére. A szociális bérlakások esetén az odaítélés szempontja a szociális rászorultság, a lakhatási probléma megoldása, figyelembe véve a család szociális és társadalmi helyzetét.

A szociálisan rászorulók számára az Önkormányzat 150 lakást szociális jellegű bérlakásként üzemeltet. Rendelkezik még az Önkormányzat a Szobabérlők házával, ahol 21 m²-es, igen alacsony rezsijű és bérleti költségű garzon lakásokat szociális alapon kaptak a bentlakók, maximum 5 évre. Cél a lakások állapotának folyamatos helyreállítása, vagy az erre alkalmatlan lakások kivonása az állományból.

A szociális bérlakások fenntartása mellett a költségelvű lakások fenntartása, számának növelése is fontos, hisz ez kevésbé bizonytalan és lényegesen kedvezőbb költségű, mint a piacon bérelhető lakások.

Az életminőséget a lakáshelyzet mellett a lakókörnyezet is nagymértékben befolyásolja. A XVI. kerületi Önkormányzat ennek érdekében fontosnak tartja a kertvárosi jelleg megőrzését, erősítését, valamint Európai uniós forrás bevonásával a közterületek, parkok fejlesztését, korszerűsítését végzi.

1.4.3. Az előrelépések érdekében szükséges teendők

Budapest XVI. kerülete a Főváros többi kerületével (főként az észak-pesti kerületekkel) a meglévő együttműködéseit fenntartja, mely konkrét ellátások biztosításában is megmutatkozik és igyekszik ezeket ápolni, fejleszteni.

Ennek elősegítése képpen szívesen fogadja azon fővárosi vagy kerületi kezdeményezéseket, amelyek egy-egy téma, ellátási terület kapcsán az együttműködést, az információátadást, a tapasztalatcserét szorgalmazza. A szociálpolitika egyes területein (áldozatvédelem, drogstratégia, esélyegyenlőség, szegregációmentesség) a Fővárosi Polgármesteri Hivatal nagymértékű koordinatív szerepet vállal az utóbbi két évben.

Az intézményi ellátás területén az intézményrendszer kibővítésére, a meglévők tevékenységének minél nagyobb összehangoltságára törekszik, a kapacitások leggazdaságosabb és legtöbb segítséget nyújtó kihasználása érdekében. Fontos feladatként említhető a szociálpolitikán belüli területek, illetve a szociálpolitikához közeli ágazatok együttműködésének erősítése, fejlesztése, mely a jelenleg is aktív kapcsolat fenntartásával, további bővítésével érhető el.

A pénzbeli ellátások formáinak, elveinek, a támogatási típusoknak folyamatosan a rászorulók igényeihez mérten kell alakulnia. Ezért fontos a visszacsatolás, a

visszajelzések értékelése, és a pénzügyi lehetőségekhez mérten ezek beépítése a rendeleti szabályozásba, és a támogatásnyújtás gyakorlatába.

Az ellátások rászorulókhoz való eljuttatásának egyik eszköze az információk eljuttatása, amit minden lehetséges módon meg kell tenni.

II. STATISZTIKAI ADATOK

A statisztikai adatok összehasonlító adatok, illetve Budapest XVI. kerületének adatai. A koncepció készítésekor az Önkormányzat folytatta eddigi adatgyűjtési tevékenységét, így az évenkénti változások így jól megfigyelhetők. Tekintettel a Koncepció felülvizsgálat elkészítésének időpontjára, a legtöbb adat 2023. évi. Mindezek mellett a Koncepció terjedelmének kordában tartása végett egyes táblázatok visszamenőleg csak az elmúlt 5 évre tartalmaznak adatokat. Korábbi adatok a Koncepció korábbi felülvizsgálataiban találhatók meg.

A lakosság számának, összetételének vizsgálta megmutatja, milyen társadalmi-demográfiai folyamatok történnek a kerületben, ami segít meghatározni a szolgáltatások fejlesztésének irányait. Az adatok más aspektusból való külön megjelenítését – a korábbi felülvizsgálatokal ellentétben – mellőzzük, mert a folyamatok az alapadatokból is levezethetők. A cél nem a statisztikai adatok hosszú ismétlése.

2.1. A lakosságszám alakulása

A demográfiai folyamatokat nyomon követhetjük a lakónépesség számán keresztül, mely fogalom lefedi az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező és a 16. kerületben életvitelszerű lakó személyek együttes számát.

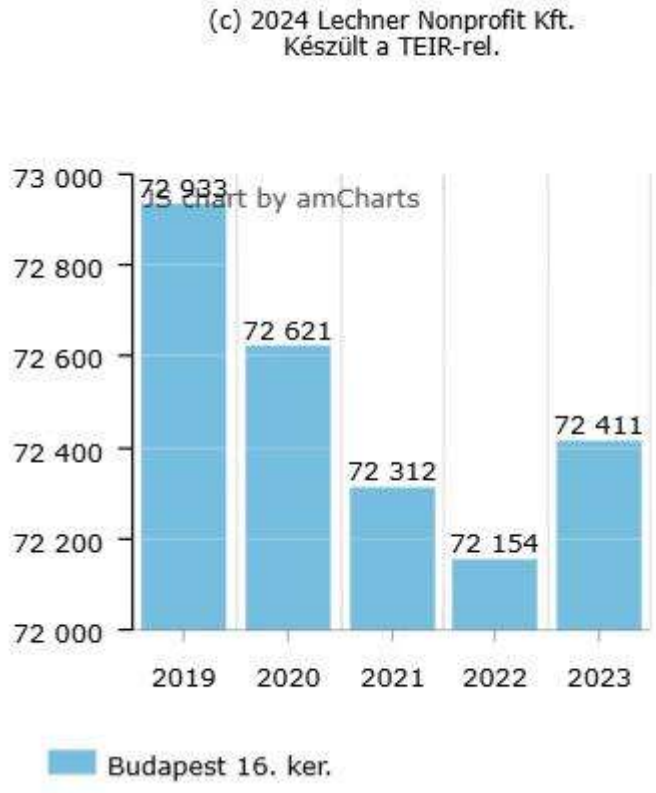

(lakónépesség december 31-én (fő) - forrás: TEIR adat)

A Főváros lakónépességének 4,38 %-t adja Budapest XVI. kerületének lakosságszáma. (Budapest lakónépessége 2024. évben: 1 676 100 fő (*Forrás: KSH-TSTAR).*

A bevándorlási egyenlegbe jelentkező pozitív irányú elmozdulás tapasztalható. Egyre többen tekintik lakóhelyüknek Budapest XVI. kerületét. Ugyanakkor az állandó népességre az alábbi táblázatban szereplő adatok vonatkoznak

(állandó népesség december 31-én (fő) - forrás: TEIR adat)

Budapest XVI. kerületének lakosság száma 1990 és 2006 között jelentősen nem változott. Voltak évenként kisebb növekedések és fogyások, de a 69-70 ezer körüli lakosságszám állandónak volt mondható. Mindez főleg annak tükrében tekinthető pozitívumnak, hogy Magyarország népessége folyamatosan csökken. 2007 óta a lakosságszám nem esett 72 000 fő alá, sőt, 2015-től a lakosságszám már meghaladta a 73.000 főt. Majd három év csekély mértékű visszaesést követően (az agglomerációba való költözési hullám) 2023-tól ismét elérte ezt a számot.

A növekedés lassú üteme is nagyon pozitívnak mondható ahhoz képest, hogy az ország lakosságszáma mellett Budapest lakossága is csökken, valamint azt figyelembe véve, hogy a természetes fogyás növekvő tendenciát mutat.

2.2. A korösszetétel alakulása

1. sz. táblázat - A lakosság megoszlása korcsoportonként

Életkor	**2019.**	**2020.**	**2021.**	**2022.**	**2023.**
0-4	3 280	3 134	3 166	2 959	2 827
5-14	8 418	8 411	8 286	8 233	8 257
15-18	2 884	3 007	3 126	3 219	3 383
19-34	11 544	11 247	11 025	10 775	11 375
35-59	26 993	27 134	27 436	27 658	27 684
60-X	19 926	19 867	19 662	19 527	19 416
Összesen:	**73 054**	**72 800**	**72 701**	**72 171**	**73 014**

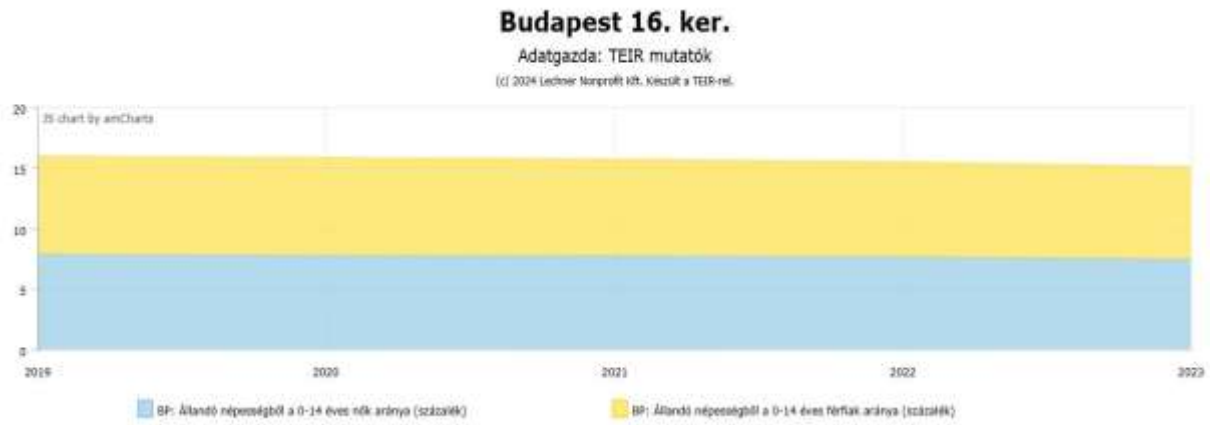

(állandó népességből 0-14 éves korú férfiak és nők aránya (százalék) - forrás: TEIR adat)

A 2019-es 16,01%-ról (8,13% és 7,88%) 2023-ra 15,11%-ra (7,64% és 7,47%) csökkent az állandó népességből a 0-14 éves korosztály aránya.

Viszont a demográfiai és korösszetételt tükröző adatok mellett érdemes megnézni a kerület lakás állományával kapcsolatos alábbi 3 adatsort, mivel az előbbi két értékre befolyásoló tényezőként hathatnak:

2. sz. táblázat - A lakásállomány jellemzői

Budapest 16. ker.	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Lakásállomány (db)	31775	31977	32125	33269	33336
Lakónépesség, 100 lakásra (fő)	229,53	227,1	225,1	216,88	217,22
Az év folyamán épített lakás, 1000 lakásra (db)	6,64	7,76	5,26	10,31	2,46

(forrás: TEIR - adat)

A fiatalok kerületen belülről és kerületen kívülről egyaránt szívesen választják lakóhelyüknek és családalapításuk színhelyének a XVI. kerületet. A kerület kertvárosi jellegéből adódóan zöldmezős beruházások eredményeként növekedett az épülő és átadott lakások száma az elmúlt években. Több esetben a nagycsaládos generációs együttélés helyett választanak maguknak a fiatalok önálló lakást kerületen belül, ez is hozzájárul, hogy a lakónépesség száma 100 lakásra vetítve csökkenő tendenciát mutat.

Ezek az új lakások olyan műszaki feltételek mellett épülnek, hogy a gyermekvállalást segítő állami családtámogatásokat az arra jogosultak igénybe tudják venni az ingatlan megvételekor. Ennek eredménye, hogy a szülővé válás korában lévők igen nagy arányban képviseltetik magukat a népességben. Ez alátámasztja a bölcsődei férőhelyszám további növelésének igényét.

Azonban, ha figyelembe vesszük, hogy a későbbi korosztályok száma alacsonyabb, az előre mutat arra a problémára, hogy a férőhely növelése az óvodákban, majd az iskolákban is aktuálissá válik. A korábbi óvoda bővítéseket folytatva az Önkormányzat új óvoda építésébe fogott, és 2024. februárjában átadásra került a Cinkotai Huncutka Óvoda Vágás utcai telephelye, ahol 112 férőhely kialakítása valósult meg. A beruházást Önkormányzat saját forrásból finanszírozta, és kiemelt figyelmet fordított az épület ökológiai lábnyomának csökkentésére, így például napelemek telepítésére is.

A 2024. évben átadott és megnyíló Cseperedő Bölcsődével a bölcsődei férőhely-számának tudatos növelése óta kétszeresére növekedett a befogadóképesség.
Emellett a családi bölcsődékben engedélyezett férőhelyek száma 10 év alatt közel megharmincszorozódott.

Az iskolák esetében a férőhelyek száma megfelelő, kapacitások szabadíthatók fel.

A népesség korösszetétele változásának, a népesség idősödésének egyik gyakran alkalmazott mutatója az öregedési index. Az öregedési index a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősek (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja.

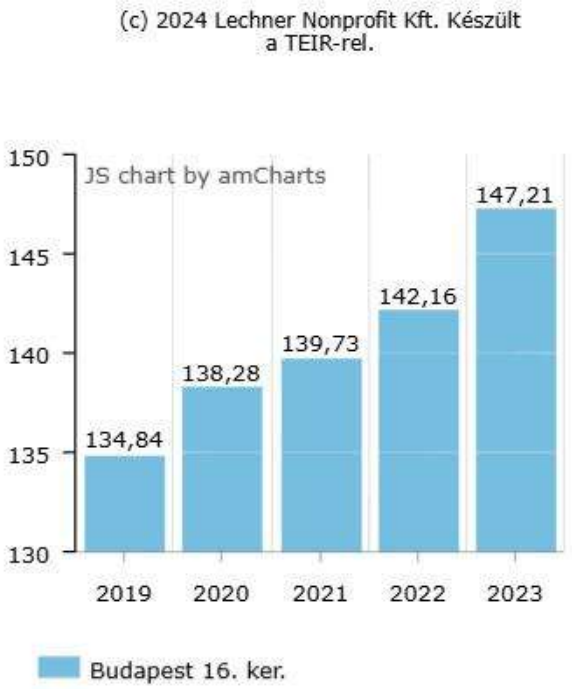

(65 év feletti népesség, 100 fő 0-14 éves korú népességre vetítve (fő) - forrás: TEIR adar)

A népesség öregedésének egyik alapvető, de pozitív értelemben vett oka, hogy a megszületett nemzedékek közül egyre többen érik el, illetve élik meg hosszabban az időskort. Ennek eredményeként a népesség korösszetétele egyre inkább az időskorúak felé tolódik el. Ezen mutató további feladatok elé állítja az önkormányzatot, az ellátórendszert.

2.3. A lakosság életminőségét befolyásoló feltételek változásai

A munkanélküliségi ráta, illetve a foglalkoztatottak aránya más eredményt mutat – többek között a regisztrált álláskeresők, és a valódi munkanélküliek száma közti különbség miatt – így a munkaerőpiac változásáról ezen adatok pontos képet nem

adnak. E mellett egy fővárosi kerület esetében a településen belüli üres álláshelyek száma, és a munkanélküliek száma nem vethető össze, mert ezen adatok változásai Budapestet és vonzáskörzetét érintik, és nem bonthatók le kerületi szintre. Pontos adatok a kerületben állandó lakóhellyel rendelkező, regisztrált álláskeresők számáról, megoszlásáról állnak rendelkezésre.

3. sz. táblázat Álláskeresők jellemzői Budapest XVI. kerületében

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők aránya (%)	Nyilvántartott álláskeresők száma, 100 fő 15-64 évesre vetítve (fő)
2019.	462	40,7	0,8
2020.	760	42,9	1,2
2021.	533	55,2	0,9
2022.	579	46,3	1
2023.	562	49,2	1

(*Forrás: TEIR - adat)*

A 3. számú táblázat értékeiből kitűnik, hogy a Covid okozta munkaerőpiaci sokk után erőteljes csökkenés volt tapasztalható és stabilizálódott az álláskeresők száma.

3. számú táblázat Álláskeresők aránya korosztályok szerint

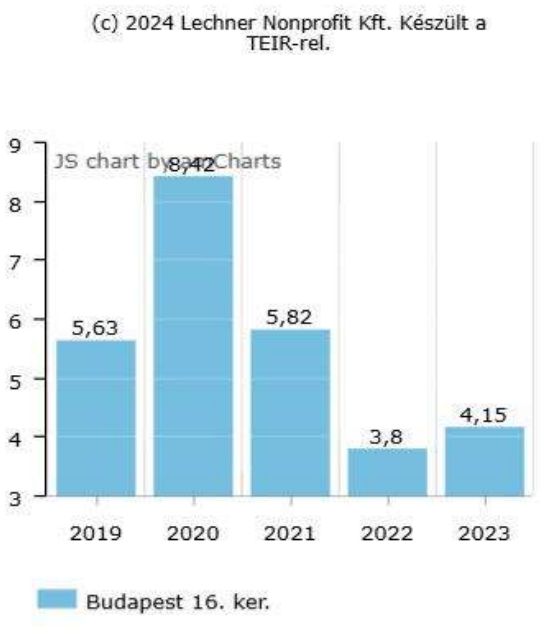

25 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya (%)

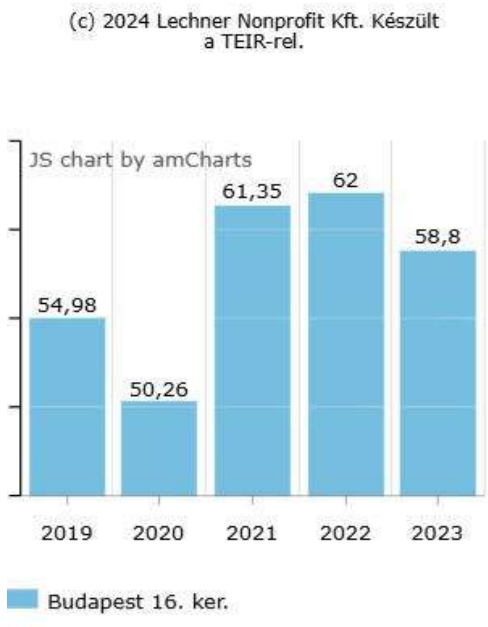

45 év feletti nyilvántartott álláskeresők aránya (%)

Az ábra adataiból az a kép rajzolódik ki, hogy az idősebb korosztály érintette inkább a munkahelyek megszűnése, míg a fiatalabbak nem tudtak belépni a munkaerő piacra. Kitűnik, hogy a nyugdíj előtt állókat érinti leginkább a munkanélküliség, mert őket kevésbé szívesen alkalmazzák. Ugyanakkor 2022. január 1-től új adóalap-kedvezményt vehetnek igénybe a 25 év alatti fiatalok, amely ösztönzőleg hat elhelyezkedésükre.

4. sz. táblázat - A nyugdíjban, járadékban részesültek száma és havi teljes ellátása, XVI. Ker.

Időszak	*Nyugdíjban, járadékban részesült*	*ebből**				
		Öregségi nyugdíjas	*Rokkantsági ellátás + rehabilitációs ellátás (2012. évtől, előtte korhatár alatti rokkantsági nyugdíjas)*	*Rehabilitációs járadék*	*Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült összesen*	*Hozzátartozói nyugdíjban részesült***
	létszám (fő) ****					
2020. január	19 024	17 078	1 039	-**	18 287	525
2021. január	18 780	16 936	975	-**	18 072	500
2022. január	18 373	16 596	936	-**	17 688	489
2023. január	18 066	16 323	904	-**	17 381	499
2024. január	18 022	16 239	886	-**	17 349	498
	teljes ellátás átlagos összege (Ft/hó/fő) **férfiak**					
2020. január	170 557	180 936	91 817	-**	175 899	65 309
2021. január	181 140	191 956	95 627	-**	186 637	71 766
2022. január	198 649	210 510	102 974	-**	204 576	63 349
2023. január	251 867	267 158	129 566	-**	259 562	91 018
2024. január	280 732	298 161	142 271	-**	289 469	86 229
	teljes ellátás átlagos összege (Ft/hó/fő) **nők**					
2020. január	153 615	160 746	89 940	-**	157 542	73 165
2021. január	163 217	170 589	94 153	-**	167 349	76 393
2022. január	178 084	185 774	103 030	-**	182 358	83 824
2023. január	225 981	235 966	129 862	-**	231 646	99 125
2024. január	250 880	261 682	143 245	-**	265 862	94 176
	teljes ellátás átlagos összege (Ft/hó/fő) **Összesen**					
2020. január	160 244	168 426	90 858	-**	164 708	72 048
2021. január	170 177	178 665	94 876	-**	174 825	75 842
2022. január	186 003	195 028	103 002	-**	190 894	80 899
2023. január	235 902	247 584	129 717	-**	242 317	97 904
2024.január	262 326	275 294	142 771	-**	262 323	91 176

***** tartalmazza az árvaellátás számát**

**** 10. sz. táblázat a főellátásra jogosultak létszámát, részükre megállapított átlagos teljes ellátás összegét tartalmazza

A létszámok nem tartalmazzák a szüneteltetett főellátással rendelkezők adatait.

A folyósított teljes ellátás összege tartalmazza a kiegészítő ellátások összegét is (pl. öregségi nyugdíj mellett folyósított özvegyi nyugdíjat).

Forrás: MÁK Nyugdíjfolyósító Igazgatóság

4/a. sz. táblázat - A nyugdíjban, járadékban részesültek számának megoszlása a havi teljes ellátás nagysága szerint, XVI. ker. - 2020. január*

Havi teljes ellátás összege (Ft)	*Ellátások mindösszesen*	*Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)*	*Öregségi nyugdíjas*	*Rokkantsági ellátásban részesül*	*Rehabilitációs ellátásban részesült*	*Korhatár alattiaknak járó ellátások*	*Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült*
-49 999	852	344	142	195	**		**
50 000-99 999	3 288	3 125	2 628	488	**	**	73
100 000-129 999	3 309	3 264	3 102	159		**	**
130 000-159 999	3 380	3 366	3 234	114		18	14
160 000-189 999	2 715	2 712	2 649	38		**	
190 000-199 999	729	729	721	**		**	
200 000-209 999	614	613	597	8		8	**
210 000-219 999	551	550	542	**		**	
220 000-229 999	520	520	503	6		11	
230 000-239 999	400	400	387	**		**	
240 000-249 999	343	342	340			**	
250 000-259 999	342	341	332	**		**	
260 000-269 999	312	312	297	**		**	
270 000-279 999	243	243	235	**		**	
280 000-289 999	214	214	206			8	
290 000-299 999	176	176	168	**		**	
300 000-319 999	277	277	264	**		**	
320 000-339 999	210	210	201			9	
340 000-359 999	137	137	128			9	
360 000-379 999	121	121	119	**		**	
380 000-399 999	72	72	**			**	
400 000-449 999	116	116	**			**	
450 000-499 999	49	49	**			**	
500 000-	54	54	54				
Összesen:	**19 024**	**18 287**	**17 078**	**1 028**	**11**	**170**	**197**

megoszlása, %							
Havi teljes ellátás százalékos megoszlása	*Ellátások mindösszesen*	*Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)*	*Öregségi nyugdíjas*	*Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült*	*Rokkantsági ellátásban részesül*	*Rehabilitációs ellátásban részesült*	*Korhatár alattiaknak járó ellátások*
-49 999	4,5%	1,9%	0,8%	19,0%	**		**
50 000-99 999	17,3%	17,1%	15,4%	47,5%	**	**	37,1%
100 000-129 999	17,4%	17,8%	18,2%	15,5%	0.0%	1,8%	**
130 000-159 999	17,8%	18,4%	18,9%	11,1%	0.0%	10,6%	7,1%
160 000-189 999	14,3%	14,8%	15,5%	3,7%	0.0%	**	**
190 000-199 999	3,8%	4,0%	4,2%	**	0.0%	**	0,0%
200 000-209 999	3,2%	3,4%	3,5%	0,8%	0.0%	4,7%	0,0%
210 000-219 999	2,9%	3,0%	3,2%	**	0.0%	**	**
220 000-229 999	2,7%	2,8%	2,9%	0,6%	0.0%	6,5%	0,0%
230 000-239 999	2,1%	2,2%	2,3%	**	0.0%	**	0,0%
240 000-249 999	1,8%	1,9%	2,0%		0.0%	**	0,0%
250 000-259 999	1,8%	1,9%	1,9%	**	0.0%	**	0,0%
260 000-269 999	1,6%	1,7%	1,7%	**	0.0%	**	0,0%
270 000-279 999	1,3%	1,3%	1,4%	**	0.0%	**	0,0%
280 000-289 999	1,1%	1,2%	1,2%		0.0%	4,7%	0,0%
290 000-299 999	0,9%	1,0%	1,0%	**	0.0%	**	0,0%
300 000-319 999	1,5%	1,5%	1,5%	**	0.0%	**	0,0%
320 000-339 999	1,1%	1,1%	1,2%		0.0%	5,3%	0,0%
340 000-359 999	0,7%	0,7%	0,7%		0.0%	5,3%	0,0%
360 000-379 999	0,6%	0,7%	0,7%	**	0.0%	**	0,0%
380 000-399 999	0,4%	0,4%	**		0.0%	**	0,0%
400 000-449 999	0,6%	0,6%	**		0.0%	**	0,0%
450 000-499 999	0,3%	0,3%	**		0.0%	**	0,0%
500 000-	0,3%	0,3%	0,3%		0.0%	0,0%	0,0%
Összesen:	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**

4/b. sz. táblázat - A nyugdíjban, járadékban részesültek számának megoszlása a havi teljes ellátás nagysága szerint, XVI. ker. - 2021. január*

Havi teljes ellátás összege (Ft)	Ellátások mindösszesen	Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)	Öregségi nyugdíjas	Rokkantsági ellátásban részesül	Rehabilitációs ellátásban részesült	Korhatár alattiaknak járó ellátások	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült
-49 999	746	263	110	146	**		**
50 000-99 999	2 832	2 674	2 208	461	**	**	
100 000-129 999	2 988	2 951	2 790	157	**	**	
130 000-159 999	3 193	3 177	3 083	87		7	
160 000-189 999	2 757	2 748	2 640	81		**	**
190 000-199 999	757	756	746	**		7	**
200 000-209 999	670	670	661	**		**	
210 000-219 999	584	583	571	6		6	
220 000-229 999	511	511	504	**		**	
230 000-239 999	523	523	506	6		11	
240 000-249 999	399	399	387	**		**	
250 000-259 999	331	330	328			**	
260 000-269 999	327	326	318	**		**	
270 000-279 999	316	316	305	**		**	
280 000-289 999	251	251	240	**		**	
290 000-299 999	211	211	204			7	
300 000-319 999	350	350	335	**		**	
320 000-339 999	247	247	237			10	
340 000-359 999	201	201	193			8	
360 000-379 999	143	143	137	**		**	
380 000-399 999	107	106	105			**	**
400 000-449 999	167	167	162			5	
450 000-499 999	77	77	**			**	
500 000-	92	92	**			**	
Összesen:	**18 780**	**18 072**	**16 936**	**965**	**10**	**161**	**185**

megoszlása, %							
Havi teljes ellátás százalékos megoszlása	*Ellátások mindösszesen*	*Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)*	*Öregségi nyugdíjas*	*Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült*	*Rokkantsági ellátásban részesül*	*Rehabilitációs ellátásban részesült*	*Korhatár alattiaknak járó ellátások*
-49 999	4,0%	1,5%	0,6%	15,1%	**		**
50 000-99 999	15,1%	14,8%	13,0%	47,8%	**	**	37,3%
100 000-129 999	15,9%	16,3%	16,5%	16,3%	**	**	14,1%
130 000-159 999	17,0%	17,6%	18,2%	9,0%	0,0%	4,3%	8,1%
160 000-189 999	14,7%	15,2%	15,6%	8,4%	0,0%	16,8%	**
190 000-199 999	4,0%	4,2%	4,4%	**	0,0%	4,3%	**
200 000-209 999	3,6%	3,7%	3,9%	**	0,0%	**	0,0%
210 000-219 999	3,1%	3,2%	3,4%	0,6%	0,0%	3,7%	0,0%
220 000-229 999	2,7%	2,8%	3,0%	**	0,0%	**	0,0%
230 000-239 999	2,8%	2,9%	3,0%	0,6%	0,0%	6,8%	0,0%
240 000-249 999	2,1%	2,2%	2,3%	**	0,0%	**	0,0%
250 000-259 999	1,8%	1,8%	1,9%	0,0%	0,0%	**	0,0%
260 000-269 999	1,7%	1,8%	1,9%	**	0,0%	**	0,0%
270 000-279 999	1,7%	1,7%	1,8%	**	0,0%	**	0,0%
280 000-289 999	1,3%	1,4%	1,4%	**	0,0%	**	0,0%
290 000-299 999	1,1%	1,2%	1,2%	0,0%	0,0%	4,3%	0,0%
300 000-319 999	1,9%	1,9%	2,0%	**	0,0%	**	0,0%
320 000-339 999	1,3%	1,4%	1,4%	0,0%	0,0%	6,2%	0,0%
340 000-359 999	1,0%	1,1%	1,1%	0,0%	0,0%	5,0%	0,0%
360 000-379 999	0,8%	0,8%	0,8%	**	0,0%	**	0,0%
380 000-399 999	0,6%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	**	**
400 000-449 999	0,9%	0,9%	1,0%	0,0%	0,0%	3,1%	0,0%
450 000-499 999	0,4%	0,4%	**	0,0%	0,0%	**	0,0%
500 000-	0,5%	0,5%	**	0,0%	0,0%	**	0,0%
Összesen:	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**

4/c. sz. táblázat - A nyugdíjban, járadékban részesültek számának megoszlása a havi teljes ellátás nagysága szerint, XVI. ker. - 2022. január*

Havi teljes ellátás összege (Ft)	Ellátások mindösszesen	Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)	Öregségi nyugdíjas	Rokkantsági ellátásban részesül	Rehabilitációs ellátásban részesült	Korhatár alattiaknak járó ellátások	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült
-49 999	440	166	85	75	**		**
50 000-99 999	2 394	2 067	1 631	432	**	**	58
100 000-129 999	2 572	2 527	2 344	180		**	**
130 000-159 999	2 825	2 806	2 710	91		5	13
160 000-189 999	2 712	2 701	2 574	107		20	11
190 000-199 999	820	819	804	9		**	**
200 000-209 999	725	725	716	**		**	
210 000-219 999	665	665	657	**		**	
220 000-229 999	563	562	552	5		5	
230 000-239 999	494	494	482	**		**	
240 000-249 999	482	480	470	5		**	
250 000-259 999	448	447	436	**		10	**
260 000-269 999	394	392	382	**		8	**
270 000-279 999	295	294	**			**	**
280 000-289 999	316	316	308	**		**	
290 000-299 999	289	288	279			**	
300 000-319 999	428	428	412	**		14	**
320 000-339 999	348	348	332	**		14	
340 000-359 999	258	258	249			9	
360 000-379 999	204	204	197			7	
380 000-399 999	150	150	142	**		**	
400 000-449 999	242	242	237	**		**	
450 000-499 999	140	140	**			**	
500 000-	169	169	**			**	
Összesen:	**18 373**	**17 688**	**16 596**	**927**	**9**	**156**	**182**

megoszlása, %							
Havi teljes ellátás százalékos megoszlása	*Ellátások mindösszesen*	*Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)*	*Öregségi nyugdíjas*	*Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült*	*Rokkantsági ellátásban részesül*	*Rehabilitációs ellátásban részesült*	*Korhatár alattiaknak járó ellátások*
-49 999	2,4%	0,9%	0,5%	8,1%	**		**
50 000-99 999	13,0%	11,7%	9,8%	46,6%	**	**	31,9%
100 000-129 999	14,0%	14,3%	14,1%	19,4%	**	**	**
130 000-159 999	15,4%	15,9%	16,3%	9,8%	0,0%	3,2%	7,1%
160 000-189 999	14,8%	15,3%	15,5%	11,5%	0,0%	12,8%	6,0%
190 000-199 999	4,5%	4,6%	4,8%	1,0	0,0%	**	**
200 000-209 999	3,9%	4,1%	4,3%	**	0,0%	**	0,0%
210 000-219 999	3,6%	3,8%	4,0%	**	0,0%	**	0,0%
220 000-229 999	3,1%	3,2%	3,3%	0,5%	0,0%	3,2%	0,0%
230 000-239 999	2,7%	2,8%	2,9%	**	0,0%	**	0,0%
240 000-249 999	2,6%	2,7%	2,8%	0,5%	0,0%	**	**
250 000-259 999	2,4%	2,5%	2,6%	**	0,0%	6,4%	**
260 000-269 999	2,1%	2,2%	2,3%	**	0,0%	5,1%	**
270 000-279 999	1,6%	1,7%	**	0,0%	0,0%	**	0,0%
280 000-289 999	1,7%	1,8%	1,9%	**	0,0%	**	0,0%
290 000-299 999	1,6%	1,6%	1,7%	0,0%	0,0%	**	**
300 000-319 999	2,3%	2,4%	2,5%	**	0,0%	9,0%	0,0%
320 000-339 999	1,9%	2,0%	2,0%	**	0,0%	9,0%	0,0%
340 000-359 999	1,4%	1,5%	1,5%	0,0%	0,0%	5,8%	0,0%
360 000-379 999	1,1%	1,2%	1,2%	0,0%	0,0%	4,5%	0,0%
380 000-399 999	0,8%	0,8%	0,9%	**	0,0%	**	0,0%
400 000-449 999	1,3%	1,4%	1,4%	**	0,0%	**	0,0%
450 000-499 999	0,8%	0,8%	**	0,0%	0,0%	**	0,0%
500 000-	0,9%	1,0%	**	0,0%	0,0%	**	0,0%
Összesen:	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**

4/d. sz. táblázat - A nyugdíjban, járadékban részesültek számának megoszlása a havi teljes ellátás nagysága szerint, XVI. ker. - 2023. január

Havi teljes ellátás összege (Ft)	Ellátások mindösszesen	Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)	Öregségi nyugdíjas	Rokkantsági ellátásban részesül	Rehabilitációs ellátásban részesült	Korhatár alattiaknak járó ellátások	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült
-49 999	208	102	48	54		0	44
50 000-99 999	1 386	939	636	301	**	0	**
100 000-129 999	1 480	1 420	1 253	165		**	**
130 000-159 999	1 994	1 961	1 837	121	**	**	20
160 000-189 999	2 113	2 088	2 011	75		**	**
190 000-199 999	756	754	715	37		**	**
200 000-209 999	720	717	702	13		**	**
210 000-219 999	765	763	695	58		**	**
220 000-229 999	672	669	629	34		**	**
230 000-239 999	640	640	632	**		**	
240 000-249 999	642	642	630	8		**	
250 000-259 999	572	571	565	**		**	**
260 000-269 999	526	526	520	**		**	
270 000-279 999	480	480	476	**		**	
280 000-289 999	448	447	435	5		7	**
290 000-299 999	379	378	371	**		5	
300 000-319 999	766	766	750	5		11	
320 000-339 999	606	606	593	**		**	
340 000-359 999	508	507	494	**		**	
360 000-379 999	457	457	439	**		**	
380 000-399 999	342	342	332	**		**	
400 000-449 999	615	615	590	**		**	
450 000-499 999	384	384	372			12	
500 000-	607	607	598	**		**	
Összesen:	**18 066**	**17 381**	**16 323**	**901**	**	**154**	**166**

megoszlása, %							
Havi teljes ellátás százalékos megoszlása	*Ellátások mindösszesen*	*Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)*	*Öregségi nyugdíjas*	*Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült*	*Rokkantsági ellátásban részesül*	*Rehabilitációs ellátásban részesült*	*Korhatár alattiaknak járó ellátások*
-49 999	1,2%	0,6%	0,3%	6,0%	0,0%	0,0%	26,5%
50 000-99 999	7,7%	5,4%	3,9%	33,4%	**	0,0%	**
100 000-129 999	8,2%	8,2%	7,7%	18,2%	0,0%	**	**
130 000-159 999	11,0%	11,3%	11,3%	13,4%	**	**	12,0%
160 000-189 999	11,7%	12,0%	12,3%	8,3%	0,0%	**	**
190 000-199 999	4,2%	4,3%	4,4%	4,1%	0,0%	**	**
200 000-209 999	4,0%	4,1%	4,3%	1,4%	0,0%	**	**
210 000-219 999	4,2%	4,4%	4,3%	6,4%	0,0%	**	**
220 000-229 999	3,7%	3,8%	3,9%	3,8%	0,0%	**	**
230 000-239 999	3,5%	3,7%	3,9%	**	0,0%	**	0,0%
240 000-249 999	3,6%	3,7%	3,9%	0,9%	0,0%	**	0,0%
250 000-259 999	3,2%	3,3%	3,5%	**	0,0%	**	**
260 000-269 999	2,9%	3,0%	3,2%	**	0,0%	**	0,0%
270 000-279 999	2,7%	2,8%	2,9%	**	0,0%	**	0,0%
280 000-289 999	2,5%	2,6%	2,7%	0,6%	0,0%	4,5%	0,0%
290 000-299 999	2,1%	2,2%	2,3%	**	0,0%	3,2%	**
300 000-319 999	4,2%	4,4%	4,6%	0,6%	0,0%	7,1%	0,0%
320 000-339 999	3,4%	3,5%	3,6%	**	0,0%	7,1%	0,0%
340 000-359 999	2,8%	2,9%	3,0%	**	0,0%	5,8%	0,0%
360 000-379 999	2,5%	2,6%	2,7%	**	0,0%	11,0%	0,0%
380 000-399 999	1,9%	2,0%	2,0%	**	0,0%	5,8%	0,0%
400 000-449 999	3,4%	3,5%	3,6%	**	0,0%	14,9%	0,0%
450 000-499 999	2,1%	2,2%	2,3%		0,0%	7,8%	0,0%
500 000-	3,4%	3,5%	3,7%	**	0,0%	5,2%	0,0%
Összesen:	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**	**100,00 %**	**100,00 %**

4/e. sz. táblázat - A nyugdíjban, járadékban részesültek számának megoszlása a havi teljes ellátás nagysága szerint, XVI. ker. - 2024. január

Havi teljes ellátás összege (Ft)	Ellátások mindösszesen	Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)	Öregségi nyugdíjas	Rokkantsági ellátásban részesül	Rehabilitációs ellátásban részesült	Korhatár alattiaknak járó ellátások	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült
-49 999	160	70	42	27	**	0	36
50 000-99 999	1 110	680	408	269	**	0	39
100 000-129 999	1 082	1 014	861	152	0	**	31
130 000-159 999	1 697	1 665	1 529	133	0	**	18
160 000-189 999	1 876	1 847	1 776	68	**	**	13
190 000-199 999	615	609	593	16	0	0	**
200 000-209 999	670	664	624	40	0	0	**
210 000-219 999	659	656	626	27	0	**	**
220 000-229 999	633	629	614	14	0	**	**
230 000-239 999	688	684	623	51	0	10	**
240 000-249 999	619	614	574	36	0	**	**
250 000-259 999	575	574	568	4	0	**	0
260 000-269 999	578	576	565	8	0	**	0
270 000-279 999	529	527	518	5	0	**	0
280 000-289 999	498	493	486	3	0	**	**
290 000-299 999	481	479	473	5	0	**	0
300 000-319 999	786	784	773	7	0	**	0
320 000-339 999	706	699	687	4	0	8	0
340 000-359 999	675	671	656	2	0	13	0
360 000-379 999	522	520	515	2	0	**	0
380 000-399 999	477	470	458	2	0	10	**
400 000-449 999	868	857	827	4	0	26	0
450 000-499 999	538	535	516	1	0	18	0
500 000-	1 057	1 032	1 017	1	0	14	0
Összesen:	**18 099**	**17 349**	**16 329**	**881**	**5**	**134**	**157**

megoszlása, %							
Havi teljes ellátás százalékos megoszlása	*Ellátások mindösszesen*	*Saját jogon nyugdíjban és ellátásban részesült (tartalmazza az öregségi ny., rokkantsági és rehab. ell., korhat. alatti ell.)*	*Öregségi nyugdíjas*	*Özvegyi és szülői nyugdíjban részesült*	*Rokkantsági ellátásban részesül*	*Rehabilitációs ellátásban részesült*	*Korhatár alattiaknak járó ellátások*
-49 999	0,9%	0,4%	0,3%	3,1%	**	0,0%	22,9%
50 000-99 999	6,1%	3,9%	2,5%	30,5%	**	0,0%	24,8%
100 000-129 999	6,0%	5,8%	5,3%	17,3%	0,0%	**	19,7%
130 000-159 999	9,4%	9,6%	9,4%	15,1%	0,0%	**	11,5%
160 000-189 999	10,4%	10,6%	10,9%	7,7%	**	**	8,3%
190 000-199 999	3,4%	3,5%	3,6%	1,8%	0,0%	0,0%	**
200 000-209 999	3,7%	3,8%	3,8%	4,5%	0,0%	0,0%	**
210 000-219 999	3,6%	3,8%	3,8%	3,1%	0,0%	**	**
220 000-229 999	3,5%	3,6%	3,8%	1,6%	0,0%	**	**
230 000-239 999	3,8%	3,9%	3,8%	5,8%	0,0%	7,5%	**
240 000-249 999	3,4%	3,5%	3,5%	4,1%	0,0%	**	**
250 000-259 999	3,2%	3,3%	3,5%	0,5%	0,0%	**	0,0%
260 000-269 999	3,2%	3,3%	3,5%	0,9%	0,0%	**	0,0%
270 000-279 999	2,9%	3,0%	3,2%	0,6%	0,0%	**	0,0%
280 000-289 999	2,8%	2,8%	3,0%	0,3%	0,0%	**	**
290 000-299 999	2,7%	2,8%	2,9%	0,6%	0,0%	**	0,0%
300 000-319 999	4,3%	4,5%	4,7%	0,8%	0,0%	**	0,0%
320 000-339 999	3,9%	4,0%	4,2%	0,5%	0,0%	6,0%	0,0%
340 000-359 999	3,7%	3,9%	4,0%	0,2%	0,0%	9,7%	0,0%
360 000-379 999	2,9%	3,0%	3,2%	0,2%	0,0%	**	0,0%
380 000-399 999	2,6%	2,7%	2,8%	0,2%	0,0%	7,5%	**
400 000-449 999	4,8%	4,9%	5,1%	0,5%	0,0%	19,4%	0,0%
450 000-499 999	3,0%	3,1%	3,2%	0,1%	0,0%	13,4%	0,0%
500 000-	5,8%	5,9%	6,2%	0,1%	0,0%	10,4%	0,0%
Összesen:	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**

Forrás: MÁK Nyugdíjfolyósító

5. táblázat - A nyugdíjban, járadékban részesültek száma születési évek szerint XVI, ker. (fő)

Születési idő	*Nyugdíjban, járadékban részesült*	*ebből**					
		Öregségi nyugdíjas	*Rokkantsági ellátás + rehabilitációs ellátás (2012. évtől, előtte korhatár alatti rokkantsági nyugdíjas)*	*Rehabilitációs járadék*	*Saját jogon nyugdíjban részesült összesen (tartalmazza az öregségi nyugdíjakat, rokkantsági és rehab. ellátásokat, korhat. alatti ellátásokat)*	*Özvegyi és Szülői nyugdíjak (korábbi adatszolgáltatás során) ez megegyezett az árvaellátás nélkül megadott hozzátartozói nyugellátásokkal****	*Hozzátartozói nyugdíjban részesült****
2020. január							
-1929	445	419		**	419	26	
1930-39	2 706	2 681	**	**	2 684	19	
1940-44	3 533	3 513	**	**	3 517	9	5
1945-49	4 375	4 351	**	**	4 352	13	7
1950-54	4 607	4 407	166	**	4 573	16	10
1955-	3 358	1 707	865	**	2 742	114	306
Összesen	**19 024**	**17 078**	**1 039**	**-****	**18 287**	**197**	**328**
2021. január							
-1929	333	318		**	318	15	
1930-39	2 477	2 454	**	**	2 457	17	
1940-44	3 367	3 347	**	**	3 351	9	5
1945-49	4 267	4 244	**	**	4 245	13	7
1950-54	4 549	4 367	152	**	4 519	16	8
1955-	3 787	2 206	815	**	3 182	115	295
Összesen:	**18 780**	**16 936**	**975**	**	**18 072**	**165**	**315**
2022. január							
-1929	244	232		**	233	12	
1930-39	2 183	2 165	**	**	2 168	13	
1940-44	3 184	3 166	**	**	3 169	8	5
1945-49	4 128	4 108	**	**	4 109	13	5
1950-54	4 430	4 268	135	**	4 403	13	8
1955-	4 204	2 657	794	**	3 607	123	289
Összesen:	**18 373**	**16 596**	**936**	**	**17 688**	**182**	**307**
2023. január							
-1929	163	155		**	155	8	

1930-39	1 907	1 892	**	**	1 894	12	
1940-44	2 996	2 978	**	**	2 981	9	**
1945-49	3 953	3 934	**	**	3 936	12	**
1950-54	4 3030	4 156	119	**	4 275	14	8
1955-	4 744	3 208	778	**	4 140	111	317
Összesen:	**18 066**	**16 323**	**904**	**	**17 381**	**166**	**333**
2024. január.							
-1929	119	114	0		114	5	0
1930-39	1 668	1 654	**		1 656	11	0
1940-44	2 835	2 818	**		2 821	9	**
1945-49	3 789	3 772	**		3 773	11	**
1950-54	4 214	4 080	108		4 188	12	7
1955-	5 397	3 891	772		4 797	109	327
Összesen:	**18 022**	**16 329**	**886**		**17 349**	**157**	**341**

*: egy személy több oszlopban szerepel (pl. aki öregségi nyugellátásban részesül, az egyben saját jogú, vagy hozzátartozói ellátásként is besorolt.) Így a táblázat 1., és 2-5. oszlopai között nincs számszaki összefüggés.
***: nem tartalmazzák az árvaellátás adatait.

Forrás: MÁK Nyugdíjfolyósító Igazgatóság

A munkanélküliség mutatószámait vizsgálva megállapítható, hogy regisztrált és nyilvántartott munkanélküliek száma csökkent 2020-ig a kerületben, azonban a COVID járvány ezeket a számadatokat is negatívan befolyásolta. Nem mondható ki egyértelműen, hogy annak hatásai már elmúltak. A XVI. kerületi adat a fővárosi és régiós adathoz viszonyítva ugyan jó, de e területen szükség van az állami szerepvállalásra.

A nyugdíjszerű ellátásban részesülők átlagos ellátása magasnak mondható. A kerületben élő nyugdíjasok közül 768 fő öregségi nyugdíjas külföldről is jogosult folyósításra, közülük a 25.000,- Ft alatti teljes ellátásra jogosult kivétel nélkül külföldről is jogosult folyósításra.

A nyugdíjasok köréből kikerültek a korábban a szociális ellátások tekintetében leginkább rászoruló csoportot képviselő rokkantak. Ők, amennyiben nem váltak jogosulttá időskori nyugdíjra, úgy vagy rokkantsági ellátást, vagy rehabilitációs ellátást kaptak. A 2012. január 1. hatályú jogszabályváltozások (2011. évi CLXVII. tv., valamint a 2011. évi CXCI tv.) a folyósított ellátások rendszerét is érintették, ezáltal megszűnt a rokkantsági, illetve baleseti rokkantsági nyugdíj. A rehabilitációs járadék 2014. decemberében szűnt meg, mint ellátás.

A kerület korösszetételének adatai alapján megállapítható, hogy a kerület szociális szolgáltatásainak egyik célcsoportja az időseké. Jelentős számuk determinálja, hogy a kerületi szociális szolgáltatások tervezésekor az igényeik nem hagyhatóak figyelmen kívül.

2.4. A szociális szolgáltatás, ellátás alakulásának mutatói

Budapest XVI. kerületében a szociális rászorultság miatt megállapítható ellátások jellemzője, hogy azok általában pénzbeli ellátások. Ténylegesen természetbeni ellátásként a tűzifa-juttatás maradt az Önkormányzat számára lehetőségként - ami korábban átmeneti segély, majd az azt felváltó önkormányzati segély, később a rendkívüli települési támogatás formájában valósul meg.

A személyes gondoskodás formái közül a legkorábban kiépült rendszer az idősgondozás (étkezés, házi segítségnyújtás, napközbeni ellátás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás), mely nagy számban lát el kerületi lakosokat, és a legközvetlenebbül jut el a lakossághoz. Az Önkormányzat annak ellenére, hogy nem kötelező feladata, nem szűntette meg a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás biztosítását, továbbá az igényekre reagálva bevezette a Nyugdíjasok Segítő Szolgálatát (4.5.2. fejezet).

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központban látja el a családsegítő szolgáltatást, a gyermekjóléti szolgáltatást és az óvodai és iskolai segítő tevékenységet.

Az ellátások iránti szükségleteket, igényeket nehéz reálisan látni, hisz lehetséges, hogy sokakhoz az ellátások lehetősége sem jut el, holott rászorulók, jogosultak, szükségük van a segítségnyújtásra. Nehéz megítélni a látencia nagyságát. Vannak olyan igénylők is, akik akkor is igénybe vesznek egy ellátást, amikor arra már valódi szükségük nincs, problémájuk megoldására már megfelelő segítséget kaptak. Ezen diszfunkció kiküszöbölése az intézmények és a hivatal feladata. Célunk az, hogy az ellátások lehetősége a lakosság minél szélesebb köréhez elérjen, valamint hogy a hozzájutás szabályozása úgy történjen, hogy az ellátásokat a valóban a rászorulók vegyék igénybe. Ennek egyik eszköze pl. a civil szervezetek és az egyházak útján való információátadás.

2.4.1. Szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások

Budapest XVI. kerületében élők szociális biztonságát egy komplex ellátórendszer hivatott biztosítani, amely több szereplő hatékony együttműködésén keresztül érheti el célját.

Budapest XVI. kerületének szociális ellátó rendszere:

- az Önkormányzat;
- Budapest Főváros Kormányhivatala XVI. Kerületi Hivatala;
- az Önkormányzat által fenntartott költségvetési szervek;
- egyházi, civil szervezetek;
- Észak-Pesti Tankerületi Központ.

Az Önkormányzat partneri, valamint fenntartói kapcsolatban áll a szociális ellátórendszer tagjaival a szociális biztonság megteremtése céljából. A kapcsolati háló bővítése, az együttműködések erősítése mind az Önkormányzat, mind a partnerek, mind a lakosság érdekeit szolgálják.

Szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások a XVI. kerületben (részletezése: 4.1.- 4.2. fejezet), figyelembe véve a járási hivatal, az önkormányzat és a jegyző által nyújtott támogatásokat:

Szt. és Gyvt által meghatározott ellátások:
A jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására, illetve a különös méltánylást érdemlő személyes élethelyzetére figyelemmel az alábbi pénzbeli szociális ellátás nyújtható:
- időskorúak járadéka;
- aktív korúak ellátása, mely foglalkoztatás helyettesítő támogatás, vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás formájában állapítható meg;
- gyermekek otthongondozási díja;
- ápolási díj, vagy kiemelt ápolási díj, vagy emelt összegű ápolási díj;
- települési támogatás, rendkívüli települési támogatás, melyet a képviselő-testület állapíthat meg.

A különös méltánylást érdemlő személyes élethelyzetre figyelemmel nyújtható pénzbeli szociális ellátás a tartós ápolást végzők időskori támogatása.
Természetben nyújtható szociális ellátások:
- köztemetés,
- közgyógyellátásra való jogosultság,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság,
- rendkívüli települési támogatás;
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény.

Az 1/2015. (II. 23.) önkormányzati rendelet alapján:
- települési támogatás
    - lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez,
    - nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként
    - 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
    - súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából.

- rendkívüli települési támogatás
    - temetés költségeihez való hozzájárulásként,
    - ikerszülési támogatásként,
    - táborozási hozzájárulásként,
    - nagycsaládosok részére tankönyv támogatásként,
    - veszélyhelyzeti támogatásként,
    - létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzet esetén,
    - rezsiköltségek megfizetéséhez,
    - gyógyszer támogatásként,
    - tűzifa formájában.

A 19/2022. (IX. 23.) önkormányzati rendelet alapján:
- települési támogatás
    - lakhatással kapcsolatos, a rezsiemelkedésből eredő terhek csökkentéséhez.

6/a. sz. táblázat - A rászorultak egyes pénzbeli támogatása (ellátásban részesülő személyek) 2019.

Megnevezés	Támogatásra felhasznált összeg	
	Száma	Felhasznált keret e Ft
Lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás	265 fő/új 126	5 625
Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulás	87	1 392
A 18. életévét betöltött tartósan beteg ápolását, gondozását végző hozzátartozójának	8	2 031
Súlyosan fogyatékos és tartósan beteg támogatása	21	1 348
Rendkívüli települési támogatás		
rendkívüli élethelyzethez kapcsolódó	566 fő/1 483 alkalom	23 934
temetési költséghez	109	4 356
ikerszülési támogatás	7	700
táborozási hozzájárulás	32	691
nagycsaládosok tankönyv támogatása	27	539
gyógyszer támogatás	215 fő/503 alkalom	7 990
rezsi támogatás	34	3 153

6/b. sz. táblázat - A rászorultak egyes pénzbeli támogatása (ellátásban részesülő személyek) 2020.

Megnevezés	Támogatásra felhasznált összeg	
	Száma	Felhasznált keret e Ft
Lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás	183	4 810
Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulás	82	1 312
A 18. életévét betöltött tartósan beteg ápolását, gondozását végző hozzátartozójának	6	2 173
Súlyosan fogyatékos és tartósan beteg támogatása	9	795
Rendkívüli települési támogatás		
rendkívüli élethelyzethez kapcsolódó	670	2 8155
temetési költséghez	95	4 124
ikerszülési támogatás	11	1 200

táborozási hozzájárulás	37	692
nagycsaládosok tankönyv támogatása	20	399
gyógyszer támogatás	205	7 964
rezsi támogatás	35	2 609
veszélyhelyzeti támogatás	106	5 395

6/c. sz. táblázat - A rászorultak egyes pénzbeli támogatása (ellátásban részesülő személyek) 2021.

Megnevezés	**Támogatásra felhasznált összeg**	
	Száma	**Felhasznált keret e Ft**
Lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás	158	4 810
Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulás	71	2 192
A 18. életévét betöltött tartósan beteg ápolását, gondozását végző hozzátartozójának	6	1 752
Súlyosan fogyatékos és tartósan beteg támogatása	6	527
Rendkívüli települési támogatás		
rendkívüli élethelyzethez kapcsolódó	498	2 322
temetési költséghez	97	9 791
ikerszülési támogatás	10	1 050
táborozási hozzájárulás	19	404
nagycsaládosok tankönyv támogatása	11	216
gyógyszer támogatás	148	7 425
rezsi támogatás	42	4071
veszélyhelyzeti támogatás	15	669

6/d. sz. táblázat - A rászorultak egyes pénzbeli támogatása (ellátásban részesülő személyek) 2022.

Megnevezés	**Támogatásra felhasznált összeg**	
	Száma	**Felhasznált keret e Ft**
Lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás*	85	3 167
Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulás**	24	2 268
A 18. életévét betöltött tartósan beteg ápolását, gondozását végző hozzátartozójának***	4	1 937

Súlyosan fogyatékos és tartósan beteg támogatása****	3	333
Kertvárosi lakásrezsi támogatás****	157	3 522
Rendkívüli települési támogatás		
rendkívüli élethelyzethez kapcsolódó	545	26 826
temetési költséghez	100	4 260
ikerszülési támogatás	5	500
táborozási hozzájárulás	23	614
nagycsaládosok tankönyv támogatása	11	199
gyógyszer támogatás	148	7 701
rezsi támogatás	29	528
veszélyhelyzeti támogatás	0	0

* minimum összege 2500,- Ft/hó
** a támogatásra irányuló kérelmet minden év okt. 1. napjától november 15. napjáig nyújtható be, összege 4000,- Ft/hó dec., jan., febr., márc. hónapokra
*** havi összege az éves központi költségvetési törvényben meghatározott alapösszeg 80%-a
**** havonta gyermekenként a nyugdíjminimum 30%-a
***** 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 1. § (6) * Veszélyhelyzeti támogatásként megállapítható rendkívüli települési támogatás iránti kérelmet az Országgyűlés vagy Magyarország Kormánya által elrendelt veszélyhelyzet fennállása alatt lehet benyújtani. 2020. március 11. és 2020. június 18. napja között veszélyhelyzet volt kihirdetve
**** 2022. október 1. napjától nyújtott támogatás a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 19/2022. (IX. 23.) a Kertvárosi lakásrezsi támogatásról szóló önkormányzati rendelet alapján.

6/e. sz. táblázat - A rászorultak egyes pénzbeli támogatása (ellátásban részesülő személyek) 2023.

Megnevezés	**Támogatásra felhasznált összeg**	
	Száma	**Felhasznált keret e Ft**
Lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás	41	3 347
Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulás	5	2 112
A 18. életévét betöltött tartósan beteg ápolását, gondozását végző hozzátartozójának	3	1 631
Súlyosan fogyatékos és tartósan beteg támogatása	2	196
Kertvárosi lakásrezsi támogatás	165	16 948
Rendkívüli települési támogatás		
rendkívüli élethelyzethez kapcsolódó	505	37 450
temetési költséghez	91	4 905
ikerszülési támogatás	5	500
táborozási hozzájárulás	23	617

nagycsaládosok tankönyv támogatása	10	179
gyógyszer támogatás	135	8 723
rezsi támogatás	31	272
veszélyhelyzeti támogatás	0	0

Forrás: Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

A pénzbeli és természetbeni ellátások közül a Kormányhivatal hatáskörébe tartoznak az alábbi ellátások:

- időskorúak járadéka,
- aktív korúak ellátása: foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,
- gyermekek otthon gondozási díja,
- Szt. 41. (1) bekezdése, vagy a 43. §, vagy a 43/A. § (1) bekezdése szerinti ápolási díj,
- Szt. 44/A. § szerinti tartós ápolást végzők időskori támogatása.
- Szt. 50. § (1) és (2) bekezdése szerinti közgyógyellátás,
- Szt. 54. § -a szerinti egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság,
- hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Hdtv.) szerinti hadigondozotti ellátás,

valamint gyermekvédelmi ellátások – a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás kivételével – a gyámhatósági tevékenység, valamint a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményének megállapítása (illetékes BFKH III. Kerületi Hivatala).

A rendkívüli települési támogatás önkormányzati segély szintén igénybe vehető akár a gyógyszerköltséghez, akár a rezsiköltséghez való hozzájárulásként.

A kertvárosi lakásrezsi támogatás a 2022 augusztusától jelentkező, a rezsiköltségek drasztikus megnövekedéshez nyújtott támogatás nyugdíjasok számára 2022 októberétől.

2.4.2. A szociális alapszolgáltatások

Az alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást 9/2010. (III. 29.) önkormányzati rendelet alapján az alábbi formákban biztosítja az Önkormányzat (részletesebben lásd: 4.3.1-7. fejezetek)

Az alapszolgáltatások formái:
- családsegítés,
- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- utcai szociális munka,
- nappali ellátás idősek, hajléktalanok, fogyatékosok és autista személyek, pszichiátriai betegek részére,
- átmeneti ellátás – idősek számára,
- nyugdíjasok segítő szolgálata – önként vállalt feladat, helyi sajátosság,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás – önként vállalt feladat.

7. sz. táblázat: Szociális alapellátás

Év	Étkeztetésben részesül (fő)	Házi segítségnyújtásban részesül (fő)	Étkeztetésben és házi segítségnyújtásban részesül (fő)
2019	706	156	29
2020	752	123	21
2021	761	109	21
2022	827	166	37
2023	788	142	46

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

8. sz. táblázat: Az étkeztetésben foglalkoztatottak száma

Év	Foglalkoztatottak száma	Egy főre jutó étkeztetett
2019	10 fő	68
2020	7 fő	105
2021	5,5 fő	135
2022	5 fő	154
2023	5 fő	167

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

9. sz. táblázat: A házi segítségnyújtásban foglalkoztatottak száma (szakdolgozók)

Év	Szakképzetlen	Szakképzett
2019.	1 fő	21 fő
2020.	2 fő	21 fő
2021.	2 fő	24 fő
2022.	0 fő	31 fő
2023.	0 fő	30 fő

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

10. sz. táblázat - Nappali ellátást nyújtó intézmények

év	Idősek nappali ellátása		Fogyatékos személyek nappali ellátása	
	Egységek száma	Férőhelyek száma	Egységek száma	Férőhelyek száma
2019.	4	200	1	32
2020.	4	200	1	32
2021.	4	200	1	32
2022.	4	200	1	32
2023.	4	200	1	32

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

A házi segítségnyújtás, illetve az étkeztetés területén foglalkoztatottak szakképesítésének aránya jó, a jogszabályok által elvártnál magasabb, de jelentkeznek szakképzetlen dolgozók. Alkalmasságuk esetén cél a képzéshez juttatásuk és megtartásuk munkaerőként. Az alapellátás minden területe túlterhelt, általánosan elmondható, hogy a létszámbővítés indokolt lenne. Nemcsak azért, mert a szolgáltatások elterjedésével az igény is növekszik, hanem mert az idő múlásával új jogszabályi kötelezettségek, lakossági igények jelentkeznek, valamint cél a szolgáltatások egyre magasabb színvonalon való működtetése. Ennek azonban elsődleges akadálya az, hogy a meglévő státuszok is gyakran betöltetlenek, munkaerőhiány következtében.

Az idősek nappali ellátása (Idősek Klubja) négy telephelyen működik, 200-as férőhelyszámmal. A fogyatékosok nappali ellátása (ÉNO) férőhelyszáma 32 fő. Szenvedélybetegeket ellátó szociális intézmény a kerületben nincs. E problémával vagy az egészségügyi intézményekhez fordulhatnak a kerület lakosai, vagy a fővárosban további intézményt kell keresniük.

A pszichiátriai betegek ellátását a kerületben a Fővárosi Önkormányzat Péterffy Sándor utcai Kórház- Rendelőintézet és Baleseti Központ biztosította 2014-ig, a Zsenge u. 33. szám alatt működő nappali kórház keretében. A XVI. kerületi Önkormányzat, hogy biztosítani tudja a törvény által előírt kötelező feladatát, valamint a pszichiátriai betegek további ellátását, létrehozta a pszichiátriai betegek nappali intézményét. A pszichiátriai betegek ellátása ugyanabban az épületben, a Cogito alapítvány által biztosított. Példaértékű módon, egy helyszínen működik az egészségügyi ellátás 20 fővel, egészségügyi finanszírozásból, és a szociális ellátás 30 fővel, melyre külön állami támogatást lehet igényelni. Az Önkormányzat ellátási szerződést kötött a Cogito Alapítvánnyal a pszichiátriai betegek nappali ellátásának szolgáltatására.

A hajléktalanok nappali ellátása az utcai szociális munkával együtt 2003 óta a Magyar Vöröskereszttel kötött szerződés útján valósul meg.

2.3.3. Gyermekvédelmi ellátás helyzete

A gyermekvédelmi gondoskodás intézményrendszere részben saját fenntartásban, részben szerződéskötés útján kerül ellátásra. A család- és gyermekjóléti központ a család- és gyermekjóléti szolgálattal közös intézményben működik. Az intézmény célja, jogszabályi feladata a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés biztosítása. A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekét védő speciális személyes szolgáltatás, amelynek célja a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és a kialakult veszélyeztetettség megszűntetése, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzése, a már kiemelt gyermek családjába történő visszagondozása a szociális munka eszközeivel (lásd Gyvt. 39. §). A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás (lásd Szt. 64. §).

A gyermekvédelmi gondoskodás intézményrendszere részben saját erőből, részben ellátási szerződéskötés útján kerül ellátásra. A család- és gyermekjóléti központ a család- és gyermekjóléti szolgálattal közös intézményben működik. A gyermekek átmeneti otthonának igénybevételére 2003. november 1-je óta az Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzatának fenntartásában lévő, „Aranyhíd" Gyermekek átmeneti otthonában van lehetőség. A gyermekek átmeneti otthonával kötött ellátási szerződés lefedi a felmerülő szükségleteket ezen a téren, amennyiben a kerületből bekerülő gyermekek által igénybe vett gondozási napokat tekintjük. A családok átmeneti otthona biztosítására 2008-tól a Support Alapítvánnyal kötött két család ellátására ellátási szerződést az Önkormányzat. 2019. január 1-től a Magyar Protestáns Segélyszervezettel vette át az intézmény működtetését, ebből eredően azóta velük van ellátási szerződése a kerületnek, szintén két család befogadására. Az elmúlt évek beszámolói alapján a helyek kihasználtsága folyamatos. 2016. évtől a S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthonát működtet a kerületben, akik – bár ellátási szerződés nincs kötve az Alapítvánnyal – fogadnak rászoruló kerületi lakosokat is.

A Család és Gyermekjóléti Központ és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, mint két intézményegység szakmai feladataink és munkaköreinek intézményen belüli megoszlása

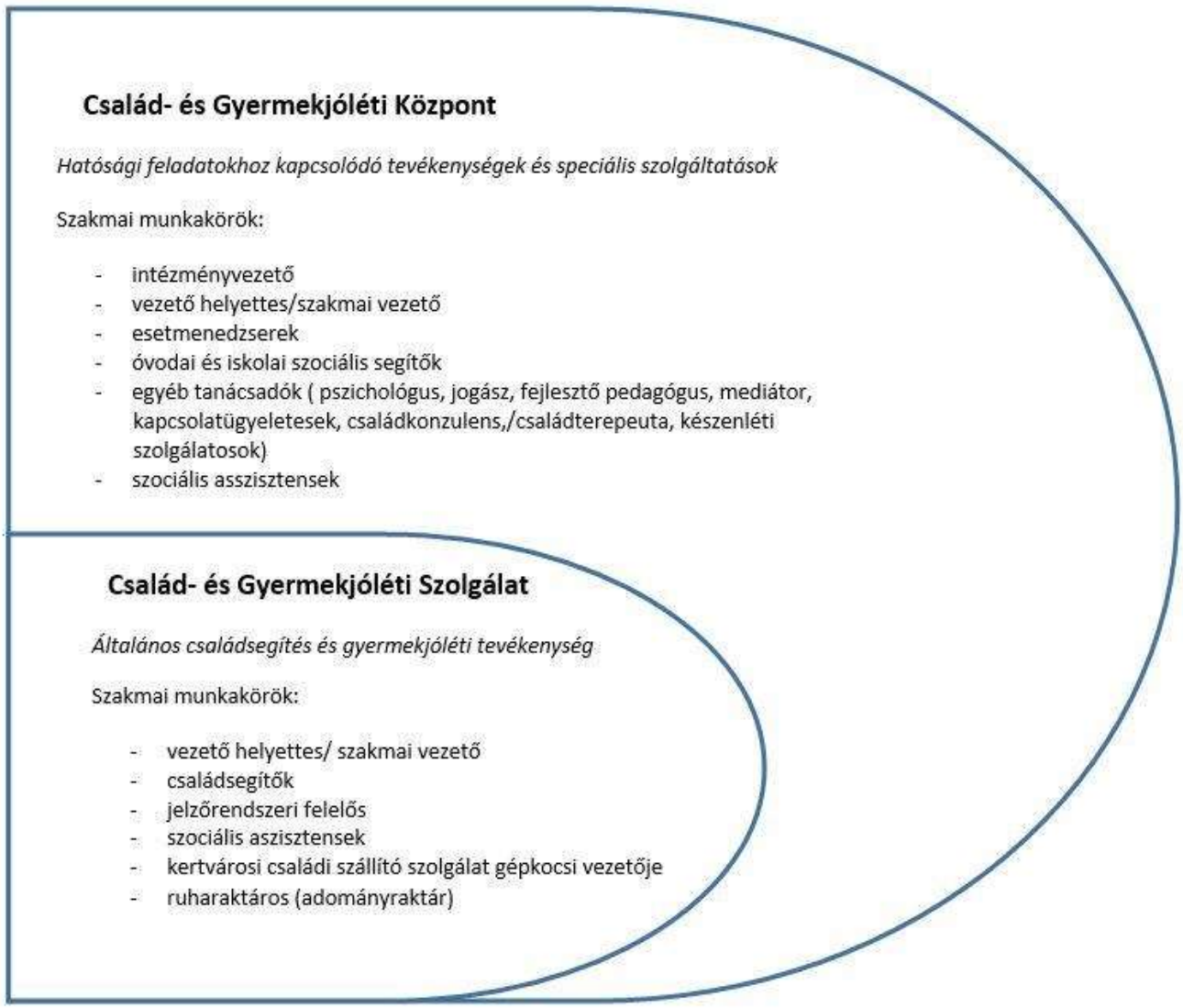

11. sz. táblázat: A család- és gyermekjóléti szolgálatnál foglalkoztatottak száma munkakörönként

Év	Vezető (fő)	Családsegítő (fő)	Szociális asszisztens (fő)	Egyéb	Összes
2019.	1	10	1,5	3	15,5
2020.	1	10	1	1	13
2021.	1	10	2	1	14
2022.	1	11	4	0,5	14
2023.	1	10	2	2	15

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

12. sz. táblázat: A család- és gyermekjóléti központnál foglalkoztatottak száma munkakörönként

Év	*Vezető (fő)*	*Esetmenedzser (fő)*	*Pszichológus*	*Óvodai és iskolai szociális segítő*	*Jogász*	*Fejlesztő pedagógus*	*Szociális asszisztens*	*Egyéb (fő)*	*Összesen (fő)*
2019.	2	4	1,5	8,5	7 óra/hét	4 óra/hét	2	2	**20,27**
2020.	2	4,5	1,25	9,5	7 óra/hét	4 óra/hét	2	2	**21,5**
2021.	2	4	1,5	9	4 óra/hét	4 óra/hét	2	1	**20,5**
2022.	2	6,5	1	8	4 óra/hét	4 óra/hét	2	2	**19**
2023.	2	5	2,5	10	8 óra/hét	4 óra/hét	2	2	**23,5**

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

13. sz. táblázat - Nappali ellátást nyújtó intézmények

év	**Idősek nappali ellátása**		**Fogyatékos személyek nappali ellátása**	
	Egységek száma	**Férőhelyek száma**	**Egységek száma**	**Férőhelyek száma**
2019.	4	200	1	32
2020.	4	200	1	32
2021.	4	200	1	32
2022.	4	200	1	32
2023.	4	200	1	32

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

14. sz. táblázat - Aranyhíd Gyermekek Átmeneti Otthonában elhelyezett kerületi gyermekek száma

Év	**Gyermekek száma**
2019.	6
2020.	3
2021.	2
2022.	2
2023.	5

15. sz. táblázat - Support Alapítvány/Magyar Protestáns Segélyszervezet családok átmeneti otthonában a kerületi elhelyezettek száma

Év	**Családok száma**	**Gyermekek száma**
2019.	2	4
2020.	1	2
2021.	2	8
2022.	2	4
2023.	2	4

16. sz. táblázat - A bölcsődei ellátás adatai, XVI. ker.

Év	Telephely	Működő férőhely	Beíratott gyermekek száma	Gondozónő
2019.	5	374	326	68
2020.	5	430	289	68
2021.	5	430	295	68
2022.	5	430	352	79
2023.	5	430	348	80

Forrás: Egyesített Bölcsőde

A bölcsődei férőhelyek száma kevésnek bizonyult, ezért az Önkormányzat a problémát felismerve 2004 és 2019 között 100%-os bővítést hajtott végre! A bölcsődei férőhely iránti igények a kerületbe költöző fiatal családok számának növekedése és a GYED EXTRA szolgáltatás bevezetése miatt továbbra is növekvő tendenciát mutatnak. Az Önkormányzat pályázat benyújtása útján is törekszik a férőhelyek bővítéséhez forrást biztosítani. A 2019. és a 2020. évben épület átalakítással és építéssel új férőhelyeket létesített a fenntartó (Centi Bölcsőde: 14 új férőhely, Napsugár Bölcsőde 56 új férőhely 2020. szeptember 1-től). 2024 decemberétől új bölcsőde nyílik a kerületben. A Cseperedő Bölcsőde a Vívó utcai - korában Munkaügyi Központként funkcionáló - épület átalakításával és felújításával jött létre, és 64 kisgyermek számára biztosít ellátást. A bölcsődébe beírt gyermekek száma május 31-i állapotot mutat a KSH adatgyűjtésében, ami nem tükrözi a teljes mértékben a valóságot, mert éves szinten a bölcsődei férőhelyek feltöltésre kerülnek. Továbbá mivel férőhely szempontjából az SNI gyermekek 2 helyet "vesznek igénybe", a felvehető gyermekek számát ez a tény csökkenti.

2.4. A XVI. kerületi lakáshelyzet

A családok, egyének szociális helyzetét erősen befolyásolja lakhatási lehetőségük, lakáskörülményük, ezért a helyzet vizsgálata fontos a szociális körülmények meghatározásakor. Aktuális probléma a családok túlzott mértékű eladósodása, a lakások elvesztése, valamint a pályázati lehetőségek ellenére a leginkább szükséges helyzetekben a korszerűsítés elmaradása, és ebből adódóan a magas rezsiköltségek. Ezeket részben a szociális ellátórendszernek kell kezelnie, részben országos problémáról van szó.

17. sz. táblázat - A lakásállomány a XVI. kerületben

Év	Összes lakásállomány (db)	Önkormányzati tulajdonú lakások száma (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)
2019.	31 775	274	na.	271
2020.	31 977	352	na.	273
2021.	32 125	358	na.	273
2022.	33 269		na.	
2023.	33 336		na.	

Forrás: KSH, Budapest Évkönyv, TEIR

A kerület lakásállománya folyamatosan növekszik, a vizsgált időszakban jelentősen emelkedett a lakások száma. A kerületre továbbra is jellemző a nagyszabású lakásépítések. Míg a 2000-es évek első évtizedében a gazdasági szervezet által épített lakások száma volt túlsúlyban, addig a második évtizedben több a természetes személyek általi beruházások száma, jelenleg az arányok közeledtek egymáshoz. Ez mutatja, hogy a családi-házas övezetek tovább újulnak, fejlődnek. Jellemző, hogy azon családi házak esetében, melyek korszerűtlenek, az idős lakók elhalálozását követően az örökösök felújítják azt, vagy értékesítés után újulnak meg.

Az egy lakott lakásra jutó lakók száma magasabb az országos, illetve a budapesti átlagnál, azonban magasabb az egy lakosra jutó szobák száma is, tehát még mindig jellemzőbb a több-generációs együttélés és a magasabb átlagos gyermekszám. A kerületnek fontos lakásügyi sajátossága, hogy zöldövezeti, többségében családi házas részekből épül fel, ezt egy-egy kisebb lakóteleppel megszakítva, melyek mára lakóparki társasházakkal egészült ki.

A lakások felszereltsége, komfortfokozata az országos átlaghoz képest jónak mondható, és emellett a lakásmegszűnések adataiból látszik, hogy nagyobb arányban alacsonyabb komfortfokozatú lakások szűnnek meg, ami a lakásállomány javulásához vezet.

Az Önkormányzat igyekszik a lakások komfortfokozatának növelését elérni. Többek között ezt szolgálja a kerület elfogadott lakáskoncepciója is, melynek értelmében a lakások száma növekszik, a rossz állapotú, illetve alacsony komfortfokozatú ingatlanok pedig felújításra kerülnek, vagy fokozatosan kikerülnek a lakásállományból.

2.5. A tartós bentlakást nyújtó szociális szolgáltatások iránti igények alakulása

Az Szt. 67. § (1) bekezdése szerint: „Az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg.”.

Az Szt. alapján az idősek otthonában gondozási szükséglettel rendelkező, de rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy látható el.

Az Szt. 88. § (2) bekezdés a) pontja alapján a fővárosi önkormányzat köteles gondoskodni az idősek otthonának megszervezéséről és fenntartásáról.

A fővárosi fenntartású idősek otthoni elhelyezés iránti kérelmet a Felvétel Előkészítő Csoportnál kell leadni. Sajnálatos módon a Felvétel Előkészítő Csoport nem tud tájékoztatást adni, hogy a XVI. kerületből jelenleg hányan várnak tartós elhelyezésre.

Az önkormányzati fenntartású intézmények mellett nem állami fenntartású otthonokba történő elhelyezést is lehet kérni, melyről szintén nem rendelkezünk adattal. Idősek esetében az elhelyezés iránti kérelem oka – a mentális és egészségügyi problémákon (az időskorral járó problémák, a magány) kívül, – gyakran a lakásfenntartás és lakáskarbantartás költségeinek terhe.

Az ellátást igénylők egy részére elmondható, hogy amennyiben lenne alapellátás keretében megoldás számukra, elsősorban ezeket a lehetőségeket választanák. Ezen a helyzeten igyekszik segíteni az önkormányzat azzal, hogy 2010 júliusától lehetőséget biztosít szerződés útján idősek átmeneti ellátására, melyet a Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzatának Őszi Fény Időskorúak Gondozóházával kötött együttműködési megállapodás révén biztosít.

A jelenlegi ellátások mellett sokan a tartós, bentlakásos elhelyezést igénylik. Jellemző, hogy nem szívesen hagyják el lakókörnyezetüket, ezért nagy veszteség a kerületi idősek számára, hogy a XVI. kerületben megszűntek az idősek otthonai. A XVI. kerületben a rendszerváltáskor még három bentlakásos idősek otthonát is működtetett a Fővárosi Önkormányzat, ezek közül 15 évvel ezelőtt zárták be az utolsót.

Amennyiben a bentlakásos intézmények könnyebben hozzáférhetőek lennének, az hozzájárulna a lakások megüresedéséhez, ami lakás mobilizációt eredményezne.

Fentiekre alapozva és a kerületi lakosok igényeit meghallgatva határozta el a képviselő-testület, hogy saját forrásból építi és részben saját forrásból tartja fenn az új, épülő idősek otthonát. A XVI. kerületi Kertvárosi Idősek Otthona 2024. december 1-jével létrejött. Hiánypótló ez a beruházás, hiszen a XVI. kerületi lakók egyértelmű kérése volt, hogy a kerületben leélt évek után az utolsó éveiket egy csendes, nyugodt, békés, kertvárosi környezetben, a Csobajbánya-tó partján, zöldövezetben tölthessék.

2.6. Összegzés a statisztikai adatok alapján

<u>Demográfiai folyamatok</u>

Hazánkban és Budapesten is több éves tendencia a természetes fogyás, ezzel ellentétben a XVI. kerület lakosságszámában, kis mértékben ugyan, de emelkedés mutatkozik. Tekintettel arra, hogy jellemző a lakosság elöregedése, a lakásépítések folytán a fiatal korosztály számának növekedése, az összlakosságszám emelkedése várható továbbra is. Jellemző, hogy a családalapítás előtt álló korosztály nagy arányban, képviseltetik magát a népességben. Jellemző, hogy a családalapítás előtt álló korosztály nagy arányban, képviseltetik magát a népességben. Kerületünkben a házasságkötések száma folyamatosan emelkedik.

<u>A munkaerő-piaci pozíciók és a megélhetési feltételek változása, az ellátások igénybevétele</u>

A nyilvántartott álláskeresők aránya alacsonyabb, mint a budapesti (2,5% 2019. évben) vagy az országos átlag (3,5% 2019. évben), és az utóbbi években folyamatosan csökken, ahogy a megváltozott munkaképességű álláskeresők száma is, ami azt feltételezi, hogy a valódi munkanélküliség aránya is alacsonyabb a térség átlagánál, ez által a családon belüli foglalkoztatottak aránya jobb az országos, illetve a fővárosi foglalkoztatott aránynál.

Az 1 éven túl nyilvántartott álláskeresők száma negyede a regisztrált munkanélkülieknek, ami alapján feltételezhető, hogy a regisztrált álláskeresők 3/4-a 1 éven belül elhelyezkedik. A nyilvántartott álláskeresők többsége a 41-45 év, valamint az 56 év feletti korosztályokból kerül ki, ők a legveszélyeztetettebb korosztály.

Alapvetően meghatározó a nyugdíjak összegének alakulása, mert ez erősen befolyásolja a családok szociális helyzetét. A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők arányait tekintve a többség (2019-ben 8 546 fő, 40,80%) a 150.000,- Ft feletti ellátásban részesülők közül kerül ki. Közel 200 fő az, akinek havi jövedelme a legkisebb öregségi nyugdíj (2019-ben 28.500,- Ft) alatt van. Az átlagos ellátás az öregségi nyugdíjminimumhoz viszonyítva jónak tekinthető, de a lakásfenntartási költségeket, és a megfelelő szintű mindennapi élethez szükséges költségeket tekintve alacsony. Ezen segítenek helyi szinten a fűtési támogatás, melyet az idősek mellett a nagycsaládosok is megpályázhatnak, valamint a kertvárosi lakásrezsi támogatás, mely a rezsi 2022. évi emelkedés alapján nyújt magasabb összegű támogatást, jövedelemhatárként az átlagnyugdíj összegét figyelembe véve.

Annak ellenére, hogy bizonyos adatok (átlagnyugdíj összege, munkanélküliségi ráta) jobb eredményt mutatnak Budapest átlagánál, a szegénység a kerületben is létező probléma. Magas a pénzbeli és természetbeni ellátásokat igénybe vevők száma. Jellemző, hogy az ellátások beépülnek a család rendszeres bevételei közé.

A 2022. évi népszámlálási adatok országos, illetve fővárosi összehasonlításban kevés mélyszegénységben élő személyt, családot, és kevés krízishelyzetű lakóterületet mutatnak. Szerencsére továbbra sem jellemző a slumosodás és a szegregáció a kerületre (A HEP ezt részletesen kifejti).

III. A SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI KÖTELEZETTSÉG ÁLTALÁNOS TARTALMA

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – *az egyének önmaguk, családjuk, helyi közösség tevékenységén túl* – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.

Az Szt., valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) szerint a lakosság ellátásának meghatározó részét az önkormányzatok biztosítják.

2015. március 01. napjával módosult az Szt., ezzel teljes mértékben átalakult a támogatások rendszere. A módosítása célja egy igazságosabb, átláthatóbb elosztási rendszer kidolgozása, valamint a korábban gyakran tapasztalt segélyekkel való visszaélések visszaszorítása volt. Az állam és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai egyértelműen elváltak egymástól. Az állami felelősségi körbe tartozó ellátások járási hatáskörbe, az önkormányzati ellátások képviselő-testületi hatáskörbe kerültek. Az Szt. csak az állam által kötelezően nyújtott ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza.

Az Szt. azóta széles körű szabályozási lehetőséget biztosított az önkormányzatok számára, hogy a rászorultsági szintek a helyi viszonyok figyelembevételével kerüljenek meghatározásra, hiszen a helyi önkormányzatok, közösségek rendelkeznek leginkább azzal az ismerettel, hogy megállapítsák ki jogosult támogatásra és ki nem. A segélyezési rendszer költségvetési hatását tekintve lényeges különbség, hogy 2015. évig az önkormányzat lakosságszám alapján külön normatívát kapott, azonban ez megszűnt, azóta az alapfeladatokra nyújtott támogatás biztosított (beleértve a családsegítést is), de a gyakorlatban saját forrásból finanszírozottak az önkormányzat által nyújtott települési támogatások.

A települési támogatás egyes típusait és a jogosultság feltételeit az Önkormányzat rendeletben határozza meg.

Az 1/2015. (II.23.) Önk. rendelet megalkotásakor elsődleges cél volt, hogy a lakhatási kiadásokhoz nyújtson támogatást az Önkormányzat, továbbá az időskorú lakosságot nagy számban érintő ellátások változatlanul igényelhetők legyenek. Ezek mellett a nagycsaládosok és a súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő családok támogatása is hangsúlyt kapott a rendelet megalkotása során. Utóbbi ellátási formák azóta már kevés lakost érintenek, de a rendkívüli települési támogatás igyekszik az egyedi élethelyzetek széles körére reagálni.

A 19/2022. (IX. 23.) Önk. rendelet egy speciális helyzet kapcsán nyújt segítséget: a 2022 augusztusa óta jellemző drasztikus rezsinövekedés sújtja a lakosságot. A nyugdíjasok az a réteg, akik nem tudnak több erőforrást mozgósítani. Számukra nyújt segítséget az új támogatási forma.

A Szociális Koncepció elkészítése és elfogadása (2004. december), illetve annak felülvizsgálatai óta az Szt. több alkalommal módosult, ezzel nagy változásokat bevezetve az ellátások terén. A Koncepció felülvizsgálatában megjelennek a vonatkozó

jogszabályok, melyek ezeket a változásokat követik, a felülvizsgálat készítésekor (2024. IV. negyedév) hatályos jogszabályokat idézve.

A szociális igazgatás általános szabályai
– az Szt.-ben meghatározottak alapján:

- *6. § - A hajléktalan személyek ügyében szociális igazgatási eljárásra az a szociális hatáskört gyakorló szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte. - A Fővárosban alapvetően Budapest Főváros Önkormányzatának feladata.*
- *7. §. (1) – A települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulónak rendkívüli települési támogatást, étkezést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulónak az életét, testi épségét veszélyezteti.*
- *7. § (2) – Az ellátást biztosító követelheti az (1) bekezdés alapján kifizetett rendkívüli települési támogatás megtérítését a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervtől. - ezzel sem az Önkormányzat nem él, sem az Önkormányzattól nem kértek még megtérítést.*
- *32/A. § (1) – A kérelmet – ha e törvény másként nem rendelkezik – az a szociális hatáskört gyakorló szerv bírálja el, amelynek illetékességi területén a kérelmező lakóhelye, vagy ha a kérelmező életvitelszerűen a bejelentett tartózkodási helyén lakik, a tartózkodási helye van.*

Pénzbeli ellátások

– az Szt. II. Fejezet I. cím alapján:

25. § (1) A jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására, illetve a különös méltánylást érdemlő személyes élethelyzetére figyelemmel pénzbeli szociális ellátás nyújtható.
(2) A különös méltánylást érdemlő személyes élethelyzetre figyelemmel nyújtható pénzbeli szociális ellátás a tartós ápolást végzők időskori támogatása.
(3) Szociális rászorultság esetén a jogosult számára
a) a járási hivatal – az e törvényben meghatározott feltételek szerint –
aa) időskorúak járadékát,
ab) foglalkoztatást helyettesítő támogatást,
ac) egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást,
ad) gyermekek otthongondozási díját,
ae) a 41. § (1) bekezdése szerinti ápolási díjat, a 43. § szerinti ápolási díjat (a továbbiakban: kiemelt ápolási díj), a 43/A. § (1) bekezdése szerinti ápolási díjat (a továbbiakban: emelt összegű ápolási díj);
b) a képviselő-testület – az e törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint – települési támogatást
állapít meg (a továbbiakban együtt: szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások).

Természetben nyújtott szociális ellátások

– az Szt. III. fejezet alapján:

47. § (1) Természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal

a) az 50. § (1) bekezdése szerinti alanyi közgyógyellátást, illetve az 50. § (2) bekezdése szerinti normatív közgyógyellátást, és
b) egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot
állapít meg.

A pénzbeli és természetbeni ellátások esetében 2015. Január 1. Napjától törvénymódosítás történt, mely alapján a támogatási típusok és azok tartalma, az odaítélés módja is változott.

Szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások a XVI. kerületben (részletezése: 4.1.- 4.2. fejezet):

- időskorúak járadéka,
- aktív korúak ellátása,
- közgyógyellátásra való jogosultság,
- gyermekek otthongondozási díja,
- ápolási díj,
- tartós ápolást végzők időskori támogatása,
- köztemetés,
- közgyógyellátásra való jogosultság,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

- *települési támogatás*
  - lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez,
  - nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként,
  - 18. Életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
  - súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából,
  - kertvárosi lakásrezsi támogatás lakhatással kapcsolatos kiadások viseléséhez.

- *rendkívüli települési támogatás*
  - létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzet esetén,
  - rezsitartozás megfizetéséhez,
  - gyógyszer támogatásként,
  - tűzifa formájában,
  - temetés költségeihez való hozzájárulásként,
  - ikerszülési támogatásként,
  - táborozási hozzájárulásként,
  - nagycsaládosok részére tankönyv támogatásként,
  - veszélyhelyzeti támogatásként.

Szociális szolgáltatások

– az Szt. IV. fejezet alapján:

Az ellátások formái

56. § (1) A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják.

(2) A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat.

57. § (1) Szociális alapszolgáltatások

a) a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,

b)

c) az étkeztetés,
d) a házi segítségnyújtás,
e) a családsegítés,
f) a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
g) a közösségi ellátások,
h) a támogató szolgáltatás,
i) az utcai szociális munka,
j) a nappali ellátás.

(2) A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátást
a) *az ápolást, gondozást nyújtó intézmény,*
b) a rehabilitációs intézmény,
c) a lakóotthon [a továbbiakban a)–c) pont együtt: tartós bentlakásos intézmény],
d) az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény [a továbbiakban a)–d) pont együtt: bentlakásos intézmény],
e) a támogatott lakhatás,
f) az egyéb speciális szociális intézmény

nyújtja.

A személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervek

– az Szt. IV. fejezet IV. cím alapján:

A fővárosi kerületi önkormányzat köteles biztosítani családsegítést, étkeztetést, házi segítségnyújtást, nappali ellátásokat, átmeneti elhelyezést nyújtó ellátást.

Szt. 88. § (2) A fővárosi önkormányzat köteles gondoskodni
a) idősek otthonának, a hajléktalanok otthonának, a hajléktalan személyek rehabilitációs intézményének,
b) a fővárosban - ha a kerületi önkormányzattal másként nem állapodik meg - a hajléktalanok éjjeli menedékhelyének és átmeneti szállásának megszervezéséről és fenntartásáról.
(3) A fővárosi önkormányzat által fenntartott szakosított ellátást nyújtó intézmények ellátási területe az egész fővárosra kiterjed.

IV. AZ EGYES SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI FORMÁK, SZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE, TERVEZETT FELADATOK, TENNIVALÓK, CÉLOK

4.1. Szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások

Az Szt. 32. § (1) bekezdése szerint: *„Ha e törvény másként nem rendelkezik, a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások iránti kérelmet*
a) a járási hivatal hatáskörébe tartozó ellátás esetén a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló kormányrendeletben meghatározott szervnél,
b) a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó ellátás esetén az önkormányzat rendeletében meghatározott önkormányzati szervnél kell előterjeszteni.”. Ezekre az ellátási formákra a Rendelet a Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Irodáját jelöli ki.

A pénzbeli és természetbeni ellátások közül a Kormányhivatal hatáskörében vannak az alábbi ellátások:
- időskorúak járadéka,
- aktív korúak ellátása, melyen két ellátást foglal össze:
- a foglalkoztatást helyettesítő támogatást és
- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,
- gyermekek otthon gondozási díja,
- Szt. 41. (1) bekezdés, a 43. § és a 43/A. § (1) bekezdése szerinti ápolási díj,
- Szt. 50. § (1) és (2) bekezdése szerinti közgyógyellátás,
- Szt. 54. § -a szerinti egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság,
- Hdtv. szerinti hadigondozotti ellátás,

2018. január 1. napjától bevezetésre került az Szt. 44/A. § (1) bekezdés szerinti tartós ápolást végzők időskori támogatása, mely támogatás megállapítása és folyósítása iránti kérelmet az általános hatáskörű nyugdíjmegállapító szervnél, a központi nyugdíjbiztosítási szerv által e célra rendszeresített, és közzétett adatlapon vagy az annak megfelelő adattartalommal rendelkező elektronikus űrlapon kell benyújtani.

Járási hivatal hatáskörébe tartozó támogatások

4.1.1. <u>Időskorúak járadéka</u>

– az Szt. 32/B. § - 32/C. §-a alapján:

Fogalom:

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás, mely a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén jár.
Az időskorúak járadékának havi összege jövedelemmel nem rendelkező jogosult esetén egyéb feltételek fennállásától függően az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 85 és 135 %-a között lehet. Jövedelemmel rendelkező jogosult esetén az imént említett összegnek és a jogosult havi jövedelmének a különbözete, de legalább 1 000,- Ft.

Helyzetkép:

Az időskorúak járadéka azon időskorú személyek részére nyújtott támogatási forma, akik jövedelemmel nem rendelkeznek, vagy alacsony jövedelmük miatt nem biztosított a megélhetésük. A járadék havi összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegéhez viszonyítva kerül megállapításra. A 75 év feletti egyedülálló személyek magasabb összegű támogatást kapnak. Amennyiben a kérelmező rendelkezik jövedelemmel, e jövedelem kerül kiegészítésre a jogszabályban meghatározott összegre.

Feladatok:

2013. január 1-jétől a Kormányhivatal hatáskörébe tartozik a támogatás odaítélése.

4.1.2. Aktív korúak ellátása – egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás és foglalkoztatást helyettesítő támogatás

– az Szt. 33. § - 37/B. § - alapján:

Fogalom:

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

- *aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy*
- *aki vakok személyi járadékában részesül, vagy*
- *aki fogyatékossági támogatásban részesül, vagy*
- *akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresési járadék, nyugdíj előtti álláskeresési segély, vállalkozói járadék folyósítási időtartama lejárt, vagy*
- *akinek esetében az álláskeresési ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Flt. alapján álláskeresési ellátásra nem szerez jogosultságot, vagy*
- *aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy*
- *akinek esetében a gyermekek otthongondozási díja, az ápolási díj, a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a Tny. 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött,*

feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

Azt, hogy a család megélhetése biztosított-e, jövedelemhatár határozza meg.
Az aktív korúak ellátására való jogosultság az álláskeresési ellátás időtartamának kimerítésétől, a keresőtevékenység megszűnésétől, a rendszeres pénzellátás folyósításának megszűnésétől számított tizenkettő hónapon belül benyújtott kérelem alapján állapítható meg.
Aktív korúak ellátására egy családban egyidejűleg csak egy személy jogosult, kivéve, ha az egyik személy a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, a másik személy az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás feltételeinek felel meg.

Helyzetkép:

A Szolgáltatástervezési Koncepció megalkotása óta a rendszeres szociális segélyre vonatkozó szabályozás több alkalommal változott. Az Szt. módosulása nyomán sor került az aktív korúak rendszeres szociális segélyében részesülők együttműködési kötelezettségének újraszabályozására és a támogatási forma is sok változáson ment keresztül. 2015. március 1. napjától a rendszeres szociális segélyt az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás váltotta fel.

Feladatok:

Az ellátással kapcsolatos probléma a kellő motiváció hiánya, valamint hogy az egyébként munkaképes korúak esetében, ha egészségügyi alkalmatlanságot állapítanak meg, nem egyértelmű, hogy ki, mikor kezdeményezze ennek felülvizsgálatát. Így előfordul, hogy az egyébként munkára alkalmas aktív korú személy nem vállal munkát, holott képzettségének megfelelő munka biztosított lenne a közfoglalkoztatás keretei között. A jogosultság iránti kérelem elbírálására Budapest Főváros Kormányhivatalának illetékes Kerületi Hivatala bír hatáskörrel.

4.1.2.1. Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Helyzetkép:

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás azon személy számára folyósítható, aki egészségkárosodott személynek minősül, vagy 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani (Szt. 37. § (1) bekezdés a)-b) pontja).

4.1.2.2. Foglalkoztatást helyettesítő támogatás

Helyzetkép:

A támogatás azok számára nyújtható, akik az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködtek, vagy akinek esetében az egyéb rendszeres ellátás folyósítása megszűnt, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködtek.

2015. március 01. napjától kezdődően azok az ügyfelek is foglalkoztatást helyettesítő támogatásra szereztek jogosultságot, akik korábban életkorukból fakadóan, vagy a települési önkormányzat rendeletében előírt feltételek miatt rendszeres szociális segélyben részesültek és a 2015. január, február hónapban lefolytatott felülvizsgálat során vállalták a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak számára előírt együttműködést. A foglalkoztatást helyettesítő támogatás havi összege a szociális vetítési alap 80 %-a (22 800,- Ft.). Meg kell szüntetni többek között annak a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személynek az aktív korúak ellátására való jogosultságát, aki az állami foglalkoztatási szervvel való együttműködés keretében számára felajánlott munkalehetőséget nem fogadja el, vagy aki az aktív korúak ellátására való jogosultság feltételeinek vagy az annak keretében megállapított pénzbeli ellátás összegének felülvizsgálatára irányuló, eljárást akadályozza (az Szt. további megszűntetési okokat is felsorol).

4.1.3. <u>Ápolási díj, ápolási támogatás</u>

– az Szt. 40-44. §-ai alapján

Fogalom:

Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó, ha állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi és (2019.01.01. napjától) az ápolt személyre tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága neki vagy hozzátartozójának nem áll fenn.

Helyzetkép:

Az ápolási díj azon családoknak kíván segítséget nyújtani, akik hozzátartozójuk ápolását otthonukban végzik, illetve azon személyeknek, akik kereső tevékenységüket az ápolási teendők ellátás miatt nem tudják folytatni. Mindez esélyt jelent a családok egybetartására, és a betegek állapotának szinten tartására, javítására.

2013. január 1. napjától az alanyi jogon járó ápolási díj megállapítása a jegyző hatásköréből a kormányhivatal hatáskörébe került.
2015. március 01. napjától a méltányossági ápolási díjat, a települési támogatás keretében nyújtható ápolási támogatás váltotta fel, ugyanazon jogosultsági feltételekkel.

A 2019.01.01. napjától bevezetett gyermekek otthongondozási díja okán az ápolási díjban részesülők száma csökkent, de a két ellátást figyelembe véve összességében emelkedést mutat.

2019.01.01. napjától az ápolási díj tekintetében változtak a szakértő kirendelésének részletszabályai, a szakértőnek – kivéve a kiemelt ápolási díjra jogosultak – egy pontozási rendszer alapján, az ápolt **ápolási, gondozási szükségletét** kell vizsgálnia. Az ápolási díj havi összege mindig a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott alapösszegtől és a százalékos arány változásától függ. Az ápolási díj alap-, emelt-, és kiemelt összege is folyamatosan emelkedik, a százalékos arányok is változnak. Az összegek változását az alábbi táblázat mutatja. Bővült az ellátottak köre. Az ápolási díj iránti kérelem benyújtására szolgáló

formanyomtatványon az ápolási díj megállapítása egyidejűleg több jogcímen is kérhető.

Adatok:

18. sz. táblázat - Ápolási díj, gyermekek otthongondozási díja összegeinek változása

Év	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Alapösszegű ápolási díj (bruttó)	37 490,- Ft	39 365,- Ft	41 335,- Ft	43 405,- Ft	45 665,- Ft
Emelt összegű ápolási díj (bruttó)	56 398,- Ft	59 050,- Ft	62 003,- Ft	65 110,- Ft	68 500,- Ft
Kiemelt összegű ápolási díj (bruttó)	67 482,_ Ft	70 860,- Ft	74 403,- Ft	78 130,- Ft	82 200,- Ft
GYOD egy gyermek esetén megállapítható összege (bruttó)	100 000,- Ft	123 910,- Ft	147 310,- Ft	200 200,- Ft	232 000,- Ft
GYOD több gyermek esetén megállapítható összeg (bruttó)	150 000,- Ft	185 865,- Ft	220 965,- Ft	300 000,- Ft	380 000,- Ft

Forrás: BFKH XVI. kerületi Hivatala

Feladatok:

Az ellátás célja, funkciója a betegek otthonukban való ápolása, gondozása; az emiatt munkából kieső családtag jövedelmének kompenzálása. Az ápolási díjra való jogosultság időszaka szolgálati időként van elismerve, ami biztonságot nyújt az ápoló számára. Azonban nem nyújt olyan szintű jövedelmet, ami kompenzálhatja a munkából való kiesést.

A jogosultság iránti kérelem elbírálására Budapest Főváros Kormányhivatalának illetékes Kerületi Hivatala bír hatáskörrel.

4.1.4. <u>Gyermekek otthongondozási díja</u> (lsd. 38. sz. táblázat)

- az Szt. 38–39/C. § -a alapján:

2019. január 1. napjával bevezetésre került a gyermekek otthongondozási díja (a továbbiakban: GYOD).

Fogalom:

Gyermekek otthongondozási díjára jogosult az a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő (ezen alcím vonatkozásában a továbbiakban együtt: szülő), aki
a) a súlyos fogyatékosságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről (ezen alcím vonatkozásában a vér szerinti és az örökbe fogadott gyermek a továbbiakban együtt: gyermek), vagy
b) a tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről
gondoskodik.

Helyzetkép:

A GYOD azon vér szerinti szülőknek (örökbefogadó szülőknek) kíván segítséget

nyújtani, akik gyermekük ápolását otthonukban végzik, illetve, akik kereső tevékenységüket az ápolási teendők ellátása miatt nem tudják folytatni. Mindez esélyt jelent a családok egybetartására, és a betegek állapotának szinten tartására, javítására. A GYOD nagyobb anyagi segítséget nyújt a családnak, valamint lehetősége van a szülőnek több beteg, önellátásra képtelen gyermek után is igénybe venni a támogatást.

A GYOD havi összege a 2019. évben 100 000 forint. A 2019. évet követően a gyermekek otthongondozási díjának havi összegéről az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg döntött, és évente emelkedik az összege. A lefolytatott vizsgálat alapján, ha szülő több olyan gyermekéről is gondoskodik, akire tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága megállapítható lenne, számára - e feltételek fennállásának időtartama alatt - az Szt. 39/A. § (1) bekezdésében foglalt havi összeg másfélszeresében megállapított ellátást kell folyósítani. Egyazon gyermekre tekintettel csak egy szülő számára állapítható meg a gyermekek otthongondozási díja.

A gyermekek otthongondozási díja bruttó összegének változásait a 37. sz. táblázat mutatja, melyből megállapítható az összeg folyamatos emelkedése.

Feladatok:

A BFKH XVI. Kerületi Hivatala Hatósági Osztály 1. 2019. év eleji munkáját igen nagymértékben befolyásolta, mivel 2019. január 10. napjáig minden olyan esetben ahol szülő ápolt gyermeket, hivatalból eljárást kellett indítani. A 2018. december 31. napján ápolási díjban részesülő szülő jogosultsága 2018. december 31. napjával meg lett szüntetve és egyidejűleg 2019. január 01. napjától hivatalból gyermekek GYOD-ra való jogosultság került megállapításra. Azóta a támogatási forma ismert lett a jogosultak körében. Az új kérelmezők esetében a GYOD iránti kérelmet benyújtó ügyfelek esetében – kivéve a kiemelt ápolási díjra jogosultak – szakértőt kell kirendelni, aki vizsgálja az ápolt (gyermek) **önellátási képességét**. A jogosultság iránti kérelem elbírálására Budapest Főváros Kormányhivatalának illetékes Kerületi Hivatala bír hatáskörrel.

4.1.5. Tartós ápolást végzők időskori támogatása

- Szt. 44/A. §-a alapján:

Fogalom:

- *Tartós ápolást végzők időskori támogatására jogosult az a szülő, akinek az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították, ha azon napot megelőzően, amelytől kezdődően az öregségi nyugdíját megállapítják – ide nem értve az öregségi nyugdíj folyósítás nélküli megállapítását –, összeszámítva legalább 20 éven át saját háztartásában súlyosan fogyatékos, illetve tartósan beteg gyermekét ápolta, gondozta, és ezalatt legfeljebb napi 4 órában végzett otthonán kívül keresőtevékenységet, vagy a keresőtevékenységet az otthonában végezte.*
- *E szaksz alkalmazásában*
  - *súlyosan fogyatékos a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés a) pontja szerint súlyosan fogyatékosnak minősül,*
  - *tartósan beteg a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés b) pontja szerint tartósan betegnek minősül.*

- *A tartós ápolást végzők időskori támogatásának havi összege 50 000 forint. A támogatás a jogosultsági feltételek bekövetkezésének napjától, de legkorábban a kérelem benyújtását megelőző hatodik hónap első napjától állapítható meg. A támogatás a jogosultság kezdő hónapjára tekintettel is teljes összegben jár.*
- *A tartós ápolást végzők időskori támogatása nem minősül nyugellátásnak.*

Helyzetkép és adatok:

Ezen ellátás 2018. január 1. napjától került bevezetésre, mint egy nyugdíjkiegészítő juttatás. Célja, hogy anyagi segítséget nyújtson az öregségi nyugdíjkorhatárt elért szülő részére, aki legalább 20 éven át saját háztartásában ápolta fogyatékos, tartósan beteg gyermekét, ezért keresőtevékenységet nem, vagy csak korlátozott mértékben tudnak végezni, ezért számukra alacsonyabb mértékű nyugellátás állapítható meg. A támogatás bevezetésével az esetlegesen alacsonyabb összegű nyugellátást lehet kiegészíteni. A támogatás összege egységesen 50.000,- Ft.
A Magyar Államkincstár folyósított adati alapján a XVI. kerületben élők közül tartós ápolást végzők időskori támogatására:

- 2018. június - 2019. szeptember között 1 fő,
- 2019. októberében 2 fő,
- 2019. novemberében 4 fő,
- 2019. decemberétől 2020. december 31-ig 8 fő
- 2021. évben 10 fő
- 2022. évben 11 fő
- 2023. évben 12 fő

volt jogosult.

A támogatásban érintettek mindegyike öregségi nyugdíjra is jogosult volt, teljes ellátásuk 120.000 - 250.000,- Ft között volt.

Feladatok:

A jogosultság iránti kérelem elbírálására és folyósítására a Magyar Államkincstár bír hatáskörrel. Szubjektív mérlegelési lehetőség nincs.

4.1.6. Közgyógyellátás

- az Szt. 49. – 53. §-a alapján:

Fogalom:

- *A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.*
- *A közgyógyellátási igazolvánnyal (a továbbiakban: igazolvány) rendelkező személy – külön jogszabályban meghatározottak szerint – térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott egyes gyógyszerekre, gyógyászati segédeszközökre, rehabilitációs célú gyógyászati ellátásra,*
- *Alanyi jogon közgyógyellátásra jogosult – többek között –*
  - *az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú;*
  - *az aktív korúak ellátására jogosult egészségkárosodott személy;*
  - *a pénzellátásban részesülő hadigondozott és a nemzeti gondozott;*
  - *a rokkantsági járadékos;*

- *aki rokkantsági ellátásban részesül és az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg a 30%-os mértéket,*
- *aki rokkantsági ellátásban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult,*
- *aki öregségi nyugdíjban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult, vagy*
- *aki öregségi nyugdíjban részesül, és a nyugdíjra való jogosultságának megállapítását megelőző napon rokkantsági ellátásban részesült*
- *az aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.*

- *Normatív jogcímen jogosult közgyógyellátásra az a személy is, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátás költsége a szociális vetítési alap 10%-át meghaladja, feltéve, hogy a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el szociális vetítési alap 105%-át, egyedül élő esetén 155%-át.*

Helyzetkép és adatok:

A közgyógyellátás az egészségi állapot megőrzéséhez, helyreállításához kapcsolódó gyógyszerek támogatásával kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás.
Jelentős változás következett be a közgyógyellátás szabályozásában azóta, hogy az Szt. 2006. július 1. napi hatállyal átalakította a közgyógyellátás rendszerét. 2013. január 01. napjától az Szt. 50. § (1) – (2) bekezdésben foglalt alanyi és normatív jogcímen igényelhető közgyógyellátás tekintetében a járási hivatal dönt. 2020. 01. 01. napjától az alanyi közgyógyellátásra való jogosultságot négy évre, a normatív közgyógyellátásra való jogosultságot két évre kell megállapítani, korábban az alanyi közgyógyellátásra való jogosultságot két évre, a normatív közgyógyellátásra való jogosultságot egy évre kellett megállapítani.

Jelenleg a gyógyszerkeret két részből tevődik össze: a rendszeres gyógyszerszükséglet támogatását szolgáló egyéni gyógyszerkeretből, és az akut megbetegedésből eredő gyógyszerszükséglet támogatását szolgáló eseti keretből. Az egyéni gyógyszerkeretnél alsó és felső korlát került beépítésre a rendszerbe, ennek megfelelően az Szt. 50. § (1) bekezdésnél (alanyi jogcím) csak havi 1 000,- Ft feletti gyógyszerköltség esetében lehet egyéni keretet megállapítani, míg az Szt. 50. § (2) bekezdésnél (normatív jogcím) a rendszeres gyógyító ellátás költségnek meg kell haladnia az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 10%-át (2023. évben: 2 850,- Ft), a gyógyszerkeret felső határa pedig nem lehet több havi 12 000,- Ft-nál. Az egyéni gyógyszerkeret legmagasabb havi összegét az éves központi költségvetésről szóló törvény határozza meg. A gyógyszerkeret összegéről az egészségbiztosítási pénztár az orvos által dokumentált krónikus betegségek kezelésére alkalmazott terápia alapján nyilatkozik.
Az eseti keret éves összege 6 000,- Ft. A közgyógyellátásra való jogosultság kezdő időpontja – főszabály szerint – a jogosultságot megállapító határozat meghozatalát követő 15. nap.

Az alanyi jogon közgyógyellátásra jogosultak száma jelentősen emelkedik, ezzel szemben a normatív alapon jogosultak száma csökkenő tendenciát mutat. A támogatási formára nagy szükség van. Sőt, hiány mutatkozik a tekintetben, hogy az az időskorú, aki korábban nem volt rokkant, nem részesülhet a támogasban, nagyon magas gyógyszerköltség mellett sem, csak igen alacsony jövedelem esetén.

Feladatok:

A jogosultság iránti kérelem elbírálására Budapest Főváros Kormányhivatalának illetékes Kerületi Hivatala bír hatáskörrel.

4.1.7. Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

– az Szt. 54. §-a alapján:

Fogalom:

- *A járási hivatal az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem a szociális vetítési alap120%-át, vagy aki egyedülélő és jövedelme a szociális vetítési alap 150%-át nem haladja meg, és családjának vagyona nincs.*

2013. január 1-jétől a jogosultság megállapítása a jegyző hatásköréből a járási hivatal hatáskörébe került.

A Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat által biztosított ellátások

A jogalkotó (az Szt. 45. §-a alapján) lehetőséget biztosít minden települési önkormányzat részére, hogy az Szt már többször említett módosításaikor megszűnt támogatások pótlására települési támogatást állapítson meg. A települési támogatási formákról és azok jogosultsági feltételeiről az önkormányzat szabadon dönthet, azokról rendeletet alkot.

Jellemző, hogy a támogatások mindegyike kérelemre indul, melyet a Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Irodáján, illetve az Igazgatási és Ügyfélszolgálati Irodán lehet benyújtani.

4.1.8. Lakhatási támogatás

Fogalom:

– az Szt. 45. § (1) bekezdése alapján:

A képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján – pénzbeli vagy természetbeni formában – települési támogatást nyújt.
Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- *a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,*
- *a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,*
- *a gyógyszerkiadások viseléséhez,*
- *a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.*

– 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 2. - 3. §-a alapján:

2. §

Települési támogatás nyújtható:

a) lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez,

…

3. §

*(1) A lakhatással kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtható települési támogatás (továbbiakban: **lakhatási támogatás**) a szociálisan rászoruló háztartásban élő személyek részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás.*

(2) Lakhatási támogatás (1) bekezdésben felsorolt személyek rezsiköltségeihez nyújtható.

(3) A lakhatási támogatást elsősorban természetbeni szociális ellátás formájában, és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadások megfizetéséhez kell nyújtani, amelyek esetleges elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti.

(4) Lakhatási támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (továbbiakban: nyugdíjminimum) 270%-át, és a háztartás tagjai egyikének sincs vagyona. Az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem megegyezik a háztartás összjövedelmének és a fogyasztási egységek összegének hányadosával.

(5) A lakhatási támogatás tekintetében fogyasztási egység a háztartás tagjainak a háztartáson belüli fogyasztási szerkezetet kifejező arányszáma, ahol

a) a háztartás első nagykorú tagjának arányszáma 1,0,
b) a háztartás második nagykorú tagjának arányszáma 0,9,
c) a háztartás minden további nagykorú tagjának arányszáma 0,8,
d) a háztartás első és második kiskorú tagjának arányszáma személyenként 0,8,
e) a háztartás minden további kiskorú tagjának arányszáma tagonként 0,7.

(6) Ha a háztartás (5) bekezdés a)–c) pontja szerinti tagja magasabb összegű családi pótlékban vagy fogyatékossági támogatásban részesül, a rá tekintettel figyelembe vett arányszám 0,2 tizeddel növekszik.

(7) Ha a háztartás (5) bekezdés d) vagy e) pontja szerinti tagjára tekintettel magasabb összegű családi pótlékot folyósítanak, a rá tekintettel figyelembe vett arányszám 0,2 tizeddel növekszik.

(8) Ha a háztartásban gyermekét egyedülállóként nevelő szülő – ideértve a gyámot és a nevelőszülőt – él, a rá tekintettel figyelembe vett arányszám 0,2 tizeddel növekszik.

(9) A lakhatási támogatás esetében a lakásfenntartás elismert havi költsége az elismert lakásnagyság és az egy négyzetméterre jutó elismert költség szorzata. Az egy négyzetméterre jutó elismert havi költség összege 450,- Ft.

(10) A lakhatási támogatás esetében elismert lakásnagyság:

a) ha a háztartásban egy személy lakik 35 m²,

b) ha a háztartásban két személy lakik 45 m²,

c) ha a háztartásban három személy lakik 55 m²,

d) ha a háztartásban négy személy lakik 65 m²,

e) ha négy személynél több lakik a háztartásban, a d) pontban megjelölt lakásnagyság és minden további személy után 5-5 m²,

de legfeljebb a jogosult által lakott lakás nagysága.

(11) A lakhatási támogatás egy hónapra jutó összege

a) a lakásfenntartás elismert havi költségének 30%-a, ha a jogosult háztartásában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap 50%-át,

b) a lakásfenntartás elismert havi költségének és a támogatás mértékének (a továbbiakban: TM) szorzata, ha a jogosult háztartásában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem az a) pont szerinti mértéket meghaladja,

de nem lehet kevesebb, mint 2500 forint, azzal, hogy a támogatás összegét 100 forintra kerekítve kell meghatározni.

(12) *A (11) bekezdés b) pontja szerinti TM kiszámítása a következő módon történik:*

$$TM = 0{,}3 \frac{J - 0{,}5\,NYM}{NYM} - 0{,}15$$

ahol a J a jogosult háztartásában egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelmet, az NYM pedig az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét jelöli. A TM-et századra kerekítve kell meghatározni.

(13) A lakhatási támogatást a kérelem benyújtása hónalapjának első napjától egy év időtartamra kell megállapítani.

(13a) A lakhatási támogatásra való jogosultság ismételt megállapítása iránti kérelem a korábbi jogosultság időtartama alatt, annak megszűnését megelőző 1 hónapban is benyújtható. Ebben az esetben az új jogosultságot a korábbi jogosultság megszűnését követő naptól kell megállapítani.

(14) Lakhatási támogatás ugyanazon lakásra csak egy jogosultnak állapítható meg, függetlenül a lakásban élő személyek számától.

(15) A (14) bekezdés alkalmazásában külön lakásnak kell tekinteni a társbérletet, az albérletet és a jogerős bírói határozattal megosztott lakás lakrészeit.

(16) A kérelemhez mellékelni kell – a 16. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl:

a) a lakás nagyságát hitelt érdemlően igazoló iratot, vagy nyilatkozatot,
b) a lakhatást a legnagyobb mértékben veszélyeztető lakásfenntartási kiadást igazoló dokumentumot,
c) vagyonnyilatkozatot,
d) albérlet, vagy önkormányzati bérlakás esetén érvényes bérleti szerződést.

2015. március 01. napjától az Szt. nem tartalmaz részletszabályokat a (korábbi) lakásfenntartási támogatással kapcsolatban. A támogatás feltételrendszere a 1/2015. (II. 23.) Önk. rendeletben került szabályozásra az Szt. felhatalmazása alapján. A rendelet a települési támogatások egyik típusaként határozza meg a **lakhatási támogatás**t, az Szt. korábbi, a lakásfenntartási támogatásra vonatkozó szabályrendszerét alapul véve.

Helyzetkép:

A lakásfenntartási támogatás az egyik olyan ellátási forma volt, ami az Szt. 1993-as megalkotásánál megfogalmazódott. E támogatási forma elsősorban a közüzemi költségek, valamint az adósságállomány felhalmozódásának elkerülését szolgált. Ugyanezen célt szolgálja ma is – az Önkormányzat rendeletében szabályozott –, települési támogatás keretein belül adható lakhatási támogatás, azonban a támogatás teljes összege az önkormányzatot terheli.

Adatok:

19. sz. táblázat - A lakhatási támogatásban részesülők száma a XVI. kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma/fő
2019.	265
2020.	183
2021.	158
2022.	266
2023.	211

Forrás: XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

A lakhatási támogatásban részesülők száma az eddigi évek csökkenése után a Kertvárosi lakásrezsi támogatás bevezetését követően emelkedett, és ismét megemelkedett a jogosultak száma, valamint a támogatásra fordított összeg is.

Feladatok:

A lakáshatási támogatás prevenciós célt valósít meg a rezsi hátralék felhalmozódásának megelőzése és a lakhatás megőrzése szempontjából, ezért fontos, hogy e támogatási forma valamennyi kerületi rászorulóhoz eljusson.

4.1.9. Fűtési támogatás

Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként nyújtható települési támogatás

– 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 2. §, 4. - 5. §-a alapján

2. §

Települési támogatás nyújtható:

…

b) nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként,

…

4.§

(1) Nyugdíjasok és nagycsaládosok fűtési költségeihez való hozzájárulásként nyújtható települési támogatás (továbbiakban fűtési támogatás) annak az 1. § (2) bekezdésében meghatározott kérelmezőnek, akinek

a) háztartásában – a kérelem benyújtásakor – rajta kívül kizárólag ott bejelentett lakó-, vagy tartózkodási hellyel rendelkező, illetőleg ott életvitelszerűen lakó olyan személy él, aki a kérelmező közeli hozzátartozója, vagy nyugdíjas vagy ápolási díjban, valamint e rendelet 6. §-ában szabályozott ellátásban részesül, továbbá

b) a fűtési számla az adott háztartás vonatkozásában a kérelmező vagy vele egy háztartásban élő közeli hozzátartozója nevére került kiállításra, és

c) a háztartásában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg ca) nagycsaládos kérelmező esetén a vetítési alap 200%-át,
cb) nem egyedülélő nyugdíjas kérelmező esetén a vetítési alap220%-át,
cc) egyedülélő nyugdíjas kérelmező esetén a vetítési alap 240%-át, továbbá

d) a nyugdíjasnak a nyugellátásán, baleseti nyugellátásán vagy nyugdíjszerű ellátásból származó jövedelmén kívül egyéb jövedelme nincs.

(2) Amennyiben az e rendeletben meghatározott nyugdíjasnak és nagycsaládosnak minősülő személyek egy háztartásban élnek, a fűtési támogatás iránti kérelem függetlenül az (1) bekezdés a) és b) pontjától benyújtható. A kérelmet az a személy nyújthatja be, akinek a nevére a fűtési számla kiállításra került. Az egy főre jutó jövedelem számítása során a kérelmező számára kedvezőbb szabályt kell alkalmazni.

(3) Nagycsaládos jogcímen fűtési támogatás iránt olyan személy nyújthat be kérelmet, akinek a háztartásában a nagycsaládon, illetőleg a nyugdíjas vagy ápolási díjban, valamint e rendelet 6. §-ában szabályozott ellátásban részesülő személyen kívül legfeljebb egy felnőtt korú személynek van bejelentett lakó- vagy tartózkodási helye, illetve lakik ott életvitelszerűen.

(4) A fűtési támogatás december, január, február, március hónapokra, havi 4.000.- Ft összegben nyújtható. A támogatást egy összegben, január hónapban kell kiutalni, eredményes fellebbezés esetén februárban.

(5) A fűtési támogatást vezetékes gázzal vagy villannyal történő fűtés esetén – a fűtési számla alapján – a közüzemi szolgáltatóhoz kell folyósítani.

(6) Amennyiben a fűtési költséget a közös költség tartalmazza, a fűtési támogatást – a közös képviselő, vagy képviselettel megbízott személy igazolása alapján – a társasház vagy lakásszövetkezet felé kell folyósítani.

(7) A fűtési támogatás ugyanazon háztartásban csak egy jogosult számára állapítható meg.

5.§

(1) A fűtési támogatást az e célra rendszeresített igénylőlapon lehet igényelni.

(2) A támogatásra irányuló kérelmet minden év október 1. napjától november 15. napjáig a Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatalba (a továbbiakban: Polgármesteri Hivatal) kell benyújtani. A határidő elmulasztása jogvesztő, igazolásnak helye nincs.

(3) A fűtési támogatás iránti kérelmet Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Polgármestere (a továbbiakban: Polgármester) bírálja el.

(4) A 4. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott jövedelemhatártól a Polgármester méltányosságból eltérhet, ha a kérelmező háztartásában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg

a) nagycsaládos kérelmező esetében a vetítési alap240%-át,
b) nem egyedülélő nyugdíjas kérelmező esetében a vetítési alap 250%-át,
c) egyedülélő nyugdíjas kérelmező esetében a vetítési alap 270%-át,

és jövedelméhez képest a fűtési számlájának kifizetése számára aránytalanul magas terhet okoz.

(5) …

Az Önkormányzat a 2006/2007. évi fűtési szezontól kezdődően támogatás nyújtásával járul hozzá a szociálisan rászoruló lakosság fűtési költségeihez. A támogatás a nyugdíjasokat és a nagycsaládosokat célozza meg. A 2006/2007-es fűtési szezontól évente új rendeletet alkotott a Képviselő-testület a fűtési támogatásról, majd 2015. március hónapjától az 1/2015. (II.23.) Önk. rendeletben került szabályozásra az ellátás anyagi és eljárásjogi feltételrendszere.

20. sz. táblázat - Fűtési támogatásban részesülők száma

Év	Támogatásban részesült
2019.	87
2020.	82
2021.	71
2022.	24
2023.	5

Forrás: XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

* a támogatásra irányuló kérelmet minden év okt. 1. napjától november 15. napjáig nyújtható be. Ami a fenti táblázatok adataiból is látszik az az, hogy a támogatási forma helyét fokozatosan átveszi a kertvárosi lakásrezsi támogatás, mivel annak jövedelemhatára és összege is magasabb.

4.1.10. Ápolási támogatás

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 2. §-a és 6. § -a alapján:

2. §

Települési támogatás nyújtható:

....

c) 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,

...

6.§

*(1) Települési támogatást lehet folyósítani annak a nagykorú hozzátartozónak, aki 18. életévét betöltött tartósan beteg személy ápolását, gondozását végzi (továbbiakban: **ápolási támogatás**), ha az ápoló családjában – beleértve az ápolót is – az egy főre jutó havi nettó jövedelem a vetítési alap 200 %-át nem haladja meg, és az ápoló kereső tevékenységét az ápolási teendők ellátása miatt nem tudja folytatni.*

(2) *...*

(3) Az ápolási támogatás havi összege az éves központi költségvetési törvényben meghatározott alapösszeg 80 %-a.

(4) Az ápolási támogatás havi összege a más rendszeres pénzellátásban részesülő jogosult esetén a (4) bekezdés szerinti összegnek és a jogosult részére folyósított más rendszeres pénzellátás összegének a különbözete. Ha a különbözet az ezer forintot nem éri el, a jogosult részére ezer forint összegű ápolási támogatást kell megállapítani.

2015. március 01. napjától a méltányossági ápolási díjat, a települési támogatás keretében nyújtható ápolási támogatás váltotta fel, ugyanazon jogosultsági feltételekkel, kifutó rendszerben.

4.1.11. Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából folyósítható települési támogatás

– 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 2. §-a és 7. §-a alapján

2. §

Települési támogatás nyújtható:

…
d) súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából,
…

7.§

(1) Ha a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos, és a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át, a családban nevelkedő gyermekek után havonta gyermekenként a vetítési alap30 %-át lehet támogatásként a szülő részére folyósítani.

(2) Amennyiben a családban nevelkedő gyermek(ek) súlyosan fogyatékos(ak) vagy tartósan beteg(ek), és a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át, súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg gyermekenként havonta a vetítési alap 30 %-át lehet támogatásként a törvényes képviselő részére folyósítani.

(3) …

2015. március 01. napjától a súlyos fogyatékosok kiemelt támogatását a települési támogatás keretében nyújtható támogatás váltotta fel, ugyanazon jogosultsági feltételekkel, kifutó rendszerben. A támogatásra korábban jogosultak nagy eséllyel jogosulttá váltak a gyermekek otthongondozási támogatására, illetve gyermekük nagykorú lett.

4.1.12. Kertvárosi lakásrezsi támogatás

– 19/2022. (IX.23.) Önk. rendelet 4-11. §-a alapján:

4. §

Kertvárosi lakásrezsi támogatás pályázati formában nyújtott támogatás, amely Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat (a továbbiakban: Önkormányzat) tárgyévi költségvetésében erre a célra elkülönített összeg erejéig nyújtható azzal, hogy a már megállapított jogosultság nem vonható vissza forráshiányra való hivatkozással.

5. §

(1) A Kertvárosi lakásrezsi támogatásra való jogosultság 12 hónapra állapítható meg.
(2) A jogosultság megállapítását követően a havi folyósítás feltétele, hogy a jogosult a jogosultság fennállása alatt az Önkormányzatnak havonta a 15. §- ában leírtak szerint bemutassa a tárgyhavi rezsiszámlát és az előző havi rezsiszámla befizetését igazoló dokumentumot.
(3) Az összeg folyósítására mindig az aktuálisan bemutatott rezsiszámla adatai alapján kerül sor.
(4) Amely hónapban a jogosult nem mutatja be a (2) bekezdésnek megfelelően a rezsiszámlát, az jogvesztő arra a hónapra a támogatásra való jogosultságot illetően. A számla utólagos bemutatására és ezzel az utólagos folyósításra akkor van mód, ha a számla bemutatása betegség miatt hiúsult meg, amely körülményt orvosi igazolással igazolni szükséges, vagy ha a kérelem elbírálásával és közlésével

összefüggésben nem teljesíthető az első folyósítást megelőzően befizetett számla bemutatása határidőben, amely körülményt az eljáró hatóság a rendelkezésére álló adatok alapján hivatalosan igazol.

6. §

Nyugdíjasok Kertvárosi lakásrezsi támogatása eredményes pályázást követően állapítható meg annak a kérelmezőnek, akinek háztartásában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem éri el a 218 000 Ft-ot.

7. §

A támogatás összege havonta a 14. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, 2021. augusztus – 2022. július hónapok fogyasztására befizetett számlák összegének 1/12-ede és az 5. § (2) bekezdése szerinti – az első folyósítás esetén a 14. § (2) bekezdés b) pontja szerinti –rezsiszámla különbözetének 50%-a felfelé 100 Ft-ra kerekítve, de a jogosultsági időszakra összesen legfeljebb 360 000 Ft és
(1) kizárólag átalánydíjas fizetés esetén havi legfeljebb 30 000 Ft, vagy
(2) amennyiben legalább az egyik rezsiköltség nem átalánydíjas fizetéssel kerül számlázásra, úgy havi legfeljebb 50 000 Ft.

8. §

Amennyiben a 7. § szerinti havi összeg 100 Ft-ra kerekítéssel együtt nem éri el az 1000 Ft-ot, a kérelmező tárgyhónapban támogatásra nem jogosult.

9. §

Többgenerációs lakásban élő nyugdíjasok Kertvárosi lakásrezsi támogatása eredményes pályázást követően állapítható meg annak a kérelmezőnek, akinek lakóegységében az egy főre jutó nettó jövedelem nem éri el a 218 000 Ft-ot.

10. §

A támogatás összege havonta a 14. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, 2021. augusztus – 2022. július hónapok fogyasztására befizetett számlák összegének 1/12-ede és az 5. § (2) bekezdése – szerinti az első folyósítás esetén a 14. § (2) bekezdés b) pontja szerinti –rezsiszámla különbözetének 25%-a felfelé 100 Ft-ra kerekítve, de a jogosultsági időszakra összesen legfeljebb 360 000 Ft és
(1) kizárólag átalánydíjas fizetés esetén havi legfeljebb 30 000 Ft,
(2) amennyiben legalább az egyik rezsiköltség nem átalánydíjas fizetéssel kerül számlázásra, úgy havi legfeljebb 50 000 Ft,

11. §

Amennyiben a 10. § szerinti havi összeg 100 Ft-ra kerekítéssel együtt nem éri el az 1000 Ft-ot, a kérelmező tárgyhónapban támogatásra nem jogosult.

Fogalom:
A Kertvárosi lakásrezsi támogatás a leginkább kiszolgáltatott csoport, az átlagnyugdíj (218 E Ft) alatti nyugdíjjal rendelkező nyugdíjasok számára nyújt támogatást a

megemelkedett rezsiszámlájuk kifizetéséhez. A támogatás összege maximum évi 360 E Ft, mely átalánydíjas fizetés esetén havi maximum 30 E Ft, diktálás esetén havi maximum 50 e Ft lehet, de legfeljebb a 2021. augusztus - 2022. július közötti időszak átlagos rezsije, és a jelenlegi rezsiköltségek különbözetének a fele, amennyiben a rezsi lakossági piaci árú / versenypiaci árú szolgáltatást tartalmazó számla érkezik a kérelmező számára.

Helyzetkép és adatok:

Mérhető adatokból arra következtethetünk, hogy egy valóban hatásos, tényleges segítséget adó támogatási formáról döntött a Képviselő-testület 2022 szeptemberében.

21. sz. táblázat - Kertvárosi lakásrezsi támogatásban részesülők száma a XVI. kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma/fő	Az ellátásra fordított összeg e Ft	Átlagos támogatási összeg /év / fő
2022	157	3 522	22 433
2023.	163	16 948	103 975

Feladatok:

A támogatási forma monitorozása továbbra is folyamatosan történik, és amennyiben indokoltnak tűnik, javaslat fogalmazódik meg a módosításra annak érdekében, hogy továbbra is célzottan azokhoz jusson a támogatás, akiknek arra a legnagyobb szüksége van. Az eddigi két év során a jövedelemhatár módosítása történt meg, az átlagnyugdíj összegéhez igazodva.

4.1.13. Rendkívüli települési támogatás

- az Szt. 45. § (3) - (5) bekezdései alapján:

Fogalom:

- *A képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani.*

- *Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.*

- *A rendkívüli települési támogatás kérelemre és hivatalból – különösen nevelési-oktatási intézmény, gyámhatóság vagy más családvédelemmel foglalkozó intézmény, illetve természetes személy vagy a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó társadalmi szervezet kezdeményezésére – is megállapítható.*

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 8
- 9. §-a alapján:

8. §

(1) *Rendkívüli települési támogatást annak a személynek lehet nyújtani, aki létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzd, vagy rezsiköltségei megfizetésében önhibáján kívül elmaradásban van.*

(2) Rendkívüli települési támogatás akkor állapítható meg, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem a vetítési alap 150 %-át, egyedülálló és kiskorú gyermekét egyedül nevelő, valamint egyszemélyes háztartásban élő esetén annak a 200 %-át nem haladja meg.

(3) Rendkívüli települési támogatás állapítható meg gyógyszer támogatásként is, illetve az egészségbiztosítás által nem, vagy csak részben támogatott egészségügyi szolgáltatás díjaként.

(4) Rendkívüli települési támogatás természetbeni juttatásként – a Budapest Főváros XVI. kerületi önkormányzat (továbbiakban: Önkormányzat) rendelkezésére álló készlet erejéig – tűzifa formájában is nyújtható. Az egy alkalommal adható tűzifa mennyisége legfeljebb 2 m³ lehet.

9. §

(1) Rendkívüli települési támogatás állapítható meg továbbá:

a) temetés költségeihez való hozzájárulásként,
b) ikerszülési támogatásként,
c) táborozási hozzájárulásként,
d) *nagycsaládosok részére tankönyv támogatásként*,
e) *veszélyhelyzeti támogatásként.*

Helyzetkép:

A rendkívüli települési támogatást igénylő ügyfelek fordulnak legnagyobb számban a Szociális és Szociális Intézményi Irodához. Egy rászoruló család átlagosan évente 3-4 alkalommal él e lehetőséggel, de egyre többen kérnek ennél gyakrabban segítséget, vagy vesznek igénybe egyszerre többféle támogatási formát. Az egy alkalommal kérők száma is jelentős. Ennek oka az egyszeri nehéz helyzet, vagy az, hogy azt gondolják, több alkalommal nem kérhetnek rendkívüli támogatást. A rendkívüli települési támogatás keretéből van lehetőség segítséget nyújtani a jövedelemhatár túllépése miatt egyéb ellátásban nem részesíthető, de élethelyzetük miatt támogatásra szoruló személyeknek is.

A veszélyhelyzeti támogatásként nyújtott rendkívüli települési támogatást 2020-ban a célból hívta életre a Képviselő-testület, hogy támogatást nyújtson azoknak, akik a veszélyhelyzet ideje alatt a veszélyhelyzettel összefüggésben veszítették el munkahelyüket. Ez jelenleg nem aktuális, de az a döntés született, hogy mivel egészségügyi veszélyhelyzet sajnos a későbbiekben is előfordulhat, a rendelkezés hatályban marad.

Adatok:

22. sz. táblázat - Rendkívüli települési támogatásban (rendelet szerint: rendkívüli élethelyzet + rezsiköltség + gyógyszer) részesülők száma a XVI. kerületben

Év	Rendkívüli támogatásban egy vagy több alkalommal részesített személyek száma	Visszatérítendő kamatmentes támogatásban részesített személyek száma	Az ellátásra fordított összeg e Ft
2019.	815	3	35 637
2020.	1 208	3	45 083
2021. *	703	4	36 187
2022.	722	2	35 856
2023.	671	2	46 846

Forrás: XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

** veszélyhelyzeti támogatásban részesülők is*

A kihirdetett veszélyhelyzet alatt, 2020-ban 106 személy, míg 2021-ben 15 fő kapott veszélyhelyzeti támogatás jogcímen támogatást. Az erre fordított összeg 2020-ban 5 395 000,- Ft volt, míg 2021-ben 669 000 Ft. Az adatokból kitűnik, hogy a támogatási forma hatásos volt.

Feladatok:

A rendkívüli települési támogatás az a támogatási forma, amely gyakorlatilag bárki számára adható, ha nehéz élethelyzetbe kerül. E lehetőség fenntartása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az Önkormányzat bármely, váratlan esemény bekövetkeztekor segítséget tudjon nyújtani. Az Szociális és Szociális Intézményi Iroda nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a hozzájuk fordulókat hitelesen tájékoztassa minden lehetőségről.

4.1.14. Temetési támogatás

Temetés költségeihez való hozzájárulásként megállapítható rendkívüli települési támogatás

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 10. §-a, alapján:

10.§

*Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként rendkívüli települési támogatást (továbbiakban: **temetési támogatás)** annak lehet megállapítani, aki, vagy akinek a vele azonos lakcímen élő közeli hozzátartozója a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartására köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti, és akinek a családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a vetítési alap 200 %-át, egyedülálló és kiskorú gyermekét egyedül nevelő, valamint egyszemélyes háztartásban élő esetén annak 250 %-át.*

(2) …

Helyzetkép:

Az Önkormányzat hatályos rendelete rendkívüli települési támogatás formájában teremt lehetőséget arra, hogy az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodó személy – temetés költségeivel kapcsolatos – kiadásaihoz hozzájárul.

Adatok:

23. sz. táblázat - Temetési támogatásban részesülők száma a XVI. kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma/fő	Az ellátásra fordított összeg e Ft	Átlagos temetési segély összeg/Ft
2019.	109	4 356	39 963
2020.	95	4 124	43 410
2021.	97	9 791	100 938
2022.	100	4 260	42 600
2023.	89	4 905	55 112

Forrás: XVI. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

Temetési támogatásban részesülők száma a vizsgált években 89-100 között van, ami csökkenés a korábbi időszakhoz képest. Olyan esetben, ahol technikai akadálya van a támogatás megítélésének (többen viselték a temetés költségét, és nem a kérelmező nevére szól a számla), más úton próbáljuk segíteni az igénylőt.

Feladatok:

A temetési támogatás olyan támogatás, melynek folyamatosan igazodnia kell a helyben szokásos temetési költségekhez. Ennek szem előtt tartása állandó feladat. Figyelemmel kell lenni továbbá az egyéni jövedelemhez képest a költség arányára.

A jövőben is biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy a magas temetési költségek okán, a kérelmezők a temetési támogatás mellett egyéb támogatási formát (rendkívüli települési támogatást váratlan élethelyzet esetén) is igénybe tudjanak venni a temetéssel járó kiadások kompenzálására.

4.1.15. Ikerszülési támogatás

Ikerszülési támogatásként megállapítható rendkívüli települési támogatás (lsd.: 9.1.1.pontban)

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 11. §-a, alapján:

11. §

(1) *Ikerszülési támogatást lehet megállapítani annak a törvényes képviselőnek, akinek iker gyermekei születtek.*

(2) Az ikerszülési támogatást a gyermekek 1 éves koráig lehet igényelni.

(3) A támogatás összege gyermekenként egyszeri 50.000,- Ft, mely különös méltánylás esetén, fokozott ápolást igénylő gyermek esetében családonként egyszeri 50.000,- Ft-tal kiegészíthető.

4.1.16. Táborozási hozzájárulás

Táborozási hozzájárulásként megállapítható rendkívüli települési támogatás (lsd.: 9.1.1. pontban)

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 12. §-a alapján:

12. §

(1) Táborozási hozzájárulásban részesíthető az a gyermek, aki táborozás résztvevője és családjában az egy főre jutó havi jövedelem a vetítési alap 150 %-át nem haladja meg.

(2) a) A hozzájárulás összege – a (2) bekezdés b) pontja figyelembevételével – a táborozás költségeinek fele, méltányosságból elérheti annak teljes összegét, de nem haladhatja meg a vetítési alap 100 %-át.

b) Az egy naptári évben gyermekenként megállapítható támogatás összege nem haladhatja meg a vetítési alap 100%-át.

(3) Táborozási hozzájárulás kizárólag belföldi táborozás céljára nyújtható.

4.1.17. Nagycsaládosok tankönyvtámogatása

Nagycsaládosok tankönyv támogatásaként megállapítható rendkívüli települési támogatás (lsd.: 9.1.1.pontban)

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 13. §-a alapján:

13. §

(1) Az 1. § (5) bekezdésében meghatározott fiatal felnőttet tanévenként egyszer tankönyvtámogatás illeti meg, amennyiben nagycsaládban él, és felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán első diploma megszerzéséért tanulmányokat folytat.

(2) A tankönyvtámogatás összege tanulónként a vetítési alap70 %-a.

4.1.18. Veszélyhelyzeti támogatás

A korona-vírus okozta gazdasági nehézségekre, megélhetési gondokra reagálva került bevezetésre ezen rendkívüli települési támogatás.

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 13/A. § -a alapján

13/A. §

(1) Veszélyhelyzeti támogatásban az a személy részesülhet, akinek munkaviszonya a kérelem benyújtását megelőző 2 hónapon belül, a koronavírus járvány következtében szűnt meg, és emiatt keresőtevékenységet időszakosan vagy tartósan nem tud folytatni.

(2) …

(3) Veszélyhelyzeti támogatást annak a személynek lehet nyújtani, akinek családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a vetítési alap 250%-át (71.250.- Ft), egyedülálló és kiskorú gyermekét egyedül nevelő, valamint egyszemélyes háztartásban élő esetén annak 300%-át (85.500.- Ft).

(4) Egy családon belül egy személy részesülhet támogatásban.

(5) Az egy alkalommal megállapítható támogatás összege maximum a vetítési alap200%-a (57.000.- Ft).

(6) …

4.2. Természetben nyújtott szociális ellátások

– az Szt. 47. §-a szerint:

Természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal

- *az 50. § (1) bekezdése szerinti alanyi közgyógyellátást, illetve az 50. § (2) bekezdése szerinti normatív közgyógyellátást, és*
- *egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot állapít meg.*

Az ebben a paragrafusban felsorolt ellátások közül már egyik megállapítása sem önkormányzati feladat, ezért ezeket csak megemlítjük.

4.2.1. Köztemetés

– az Szt. 48. § -a alapján:

Fogalom:

A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete – a halálesetről való tudomásszerzést követő huszonegy napon belül – gondoskodik az elhunyt személy közköltségen történő eltemettetéséről, ha
a) nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy
b) az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik.

– 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 14. §-a alapján:

14.§

(1) Köztemetés elrendelése esetén az eltemettetésre köteles személyt megtérítési kötelezettsége alól részben vagy egészben mentesíteni lehet, amennyiben a kötelezett személy családjának egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg a vetítési alap 200 %-át.

Helyzetkép:

A köztemetés során eltemettetett személyek jelentős része egyedülálló, hozzátartozókkal nem rendelkező személy, kisebb részben fordul elő, hogy a család anyagi nehézségekre hivatkozva nem tudja a temetés költségét vállalni.

A 2009. évben bevezetésre került, hogy az eltemettetésre köteles személyt megtérítési kötelezettsége alól részben vagy egészben mentesíteni lehet, amennyiben a kötelezett személy családjának egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg a vetítési alap 100 %-át, 2020. március 24. napjától 200%-át.

24. sz. táblázat - Köztemetésben részesülők a XVI. kerületben

Év	Köztemetés	
	száma	összeg (eFt)
2019.	20	2 347
2020.	6	811
2021.	22	2 147
2022.	24	2 200
2023.	26	2 481

Forrás: XVI. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

Feladatok:

A köztemetéssel kapcsolatban az ellátás funkciójából adódóan az Önkormányzat célja – mint minden ellátás kapcsán – a rövid ügyintézési határidő megvalósítása.

A köztemetés aktuális költségeiről rendszeresen tájékoztatja a hivatalt a Budapesti Temetkezési Intézet Zrt., melyet az e célra rendelkezésre álló keretösszeg meghatározásánál figyelembe kell venni.

4.2.2. Gyógyszertámogatás

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 8. § (3) bekezdése alapján:

8.§

(3) Rendkívüli települési támogatás állapítható meg gyógyszer támogatásként is, illetve az egészségbiztosítás által nem, vagy csak részben támogatott egészségügyi szolgáltatás díjaként.

A jelenleg hatályos szabályozás szerint az Önkormányzat gyógyszertámogatás formájában nyújt segítséget a magas gyógyszerköltséggel rendelkező kérelmezőknek.

A méltányossági közgyógyellátást 2015. március 1. napjától az Önkormányzat rendeletében szabályozott gyógyszertámogatás váltotta fel. E támogatást a kérelmezők rugalmasabban tudják felhasználni gyógyszerköltségeik enyhítésére, tekintettel arra, hogy nem csak a közgyógyellátásra kapható gyógyszerek kiváltására használható fel, továbbá évente több alkalommal is igénybe vehető.

Feladatok:

Továbbra is alternatívát kell biztosítanunk a magas gyógyszerköltséggel bíró rászorulók számára, azzal, hogy a gyógyszerköltséggel kapcsolatos kiadásaik csökkentése érdekében igénybe tudják venni a jelenleg is népszerű gyógyszertámogatást, a rendkívüli települési támogatás keretében.

4.2.3. Rezsiköltségek csökkentéséhez megállapítható rendkívüli települési támogatás

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 8. §-a alapján

Fogalom:

8.§

(1) *Rendkívüli települési támogatást annak a személynek lehet nyújtani, aki létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint*

időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzd, vagy ***rezsiköltségei megfizetésében önhibáján kívül elmaradásban van.***

E támogatási forma váltotta fel 2015 márciusától a korábbi adósságkezelési szolgáltatást. Az addig megállapított adósságcsökkentési támogatások kifutó rendszerben kerültek kifizetésre**.**
Célja, hogy az Önkormányzat hozzájáruljon az önhibáján kívül az általa lakott lakásra felhalmozott lakhatással kapcsolatos elmaradás rendezéséhez, csökkentéséhez.

Helyzetkép:

A nagyobb összegű adósságállomány megnyugtató rendezése céljából a rezsiköltségeik megfizetésében elmaradásban lévők támogatása továbbra is szükséges. A jelenlegi támogatási rendszer a korábbival azonos elvek alapján működik, de az ügyfelek számára kedvezőbb feltételekkel, ugyanis önrész nélkül is kaphatnak támogatást a legrászorultabb családok.

Az adósságkezelő tevékenység során a Szociális és Szociális Intézményi Iroda szorosan együttműködik a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szakképzett munkatársaival, bár az együttműködés már nem jogszabályi kötelezettség. A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai egysége a Család-Gyermekjóléti Szolgálat vizsgálja a hátralék keletkezésének okait. Megoldást keres a problémára külső és belső erőforrások figyelembevételével, segít az ügyintézésben, figyelemmel kíséri kliensei további életvitelét. A gazdálkodási szokások racionalizálásában, munkakeresésben is együttműködik klienseivel.

Adatok:

25. sz. táblázat - Az adósságcsökkentési/rezsiköltségek csökkentéséhez megállapítható támogatásban részesülők adatai

Támogatás gyakorisága	Támogatatott személyek száma	Támogatásra fordított összeg
2019.	34	3 153
2020.	37	2 609
2021.	42	4 071
2022.	29	5 280
2023.	31	3 374

Forrás: XVI. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

Feladatok:

A támogatás esetében nem csökkent az igénybe vevők száma. A támogatás összege éves átlagot tekintve meghaladja a 3 millió forintot. Mind a támogatott személyek száma, mind a támogatásra fordított összeg mutatja ezen támogatás szükségességét és jelentőségét.

4.3. Szociális szolgáltatások – szociális alapszolgáltatások

A szociális szolgáltatásokat az Szt. mellett a 9/2010. (III.29.) Önk. rendelet szabályozza.
A szociális alapszolgáltatások célja, hogy a saját otthonukban élők részére információt, segítség és támogatást nyújtsanak az önálló életvitelük fenntartására, a kialakult probléma megoldására, ezáltal hozzájárulnak a szociális biztonság megteremtéséhez.

Szociális szolgáltatások

– az Szt. 56. §-a alapján:

(1) A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják.
(2) A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások

– az Szt. 57. § (1) bekezdése és az 59. § szerint:

57. § (1) Szociális alapszolgáltatások
- *a) a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,*
- *b)*
- *c) az étkeztetés,*
- *d) a házi segítségnyújtás,*
- *e) a családsegítés,*
- *f) a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,*
- *g) a közösségi ellátások,*
- *h) a támogató szolgáltatás,*
- *i) az utcai szociális munka,*
- *j) a nappali ellátás.*

59. § (1) Az alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulók részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

(2) A szociális szolgáltató, illetve intézmény együttműködik az ellátási területén működő szociális, gyermekjóléti-gyermekvédelmi, egészségügyi, oktatási és munkaügyi szolgáltatókkal, intézményekkel, így különösen
a) az otthonápolási szolgálattal,
b) a pártfogó felügyelői szolgálattal, valamint a büntetés-végrehajtási szervezetnél működő pártfogó felügyelőkkel,
c) fogyatékos személy ellátása esetén a gyógypedagógiai, nevelési szakszolgálatokkal és a fogyatékos személyek segítő, érdekvédelmi szervezeteivel,
d) pszichiátriai beteg és szenvedélybeteg esetén a háziorvossal és a kezelőorvossal.

- 9/2010. (III. 29.) Önk. rendelet 2. §, 4. §, és 7- 8.§-a alapján:

2. §

Az Önkormányzat által biztosított szociális szolgáltatások, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

(1) Szociális alapszolgáltatások
- *a) családsegítés,*
- *b) étkeztetés,*
- *c) házi segítségnyújtás,*
- *d) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,*
- *e) nappali ellátás:*
  - *ea) nappali ellátás idősek részére,*
  - *eb) nappali ellátás értelmi fogyatékos és autista személyek részére,*
  - *ec) nappali melegedő,*
  - *ed) pszichiátriai betegek nappali ellátása*
- *f) utcai szociális munka,*
- *g) idősek átmeneti gondozóháza,*
- *h)*

(2) Egyéb szociális szolgáltatás:
- *a) nyugdíjasok segítő szolgálata,*
- *b) Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat.*

(3) Gyermekjóléti alapellátások
- *a) gyermekjóléti szolgáltatás:*
  - *aa) család- és gyermekjóléti szolgálat,*
  - *ab) család- és gyermekjóléti központ.*
- *b) gyermekek napközbeni ellátása: bölcsőde;*
- *c) gyermekek átmeneti gondozása:*
  - *ca) gyermekek átmeneti otthona,*
  - *cb) családok átmeneti otthona.*

4. §

(1)Az Önkormányzat a 2. § (1) bekezdés a), b), c), d), ea), eb) pontjaiban, a 2. § (2) bekezdésben, a 2. § (3) bekezdés a), b) pontjaiban meghatározott ellátásokat saját intézmény működtetésével látja el.

(2) Az Önkormányzat az (1) bekezdésben nem szereplő ellátásokat ellátási szerződés, vagy másik önkormányzattal kötött megállapodás alapján biztosítja.

Térítési díjak

7. §

(1) A 2. § (1) bekezdés b), c), d) pontjai, a 2. § (3) bekezdés ba) pontja, és a 6. § (1) bekezdése szerinti ellátások esetében térítési díjat kell fizetni. A térítési díjat a Területi Szociális Szolgálat szolgáltatásainak igénybevétele esetén az Szt. 114. § (2) bekezdése

szerinti, az Egyesített Bölcsőde szolgáltatásainak igénybevétele esetén a Gyvt. 146. § (2) bekezdése szerinti személy (továbbiakban: fizetésre kötelezett) köteles megfizetni.

(2) A 4. § (2) bekezdése szerinti ellátások esetében a fizetendő térítési díjak mértékét, a fizetésre kötelezettek körét, a térítési díj csökkentésének, illetve elengedésének eseteit és módjait a szolgáltató szabályozza és állapítja meg.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben nem említett esetekben az ellátást az Önkormányzat térítésmentesen nyújtja.

8. §

(1) A szolgáltatások és intézményi ellátások önköltségének, és intézményi térítési díjának összegét az 1. melléklet tartalmazza.

(2) A szociális szolgáltatásokért és intézményi ellátásokért fizetendő személyi térítési díjakat az Önkormányzat az intézményi térítési díj alapján számított személyi térítési díjhoz képest a 2. melléklet szerint csökkenti. Az intézményvezető a személyi térítési díjat a 2. melléklet szerinti jövedelemhatárok és az Önkormányzat által csökkentett személyi térítési díj figyelembe vételével állapítja meg.

(3)

(4) Az intézményvezető a személyi térítési díjat úgy állapítja meg, hogy
a) időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatás igénybevétele esetén fél napos szolgáltatás igénybevétel esetén 4 órára, egész napos szolgáltatás igénybevétele esetén 8 órára számított térítési díj megfizetésére köteles a 7. § (1) bekezdés szerinti térítési díj fizetésre kötelezett személy,
b) otthoni gyermekgondozás igénybevétele esetén az nem lehet több, mint
ba) az első gyermek után a fizetésre kötelezett nettó jövedelmének 10%-a 5 Ft-ra kerekítve,
bb) minden további gyermek után a ba) pontban meghatározott összeg 20%-a, 5 Ft-ra kerekítve.

(5) Ha a személyi térítési díj megfizetése a kötelezett és családja megélhetését, létfenntartását átmenetileg vagy tartósan veszélyezteti, a veszélyeztetettség mértékétől függően a Polgármester – a (6) bekezdésben foglaltak kivételével – a személyi térítési díj összegét csökkentheti vagy elengedheti.

(6) Ha a bölcsődei ellátás kapcsán igénybe vett gyermekétkeztetésért és / vagy gondozásért fizetendő személyi térítési díj megfizetése a kötelezett és családja megélhetését, létfenntartását veszélyezteti, a veszélyeztetettség mértékétől függően – az intézményvezető véleményének kikérése mellett – a Polgármester a személyi térítési díj összegét – különösen két bölcsődei ellátott gyermek esetén – annak legfeljebb 50 %-áig csökkentheti.

4.3.1. Étkeztetés

– az Szt. 62. §-a alapján:

Fogalom:

(1) Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen
a) koruk,
b) egészségi állapotuk,
c) fogyatékosságuk, pszichiátriai betegségük,
d) szenvedélybetegségük, vagy
e) hajléktalanságuk
miatt.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

(3) Az étkeztetés szolgáltatási formái
a) a szociális konyha és
b) a népkonyha.

Az étkeztetés esetében az Szt. értelemében jogosultsági feltételként a jövedelmi helyzet nem határozható meg.

- 9/2010. (III. 29.) Önk. rendelet 3. §-a alapján:

(1) A szociális rászorultságot a szolgáltatást nyújtó intézmény vezetője, vagy az általa megbízott személy vizsgálja.

(2) Étkezés esetében a rászorultság vizsgálatakor figyelembe kell venni az ellátást igénylő, és a vele együtt élő családtagok életkorát, egészségi állapotát, az egyén vagy család életkörülményeit, együtt élő családtagok számát.

Helyzetkép:

A Területi Szociális Szolgálat napi kétszeri étkeztetést – ezen belül reggelit, valamint meleg ebédet – biztosít a szociálisan rászoruló ellátást igénybe vevők részére. A szolgáltatás igénybe vehető helyben fogyasztással, saját részre elvitellel és házhoz szállítással, heti öt, illetve hat napra.

Napi háromszori étkezést az értelmi fogyatékosok nappali ellátás a keretében biztosítanak. Diétás étkezésre is van lehetőség, ha az étkezésre jogosult személy egészségi állapota ezt indokolja, valamint háziorvosa javasolja. Az intézmény a szolgáltatást 2020. augusztus 15. napjáig saját főzőkonyhája, valamint külső szolgáltatóval kötött szerződés alapján nyújtott étkeztetéssel biztosítja. A helyben fogyasztás kulturált, erre a helyre kialakított étkező helyiségben történik.

Az ellátásra vonatkozó igény benyújtásakor a szociális rászorultságot – a 9/2010. (III. 29.) Önk. rendeletet figyelembe véve – az intézményvezető által megbízott gondozási csoportvezetők vizsgálják.

Az intézmény a nyugdíjas korú ellátottak mellett, nagy számban biztosít étkeztetést a munkaerő-piacról átmeneti jelleggel, illetve tartósan kikerülő igénybevevők részére is.

A szolgáltatásért fizetendő személyi térítési díjat az ellátást igénybe vevők jövedelmük arányában fizetik, a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig. Az ellátást igénylők szociális rászorultságának vizsgálata minden esetben megtörténik. A telephelyek a szolgáltatás minőségének megítéléséről rendszeresen végeznek elégedettségi vizsgálatot. Szóban és írásban is kapnak visszajelzést, egyrészt a szolgáltatást igénybevevőktől, másrészt a hozzátartozóiktól is. Minőségi, mennyiségi kifogás esetén a panasz kivizsgálása és orvoslása azonnal megkezdődik.

Adatok:
A házi segítségnyújtással együtt találhatók (lásd 26. sz. táblázat).

Feladatok:
Az intézmény alapvető célja, az étkeztetéssel és az élelmezéssel kapcsolatos jogszabályok betartásával a minőség folyamatos biztosítása, növelése. Ezért a szolgáltatás minőségének megítéléséről rendszeresen szükséges az elégedettség felmérése.

A XVI. kerületi Önkormányzat személyi térítési díj táblázata – annak átalakítását követően – az elmúlt években nem változott, legfeljebb a legmagasabb jövedelmi sáv esetén, ott is annak érdekében, hogy betartható legyen az a szabály, hogy a személyi térítési díj nem lehet magasabb az intézményi térítési díj ÁFÁ-val növelt összegénél.

Továbbra is lehetőség van az alacsony jövedelemmel, illetve az egyéb nehézségekkel küzdők számára a méltányossági kérelem Önkormányzathoz való benyújtására, melynek kedvező elbírálása lehetővé teszi az igénybevevő számára a hosszabb távú ellátást minden – az intézmény által nyújtott – szolgáltatási típusnál.

4.3.2. Házi segítségnyújtás

– az Szt. 63. §-a alapján:

Fogalom:

(1) Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.
(2) A házi segítségnyújtás keretében szociális segítést vagy – a szociális segítés tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.
(3) Szociális segítés keretében biztosítani kell
a) a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítését.
(4) Személyi gondozás keretében biztosítani kell
a) az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
c) a (3) bekezdés szerinti feladatokat.

Helyzetkép:

Az intézmény a házi segítségnyújtás szolgáltatást többnyire szakképzett területi gondozónőkkel biztosítja a kerületben élő idős, egészségi, fizikai, mentális állapotuk, illetve fogyatékosságuk miatt rászorulók ellátását önálló életvitelük fenntartása érdekében. Az ellátást igénybevevők ezzel a segítségnyújtási formával, megszokott környezetükben biztosítva látják életvitelük fenntartását. Az igénybe vevők 77 %-a nő, 23%-a férfi.

A Területi Szociális Szolgálat által házi segítségnyújtásban részesülők átlagéletkora 80 év feletti, ez az ellátottak 46,35 %-t jelenti. Az előző évekhez hasonlóan 2022-2023. évben is a 80 év feletti hölgyek vették igénybe a házi segítségnyújtást (304 és 335 fő). Többségük egyedül él, illetve hasonló helyzetben lévő házastárssal, nélkülözve a családi segítséget. Az ellátás igénybevételét megelőzően az intézmény vezetője vizsgálja az ellátást igénylő gondozási szükségletét (jogszabály által meghatározott szempontrendszer használatával), mely megalapozza az ellátás tartalmát is. Gondozási szükségletük alapján a házi segítségnyújtást igénybe vevők közel fele napi ellátásban részesül, akár napi több alkalommal. Az ellátás tartalmát tekintve személyre szabottan, egyéni gondozási terv alapján valósul meg. Az intézmény igény szerint ellátja az átmeneti időre szóló segítségnyújtást is, melyre rendszerint rövidebb kórházi tartózkodás után, idősotthoni elhelyezésre várva, vagy a gondozást végző családtagok elutazása idején kerül sor.

A gondozónők szakképzettsége közel 100%-os, továbbképzésük folyamatos. A képzetlenek képzését az intézmény felvállalja. A fluktuáció minimális mértékű – csak nyugdíjba vonuláskor jelentkezik –, ami az ellátást igénybe vevők biztonságérzetét javítja. E mellett a megüresedő állások betöltése nehéz, a szolgáltatás folyamatos létszámhiánnyal küzd. Hosszabb távon a szolgálatnak fel kell készülnie, a progresszív betegségekben szenvedő idősek ellátásának biztosítására is – ami napi több órás gondozónői jelenlétet igényel. Érezhetően megemelkedett a demenciában, illetve a daganatos betegségekben szenvedő ellátást igénylő idősek aránya.

A szolgáltatás terén új jelenségként mutatkozik az egyedül élő idősek hozzátartozóinak körében az esti, illetve hétvégi ellátásra való igény, melyet a jelenlegi jogi szabályozás nem tesz lehetővé. Így az idős ellátást igénylők családi segítség hiányában az esti, valamint a hétvégi időszakban vagy ellátatlanok maradnak, vagy lehetőségükhöz mérten egyéb segítséget vesznek igénybe. A szolgálat kapcsolatban áll és együttműködik a Hospice Alapítvánnyal, így még inkább biztosított az ellátáshoz való hozzáférés az idősek, illetve családtagjaik számára. Ezt követően – amennyiben szükséges – a gondozási feladatokat a szolgálat látja el. A szolgálat szükség esetén a Gyámhivatallal is felveszi a kapcsolatot a családi hátteret nélkülöző idősek helyzetének javítása érdekében.

A szolgáltatásért fizetendő személyi térítési díjat, az ellátást igénybevevők jövedelmük arányában fizetik a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig. A házi segítségnyújtás legmagasabb térítési díja 2020. november 1-től 1 800,- Ft/óra lett, ami azóta sem változott. A személyi térítési díjak csökkentésére vonatkozó méltányossági kérelmek minden esetben pozitív elbírálást eredményeztek, mely hozzásegítette az idős ellátást igénybe vevőket, hogy állapotuknak megfelelően több alkalommal, illetve több órában történő gondozásban részesüljenek.

Az intézmény, az ellátást igénylők és igénybe vevők érdekében továbbiakban is együttműködik a kerületi, illetve területileg illetékes egészségügyi és bentlakásos intézményekkel és a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központtal is.

Feladatok:

Az intézmény alapvető célja, az ellátást igénybe vevők fizikai, egészségügyi és mentális állapotának folyamatos figyelemmel kísérése, az ennek leginkább megfelelő, személyre szabott ellátás minél magasabb színvonalon történő megvalósítása. Az intézmény a gondozónők továbbképzésekor nagy figyelmet fordít azon képzésekre, melyek segítségével az idős, valamint fogyatékos, ellátást igénybe vevők napi problémáinak, nehézségeinek kezelésében, érdekeik érvényesítésében a gondozónők komplex, professzionális segítséget nyújthatnak. Különösen fontos a gondozónők hospice-szemléletű képzéssel való megismertetése.

Folyamatos feladat, az intézmény szolgáltatásainak megismertetése, az információ nyújtása, a hozzáférhetőség biztosítása a kerületben élő időskorú lakosok számára. Ennek érdekében az intézmény a számára elérhető fórumokon képviselteti magát.
Fontos fejlesztési terület a demenciával élők szakszerű ellátása.

Adatok:

26. sz. táblázat - Étkezés és házi segítségnyújtás

Év	Étkeztetésben részesülő /fő	Házi segítségnyújtásban részesülő/fő	Étkeztetésben és házi segítségnyújtásban részesülő/fő	Ellátottak összesen/fő	Változás előző évhez
2019.	680	156	29	865	+ 3
2020.	752	151	21	924	+ 59
2021.	690	185	21	896	28
2022.	827	166	37	1 030	134
2023.	873	168	45	1 061	31

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

27. sz. táblázat - 65 év és annál idősebb lakónépesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	65 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2019.	15 804	200	1,26
2020.	16 077	197	1,22
2021.	16 002	187	1,16
2022.	15 877	199	1,25
2023.	15 990	216	1,33

Forrás: TeIR, KSH Tstar

28. sz. táblázat - Alapellátás: szociális étkezés + házi segítségnyújtás + étkezés és házi segítségnyújtás

Év	férfi									nő									
	0-5 éves	6-14 éves	15-18 éves	19-39 éves	40-59 éves	60-69 éves	70-79 éves	80-x éves	**Együtt: férfi**	0-5 éves	6-14 éves	15-18 éves	19-39 éves	40-59 éves	60-69 éves	70-79 éves	80-x éves	**Együtt: nő**	**Összesen**
2019	0	0	0	4	18	71	120	96	**309**	0	0	0	9	34	107	182	224	**556**	**865**
2020	0	0	0	2	27	73	148	88	**338**	0	0	0	8	37	113	182	246	**586**	**924**
2021	0	0		3	22	76	137	91	**329**	0	0	0	11	31	123	192	210	**567**	**896**
2022	0	1	1	10	26	51	142	132	**363**	0	0	0	12	36	92	223	304	**667**	**1 030**
2023	0	1	0	13	32	54	151	143	**394**	0	0	0	15	37	213	248	335	**848**	**1 242**

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

29. sz. táblázat - Gondozási órák száma

Gondozási szükséglet/óra	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1 óra	153	178	148	198	219
2 óra	19	37	25	3	9
3 óra	8	6	6	2	3
4 óra	5	3	4	0	0

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

4.3.3. Családsegítés

– az Szt. 64. § -a alapján:

Fogalom:

(1) A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.
(2) A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, a járási hivatal, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, az egyesületek, az alapítványok, a vallási közösségek és a magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást.
(3) A (2) bekezdés szerint kapott jelzés alapján a családsegítést nyújtó szolgáltató, intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés bekezdésben megjelölt céljáról, tartalmáról.
(4) A családsegítés keretében biztosítani kell
a) a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,

b) az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,

c) a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,

d) a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,

e) a tartós álláskeresők, a fiatal álláskeresők, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossággal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,

f) a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,

g) a Gyvt. 40/A. § (2) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti készenléti szolgálatot az (1) bekezdés szerinti személyek számára,

i) a nagy létszámú intézmények átalakítását követően támogatott lakhatást igénybe vevők utánkövetését biztosító esetmenedzseri feladatokat.

(5)

(6) Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat – keretében működtethető. A család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a családsegítés (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat.

(7) A család- és gyermekjóléti szolgálat az ellátási területén – felkérésre – közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában.

(8) A Gyvt. szerinti család- és gyermekjóléti központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A család- és gyermekjóléti központ a szociális diagnózis elkészítésébe bevonhatja a nem járásszékhely településen működő család- és gyermekjóléti szolgálatokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális szolgáltatókat és a szociális intézményeket.

*(9) A Gyvt. 40/A. § (7) bekezdése alapján kijelölt család- és gyermekjóléti központ fogyatékosságügyi tanácsadást biztosít. A fogyatékosságügyi tanácsadás keretében a gyermekjóléti központ elősegíti a fogyatékossággal élő emberek és családtagjaik információkhoz, szolgáltatásokhoz való akadálymentes hozzáférését, valamint az egyenlő esélyű hozzáférés megvalósulását.**

*64/A. § * (1) A Gyvt. szerinti család- és gyermekjóléti központ szociális diagnózist készít*

a) a család- és gyermekjóléti szolgálat kezdeményezésére, ha olyan szociális szolgáltatás vagy gyermekjóléti alapellátás – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátását – igénybevétele válik szükségessé, amelyben az ellátott vagy a család nem részesül, vagy azt a szolgálat más okból szükségesnek tartja,

b) a család- és gyermekjóléti szolgálatnál gondozásban nem álló ellátott esetén akkor, ha az esete nem tartozik a Gyvt. 40/A. § (2) bekezdés a) vagy b) pontja alá,

és a szociális diagnózis elkészítéséhez valamennyi érintett hozzájárul.

(2) A szociális diagnózis elkészítését a 64. § (2) bekezdése szerinti jelzőrendszer tagjai is kezdeményezhetik a család- és gyermekjóléti központnál.

(3) A szociális diagnózis a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján meghatározza az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat és – ide nem értve a gyermekek napközbeni ellátását – gyermekjóléti alapellátásokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális, gyermekjóléti szolgáltatókat és intézményeket, amelyek kötelesek a szolgáltatásra vonatkozó igényt nyilvántartásba venni.

*2022. január 1. napjától

Helyzetkép és adatok:

Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) – keretében működtethető - a Gyvt. 40 § (1) bekezdése alapján. A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ általános családsegítői és gyermekjóléti szolgáltatói feladatait látja el a család- és gyermekjóléti szolgálat szakmai egysége.

30. sz. táblázat: A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatásait igénybe vevő ügyfelek száma az elsődleges probléma szerint (nem halmozott adat)

Probléma megnevezése	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Életviteli	40	42	48	27	21
Családi-kapcsolati konfliktus	156	102	88	50	45
Lelki-mentális	24	148	133	24	23
Gyermeknevelési	87	59	49	33	41
Anyagi	191	89	32	23	18
Foglalkoztatási	16	78	96	1	1
Egészségi	20	19	35	3	3
Ügyintézési	53	48	49	2	3
Információkérés	15	17	33	n.a.	n.a.
Szenvedélybetegség	5	3	2	3	5
Bántalmazás	49	25	39	24	23
Fogyatékosság	1	0	2	2	1
Iskolai tanulási	112	116	159	271	375
Igazolatlan hiányzás	26	13	21	27	27
Szülői elhanyagolás	13	3	1	3	7

Szabálysértés	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
Válás	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
Bűncselekmény	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	60	21	28	5	5
Egyéb	72	189	257	17	0
Összesen:	**940**	**972**	**1 072**	**515**	**598**

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

2023. évben a családi-kapcsolati problémákkal küzdők aránya lett a legmagasabb a Szolgálatnál megjelenő kliensek között, ami szinte azonos a 2022-es tendenciával. Jelentős részben ez a több évig tartó, erős konfliktusokkal terhelt válási procedúrákra vezethető vissza, ahol mind a szülők, mind a gyermekek szenvednek a kialakult helyzettől. 2023-ban – az intézmény statisztikája alapján – minimálisan csökkent a náluk megforduló, az elsődlegesen anyagi nehézséggel küzdő családok aránya. A családon belüli bántalmazás miatt látókörükbe került ügyfelek száma az elmúlt években kis mértékben ugyan, de nőtt. 2023. évben is folytatódott az elmúlt évek tendenciája: klienseik között a lelki-mentális, pszichiátriai betegség következtében hozzájuk kerültek száma a duplájára nőtt, ezért kiemelt figyelmet fordítanak erre a problémakörre a 2024-es évben. A gyermeknevelési problémák vezető helyet foglaltak el ügyfeleik életében a 2023-as év statisztikája szerint duplájára emelkedett, valamint nőtt, a magatartási zavarral hozzánk kerülő klienseik száma is.

Speciális helyzetű ügyfelekkel végzett családsegítés:

- **Díjhátralékkal küzdők:**

A hátralékos helyzet kezelését segíti a települési támogatásokról szóló helyi rendelet, amelynek segítségével (hátralékcsökkentést célzó rendkívüli települési támogatás) nagyobb összegű tartozások kiegyenlítésére is van lehetőség. A Szolgálat feladata a Szociális és Szociális Intézményi Irodával együttműködve a hátralékos kliensekkel való kapcsolatfelvétel, adósságkezelési tanácsadás, rendkívüli települési támogatás iránti kérelmek előkészítése és beadása, a vállalt kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése és elősegítése. Ezen kívül pályázatokat adnak be a HÁLÓZAT - Budapesti Díjfizetőkért és Díjhátralékosokért Alapítványnak, így bevonva újabb külső forrásokat. Az adósságkezelési tevékenység nagymértékű csökkenést mutat, azonban **a** rezsi hátralékot csökkentő rendkívüli települési támogatás **kerületi lehetőségének segítségével nagyobb összegű hátralékok megszüntetésére is reális lehetőség van.**

- **Munkanélküliek, aktív korú álláskeresők:**

A munkanélküliek elhelyezkedésének érdekében a Szolgálat jelenleg álláskeresési tanácsadást működtet. **Az álláskeresési tanácsadásra önkéntes alapon járhatnak munkanélküliek.** Számos ügyfél tudott elhelyezkedni a Szolgálat által megkeresett helyi vállalkozók állásajánlata segítségével.

- **Hajléktalanok (lakhatási problémákkal küzdők) ellátása:**

A Szolgálat az alapellátás keretén belül információval, krízis élelmiszercsomaggal, ruha adománnyal, illetve ügyintézéssel (pl.: iratpótlás, szálláskeresés) segíti a támogatást

igénylő hajléktalanokat, de a hajléktalanok ellátása *nem* feladata a szolgálatnak. A családsegítők munkájuk során a hajléktalanságot érintő kérdésekkel a Magyar Vöröskereszt Utcai Szociális munkásait kereshetik.

- **Egyéb hátrányos helyzetben lévők:**

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakemberei információ nyújtással, tanácsadással segítik a szenvedélybetegeket s a pszichiátriai betegeket. Ellátásuk az általános segítő szolgáltatás keretein belül történik. A szociálisan rászoruló *idősek ellátását* a Területi Szociális Szolgálat végzi. A Napraforgó Központ szerepe ezen a téren kiegészítő jellegű, részben az ellátásba még be nem vont idősek felkutatásában, részben a családsegítésben van szerepe, mely jól kiegészíti a Területi Szociális Szolgálat gondozási munkáját. Az intézmény kliensei között jelen vannak, de lakosságszámhoz viszonyított arányaiban csekélyebb mértékben a *fogyatékkal élő* emberek, vagy az őket ellátó családtagok. Ez a terület jelentősen fejleszthető még az intézményben, például egyik lehetséges fejlesztési irány a hasonló élethelyzetben lévő emberek közötti kapcsolat biztosítása.

Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat

A 2018-as év fejlesztése volt ez az új szolgáltatás. Célja, hogy a kerületben élő családoknak megkönnyítse a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférést, és ezzel is a családok életminőségét javítsa. A gyermekek így eljutottak a szükséges fejlesztésre, orvosi rendelőbe, kórházakba, intézményekbe. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy elsősorban a fogyatékkal, krónikus betegséggel élő gyermekek szülei számára jelent nagy segítséget a szállítás, illetve óvoda részéről is felmerült igény a fejlesztések megszervezésében, ahol a fejlesztés másik intézményben zajlik és gyermekek napközbeni utaztatása körülményes. *2022-ben 50 gyerek (41 család) vette igénybe 942 alkalommal, míg 2023-ban 37 kliens (22 család) vette igénybe 791 alkalommal a szolgáltatást***.**

Prevenció

Prevenciós tevékenységeivel az intézmény nagy létszámban érik el elsősorban a gyerekeket, de a felnőtt korú lakosságot is. Fontos iránynak tartják szolgáltatásaik ilyen irányú fejlesztését, hiszen a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés a kerület összes lakosára kell, hogy vonatkozzon. Prevenciós programjaik nem problémákra és hiányokra kínálnak szolgáltatásokat, hanem az azt látogató családok, gyermekek, idősek számára plusz erőforrást jelentenek: egy közösség kialakulásának esélyét, a szabadidőben értékes programok megélésének lehetőségét, elfogadó, feltöltődést adó közeget. A prevenciót szolgálják a klubok és csoportok (pl.: mama-baba klub, filmklub, kamasz klub, társasjáték klub), illetve a nyári szünidei programok (pl.: Gázoló tábor - serdülők részére, Szünidei Napraforgós Napok, Erzsébet tábor). 2018-ban indult az Alzheimer Betegek Hozzátartozóinak Klubja jelenleg szünetel, kis érdeklődés miatt. Újjáélesztése célként fogalmazható meg.

Együttműködés más intézményekkel

Az intézmény gyermekvédelmi és szociális feladatai mentén széleskörű kapcsolatrendszert működtet. Ebbe beletartozik valamennyi, a XVI. kerületben működő intézmény, a gyermekjóléti alap- és szakellátás kerületen kívüli intézményei, hivatalok (elsősorban a XVI. kerületi), a rendőrség.

Feladatok:

Lásd 121. oldal

4.3.4. Közösségi ellátás

– az Szt. 65/A. §- a alapján:

Fogalom:

- *Közösségi ellátások a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás, valamint a szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás. Keretében biztosítani kell a lakókörnyezetben történő segítségnyújtással az önálló életvitel fenntartását, a meglévő képességek megtartását, fejlesztését, a pszichoszociális rehabilitációt, a szociális és mentális gondozást, terápiás kezelést, megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében; továbbá szenvedélybetegek számára a szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatásokat, és kríziskezelést.*

Helyzetkép és adatok:
2009. január 1-jétől nem kötelezően ellátandó feladata az önkormányzatnak a közösségi ellátás biztosítása, de a hozzáférés biztosítása önkormányzati hatáskör.

4.3.5. Támogató szolgáltatás

– az Szt. 65/C. §-a alapján:

Fogalom:

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén: speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése, információnyújtás, és a személyi szükségletektől függően segítségnyújtás az élet bármely területén.

Helyzetkép és adatok:

2009 januárjától az önkormányzatnak nem kötelezően ellátandó feladata a támogató szolgáltatás biztosítása.

Feladatok:

A támogató szolgálat biztosítására 2005-től a csömöri Egyenlő Esélyekért! Alapítvánnyal volt ellátási szerződése az önkormányzatnak. Amikor a szolgáltatás finanszírozása pályázati rendszerűvé vált, az Alapítvány annak ellenére nem nyert a

pályázaton, hogy ellátási szerződéssel rendelkezett, így befejezte a szolgáltatás nyújtását és a felek megszüntették a szerződést. Igény esetén az ellátás lehetőségéről az információ eljuttatása minden érintetthez. A kerületben a Református Szeretetszolgálat által működtetett Filadelfia Ház - Fogyatékosokat Segítő Református Központ nyújt támogató szolgáltatást, de tevékenységük nem korlátozódik a kerület lakosaira.

A Nyugdíjasok Szállító Szolgálata és a Családi Szállító Szolgálat a támogató szolgáltatás szállító szolgáltatását részben végzi a célcsoport számára is. A házi segítségnyújtás pedig ellátja a fogyatékkal élők lakáson belüli segítését, így megfontolandó lenne a szolgáltatás létrehozása.

4.3.6. Utcai szociális munka

– az Szt. 65/E. § (1) bekezdése alapján:

Fogalom:

- *Az utcai szociális munka keretében biztosítani kell az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét.*

Helyzetkép:

A Magyar Vöröskereszt 4. Régiója a XVI. kerületi Önkormányzattal kötött ellátási szerződés alapján végzi a kerület utcáin élő, lakhatással nem rendelkező személyek felkutatását, ellátását, gondozását. A közterületen élő emberek komplex ellátásához és a gondozáshoz a háttérintézményt, és annak szakembereit a X. kerület Bihari utca 15. szám alatt található Központ biztosítja. Az utcai szolgálat munkája két fő területre osztható. Az egyik a napi gondozás, a másik az új területek, ellátandó személyek felkutatása. Naponta gépkocsival és gyalog bejárják az érintett területeket, nagy figyelmet szentelve a parkokra és erdőkre. Az itt élő hajléktalan emberek a kerület sajátosságai miatt egészen más jellegű ellátást igényelnek, mint belvárosi sorstársaik. A kerületben élő hajléktalan emberek a környezeti lehetőségeket kihasználva, többségében kiserdőkben, fűthető kunyhókban, sátrakban, romos épületekben telepedtek le. Közterületen leggyakrabban csak napközben tartózkodnak. Jellemzően több éve utcán élnek, így egészségi és fizikai állapotuk nagyon leromlott. Egészségi ellátásukat hátráltatja, hogy nem rendelkeznek személyi igazolvánnyal, TAJ kártyával. A kerületben hajléktalan-ellátó intézmény nincs, ezért Budapest más kerületeiből az átjárás nem jellemző.

Az utcai szociális gondozó szolgálat szociális munkásai egy-egy új klienssel való találkozáskor azzal szembesülnek, hogy a hajléktalan személyek éppolyan bizalmatlanok velük szemben, mint a lakossággal általában. A megfelelő kommunikációs technika alkalmazásával a szakemberek képesek egy hosszú folyamaton keresztül elnyerni a bizalmat, ami megalapozza azt a személyre szabott segítő munkát, melyben első lépésként az alapfokú fizikai szükségletek kielégítésére, és az iratbeszerzésre irányuló segítségnyújtást fogadják el a hajléktalan személyek. Ezt követően, a megfelelő kapcsolat kialakításával kerülhet sor a többi segítségnyújtásra,

mint az intézménybe juttatás (akár nappali, akár szállást nyújtó ellátást biztosító intézményről legyen szó), egészségügyi intézmény igénybevétele, munkahelykeresés, szállás, albérletkeresés. Az utcai munka alapot ad ahhoz, hogy a szállóra való bejutást követően tovább folytatódhasson a folyamat a társadalomba való reintegráció felé (2023. évben 7 ember hagyta el az utcai életmódot az utcai szociális szolgálat segítségével.). A mindennapi munka során legjellemzőbb segítségnyújtási formák a szálláshely-, munkahely-keresés, iratpótlás, kórházi elhelyezés, nyugdíjszerű ellátás intézése. Tartós lakhatásba történő elhelyezkedésben csak kevesen kérnek segítséget, mivel jól használható kunyhóik többnyire kielégítik a hajléktalan személyek igényeit.
Jó kapcsolat ápolása a kerületben működő mezőőrökkel, a körzeti megbízottakkal, az Önkormányzat Szociális és Szociális Intézményi Irodájával, valamint a szociális ellátó rendszer többi tagjával fontos mind a prevenció, mind az utcán élők segítése szempontjából.

Feladatok:

Cél a Vöröskereszttel való együttműködés fenntartása a jövőben is, mivel egy jól működő, eredményes szolgáltatás valósult így meg a kerületben. Ennek megvalósítása érdekében 2012 szeptemberében a Képviselő-testület döntött arról, hogy a korábbi Együttműködési megállapodást (a hajléktalan ellátáson túlmenő közös pontokat tartalmazza) kibővített tartalommal ismételten megköti a Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezettel.

4.3.7. Nappali ellátás

– az Szt. 65/F. §-a alapján:

Fogalom:

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,
a) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
b) az Szt. 93. § (4) bekezdése szerinti kivétellel a tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,
c) harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek
részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak – ide nem értve az idős személyeket – napközbeni étkeztetését.
Rendkívül indokolt esetben nappali ellátás olyan fogyatékos személyek részére is biztosítható, akire nézve szülője vagy más hozzátartozója gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban, gyermekek otthongondozási díjában vagy ápolási díjban részesül.
A fenntartó a 92/B. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti szakmai programban meghatározhatja, hogy az intézmény az (1) bekezdésben meghatározottak közül melyik ellátotti csoportokat látja el. Ez a rendelkezés nem érinti a 86. § (2) bekezdésének b)–d) pontja szerinti önkormányzatok ellátási kötelezettségét.

a) Az idősek klubja

– az Szt. 65/F. § (1) bek. a) pontja alapján

Helyzetkép:

A Területi Szociális Szolgálat a székhelyén kívül további három telephelyen biztosítja az idősek nappali ellátását. A klubokat látogatók átlag életkora 80-89 év, mely nem egyformán oszlik meg. Előző évekhez képest kissé emelkedett az átlag életkor. A nappali ellátást igénylők esetében szintén érezhető a demenciára jellemző tüneteket mutató idősek számának emelkedése, ami hatással van az ellátás tartalmára is. Az intézmény a szolgáltatás biztosításával hozzájárul az időskorúak társas kapcsolatainak megtartásához, – ezzel lecsökkentve az izoláltság érzetét, – segítséget nyújt az önellátó képességük minél hosszabb ideig való fenntartásához. Ezen célok elérése érdekében a klubtagok számára egyebek mellett rendelkezésre állnak a különböző szórakoztató elektronikai, kulturális eszközök is. A Szolgálat szakorvosi előadásokkal, gyógytornával, kirándulásokkal, valamint játékos testneveléssel nyújt segítséget az ellátást igénybe vevők állapotának szinten tartásához. A több éves tapasztalat szerint a két generáció találkozása egyformán kedvező hatású mind az idősekre, mind a fiatalokra. Erre alapozva 2024-ben sikeresen pályázott az intézmény a “Közös gyermek és nyugdíjas napközi" program megvalósítása tárgyú pályázaton, és programokat szervezett óvodák közreműködésével. A tevékenység hasznos és eredményes, tovább folytatható.

A köznevelési törvény 50 óra közösségi munkában határozza meg a diákok érettségi bizonyítványának megszerzését, így a teljesítés érdekében, a szolgálat több iskolával kötött és köt megállapodást. A szolgálat egyik fontos célja e feladat végrehajtásában, hogy a diákok számára biztosítsa az előírt időmennyiség hasznos és jó tapasztalatokkal teli eltöltését.

A klubokban kialakított közösségi szokások, ünnepekhez kötődő megemlékezések színesebbé teszik a klubtagok mindennapjait. A nappali ellátást igénybe vevők érdekeit szem előtt tartva az intézmény együttműködik a kerületi és területileg illetékes egészségügyi, valamint szociális intézményekkel, civil szervezetekkel. A nappali ellátás igénybe vételénél igény szerint az étkezés is biztosított.

Adatok:

31. sz. táblázat: Nappali ellátás (idősek) férőhelye és kihasználtsága

Év	Kihasználtság				Betöltött férőhely szám összesen	Engedélyezett férőhely
	Veres P. út	János u.	Vidámvásár u.	Érsekújvári u.		
2019.	53	77	38	32	200	200
2020.	53	77	38	32	190	200
2021.	53	77	38	32	187	200
2022.	54	84	33	34	205	200

2023.	55	85	42	34	216	200

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

Feladatok:

A prevenciós szemlélet erősítése. A programok összeállításánál a szellemi-, fizikai aktivás megőrzése, a társas kapcsolatok kialakítása, megőrzése. Az intézmény célja a meglévő szolgáltatások színvonalának megtartása, illetve növelése, további szolgáltatások bevezetésének lehetősége a jogszabályi előírásokkal összhangban. Hatékony kommunikáció, információnyújtás a továbbiakban is, amivel a kerületben élő idősek értesülnek a kerületben lévő programokról

Az intézmény más kerületek idős klubjaival való kapcsolattartása folyamatos, a tapasztalatok megbeszélése elősegíti az ellátás minőségének növelését.

A klubhelyiségek területének tényleges bővítése továbbra is kívánatos lenne, mely elősegítené a klubtagok pihenésének, szórakozásának magasabb szintű megvalósulását. Ennek megvalósítása céljából vásárolta meg az önkormányzat a János utcai Idősek Klubja melletti épületet. A terveknek megfelelően az újonnan vásárolt épület felújítása megtörtént, és a régi pedig átalakításra került. Az átadásra 2022. márciusában került sor.

b) A fogyatékosok nappali intézménye

– az Szt. 65/F. § (1) bekezdés c) pontja alapján:

Helyzetkép és adatok:

A szolgáltatás a Göllesz Viktor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény óvodájával egy épületben működik. Az értelmi fogyatékosok korösszetétele, egészségi, fizikai, mentális állapota heterogén. Ez a tényező, valamint a nemek különbözőségéből adódó nehézségek, szükségessé tették az intézmény bővítését. Létszámbővítés két fővel 2012-ben történt, 32 fő jelenleg az engedélyezett férőhely. Az átlag életkor 35 év, a nemenkénti megoszlás minden évben változó: hol a férfi ellátottak aránya magasabb, hol a nőké. Az ellátást igénybe vevők részére biztosítottak az állapotuknak megfelelő szinten tartó foglalkozások, melyek speciális képesítéssel rendelkező szakemberek segítségével valósulnak meg. A feladatoknál a szociális készségek fejlesztésére, a mindennapi életben való tájékozódásra fektetik a hangsúlyt. Az intézményben életkor és fejlettségi szint szerint kialakított 6 – 8 fős gondozási csoportokban folyik a gondozás- fejlesztő tevékenység. Egyéni és kiscsoportos fejlesztést biztosít az intézmény az egyéni gondozási/fejlesztési tervben foglaltaknak megfelelően. Az értelmi fogyatékosok napközbeni ellátása esetében lehetőség van háromszori étkezés igénybe vételére. A hozzátartozók, továbbá az ellátást igénybe vevők részére is biztonságot jelent a megfelelő szakképzettséggel rendelkező dolgozók segítségnyújtása napi feladataik ellátásához.

A kerületben az Önkormányzat intézményén kívül még egy szolgáltató, a Református Egyház is fenntart nappali ellátást fogyatékosok számára. A Szolgáltatás az ellátottaival

együtt “költözött be” a kerületbe, de hosszú távon lehetőséget biztosíthat kerületi lakosok ellátására is.

32. sz. táblázat - Nappali ellátás (értelmi fogyatékosok) férőhelye és kihasználtsága

Év	Betöltött férőhely szám	Engedélyezett férőhely
2019.	24	32
2020.	30	32
2021.	26	32
2022.	21	32
2023.	19	32

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

Feladatok:

Az értelmi fogyatékosok esetében is alapvető cél az ellátást igénybevevők személyre szabott, komplex ellátása, az ellátás színvonalának megtartásával, növelésével. A szolgálat továbbra is nagy körültekintéssel végzi tevékenységeit, az ellátottak helyzetének, érdekeinek sérelme nélkül valósítja meg a szolgáltatást, valamint figyelembe veszi az új igények megjelenésekor annak megvalósíthatóságát. Az ellátottak száma megmaradt, de az igénybevétel lecsökkent. Feladat: a helyzet kivizsgálása és javaslatok megfogalmazása.

d) A pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek nappali intézménye

– az Szt. 65/F. § (1) bekezdés b) pontja alapján:

Helyzetkép:

Szenvedélybetegek nappali intézménye a kerületben nem található. Szenvedélybetegekkel az addiktológiai gondozó, mint egészségügyi intézmény foglalkozik.

A pszichiátriai betegek nappali intézménye

Helyzetkép:

A pszichiátriai betegek ellátását a kerületben a Fővárosi Önkormányzat Péterfy Sándor utcai Kórház- Rendelőintézet és Baleseti Központ biztosította, a Zsenge utca 33. szám alatt működő nappali kórház keretében. Az egészségügyi feladat mellett, ténylegesen szociális feladatot is elláttak.

A **pszichiátriai betegek nappali ellátását** 2015. júniusa óta a **Cogito Alapítvány látja el** feladat-ellátási szerződés keretében, mely során az Alapítvány vállalta, hogy a pszichiátriai kórképben szenvedő célcsoporton túl – kapacitásának függvényében – a kritikus élethelyzetekben megjelenő pszichés nehézségek megküzdésében is

támogatást nyújt nemcsak a kerület lakosai részére, mivel engedélyük Budapest egész területére szól. A Cogito Alapítvány által működtetett Főnix Ház integrált intézményként a nappali kórházi és az ambuláns egészségügyi ellátás mellett nappali intézményként szociális támogatást is nyújt a súlyos mentális betegséggel élők (pszichotikus betegek) számára.

Célcsoportjuk, a pszichózissal élő betegek számára a nappali ellátás egy olyan intenzív terápiás közeget biztosít, amelyben megelőzhetővé válnak a költséges és rehabilitáció szempontjából limitált hatásosságú kórházi kezelések, a páciensek képessé válnak a betegség kevésbé látványos, krónikus tüneteinek leküzdésére, vagy azokkal együttélésre, visszatérnek dolgozni, tanulni anélkül, hogy családi és egyéb szociális kapcsolataikat feladnák. A **segítséget kérő betegek számának növekedése** folyamatosan érezhető, melyben a növekvő ellátási igények, és egyre inkább az intézmény ismertsége, beágyazottsága, valamint 2023 őszétől új ADHD diagnosztikai programuk egyaránt szerepet játszik. Az egészségügyi szolgáltatásaikban a **felnőttkori ADHD kivizsgálása**, amelyre óriási igény van, ugyanakkor Budapesten közfinanszírozott formában csak a Semmelweis Egyetemen ill. az OMIII-Nyírő Gyula Kórházban hozzáférhető, utóbbiban csak szerhasználók számára. A vizsgálatokra másfél - két éves várólisták vannak, magánszférában is több hónap. A **kerületi lakosok számára** – együttműködésben a KESZ Baross Gábor utcai Pszichiátriai Gondozóval – előszűrést a gondozóban is tudnak nyújtani, így számukra **a várólista jelentős mértékben lerövidül**.

Meghatározott terápiás céllal és rövidebb időszakra más betegségek esetén is biztosítanak ellátást, ez esetben kizárólag a kerületi igényeknek biztosítanak hátteret szoros együttműködésben a kerületi szakrendelővel, ám ez épp az ellátás jellegéből, ill. a többi pszichiátriai betegség jellemzőiből adódóan betegeik kisebb csoportját jelenti.

A rehabilitáció kulcs szava a **személyre szabott ellátás**. Ehhez a különböző szakemberek (orvos, pszichológus, szociális munkás, stb.) összehangolt munkája szükséges, mely a kliensekkel szoros együttműködésen alapszik. Intézményük ezért egyénre fókuszált **gondozási tervet** biztosít az ellátottak számára, amelynek egyik fő pillére a neurokognitív fejlesztési technikákon alapuló rehabilitációs szakmai program.

Minden olyan beteg, aki az intézmény elődjébe már járt, továbbra is jár a nappali intézménybe, amennyiben mentális és/vagy szomatikus állapota ezt lehetővé teszi.

A betegek 75-85%-a kezdettől fogva kerületi.

- *2019. év: 18 új felvétel, 12 fő XVI. kerületi,*
- *2020. év eddig 4 új felvétel, 3 fő XVI. kerületi,*
- *2021. év eddig 8 új felvétel, 6 fő XVI. kerületi;*
- *2022. év eddig 16 új felvétel, 2 fő XVI. kerületi,*
- *2023. év eddig 35 új felvétel, 6 fő XVI. kerületi.*

A legszorosabb együttműködésük a KESZ Pszichiátriai Gondozóval van, valamint a Területi Szociális Szolgálattal. A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ számára elérhetőek.

d) Nappali melegedő

– az Szt. 65/F. § (1) bekezdése alapján:

Helyzetkép:

Nappali melegedőt – valamint népkonyha szolgáltatást – a Magyar Vöröskereszttel kötött szerződés alapján biztosítja az önkormányzat. A XVI. kerület területén élő hajléktalanok számára elérhető intézmény a Vöröskereszt X. kerület Bihari úti központja. Az intézményről való tájékoztatást szintén a megkötött ellátási szerződés alapján az utcai szociális munkások végzik.

4.4. Szociális szolgáltatások – szakosított ellátási formák

- az Szt. 57. § (2) bekezdése és 66. §-a szerint:

57. § (2) A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátást
a) az ápolást, gondozást nyújtó intézmény,
b) a rehabilitációs intézmény,
c) a lakóotthon (a továbbiakban a)-c) pont együtt: tartós bentlakásos intézmény),
d) az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (a továbbiakban a)-d) pont együtt: bentlakásos intézmény),
e) a támogatott lakhatás
f) az egyéb speciális szociális intézmény nyújtja.

66. § (1) Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.
(2) A szakosított ellátási formákat igénybe vevő személyek ellátásáról, az állapotuk változásáról, valamint a részükre biztosított gondozási, terápiás, valamint ápolási, illetve egyéb szolgáltatások tartalmáról - a külön jogszabályban meghatározott tartalommal - gondozási tervet kell készíteni.

4.4.1. Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

Fogalom (az Szt. 80. §-a alapján):

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények - a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével - ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak.
Az átmeneti elhelyezés különös méltánylást érdemlő esetben az intézmény orvosa szakvéleményének figyelembevételével egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható.
Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai:
a) időskorúak gondozóháza;
b) fogyatékos személyek gondozóháza;
c) pszichiátriai betegek átmeneti otthona;
d) szenvedélybetegek átmeneti otthona;
e) éjjeli menedékhely;

f) hajléktalan személyek átmeneti szállása;

a) Időskorúak gondozóháza

Fogalom (az Szt. 82. §-a alapján):

Az idősek gondozóházába azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

Helyzetkép:

2010. július 1-jétől elérhető a kerületi lakosok számára az idősek átmeneti elhelyezése, a Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzatával kötött együttműködési megállapodás alapján. A szerződéskötéssel az Önkormányzat nemcsak jogszabályi kötelezettséget, és egy a koncepcióban vállalt feladatot teljesített, hanem egy az ellátórendszerben való űrt töltött be. Az igények 2011-ben magas számot mutattak, majd folyamatosan csökkentek, de csak az átmeneti elhelyezéssel kapcsolatban. Az igénybevétel leggyakoribb okai az eddigi ápoló betegsége, az idős betegsége miatt a család nem tudja vállalni az ápolását és az idősotthoni elhelyezés idejére kérik a gondozóház szolgáltatásait. Sajnos, a kórházba került idős emberek a kórházi ellátás leteltével nincsenek olyan egészségi állapotban, hogy az időskorúak átmeneti elhelyezését igénybe tudják venni, mivel a felvétel egyik feltétele, hogy önállóan tudják magukat ellátni.

b) Fogyatékosok gondozóháza

Fogalom (az Szt. 83. §-a alapján):

A fogyatékosok gondozóházában azok a fogyatékos személyek helyezhetők el, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokolttá.

Helyzetkép:
A kerületben nem biztosított ellátási forma. Feladat az ellátás biztosítási lehetőségeinek feltárása, és a legoptimálisabb mód megtalálásával az ellátás biztosítása. Down Alapítvány 1. számú Átmeneti és Napközi Otthona a XVI. kerületben található, mely biztosítja ezen ellátást.

c) Pszichiátriai betegek átmeneti otthona

Fogalom (az Szt. 83/A. §-a alapján):
A pszichiátriai betegek átmeneti otthonában az a pszichiátriai beteg helyezhető el, akinek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg, viszont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelése nem indokolt.

Helyzetkép:

2013. január 1-je óta a szolgáltatás biztosítása nem kerületi önkormányzati feladat. Az Önkormányzat 2014. december 31-ig tartotta fenn a szerződését a Félúton Alapítvánnyal.

d) Szenvedélybetegek átmeneti otthona

Fogalom (az Szt. 83/B. §-a alapján):

A szenvedélybetegek átmeneti otthonában az a személy helyezhető el, akinél szakorvosi (addiktológus, pszichiáter) szakvélemény alapján szenvedélybetegség került megállapításra, és ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakókörnyezetében nem oldható meg.

Helyzetkép:

A kerületben nem biztosított ellátási forma.

4.5. Egyéb, önként vállalt szociális szolgáltatás

4.5.1. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Fogalom (az Szt. 65 §-a alapján):

- *A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.*
- *A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell*
  - *az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,*
  - *a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,*
  - *szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.*
- *A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult az egyedül élő 65 év feletti személy; az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.*

Helyzetkép és adatok:

2010. január 1-jétől a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás nem kötelező önkormányzati feladat. A szolgáltatás valós problémára reagál, fenntartását az Önkormányzat vezetése indokoltnak és fontosnak ítélte meg, ezért a tevékenységet nem szűntette meg, hanem önként vállalt feladatként biztosítja továbbra is a szolgáltatást. 2013. július 1-jétől a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás állami feladattá vált, és mint állami feladatot - a jelenlegi jogszabályok alapján – a Szociális és

Gyermekvédelmi Főigazgatóságnak kell biztosítania. 2021-ben változás történt, mivel a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság támogatáskezelési feladatait a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet Pályázati Igazgatósága vette át. Mivel a feladattal megbízott szervezet és a jogszabályi környezet nem volt felkészült teljes mértékben a feladat ellátására azon a színvonalon, ahogy az Önkormányzat nyújtotta, évente megújított megállapodás alapján az Önkormányzat látja el a feladatot jelenleg az S.O.S. Központ Kft.-vel 2015. október 22. napján határozatlan időre kötött ellátási szerződés keretében, mely szerződés módosítására már több esetben is sor került, pl.: a határozatlan idejű szerződést határozott idejűre módosították (5 évre). 2018. évtől már 85 idős, beteg kerületi lakos tudja igénybe venni a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást. Az ügyeletet 12 fő gondozó és a koordinátor látja el. A hívások többsége az esti órákban, 20 és 6 óra között, valamint szombat és vasárnap jelentkezik, amikor a házi segítségnyújtást nélkülözni kell. A szolgáltatásért térítési díjat fizetnek az igénybevevők, melynek legmagasabb összege 2020. november 1. napjától változatlanul 250, -Ft.

A folyamatos érdeklődés, valamint az igénybe vevők magas száma azt mutatja, hogy a szolgáltatás elérte célcsoportját, és tényleges segítséget nyújt az ellátottak részére.

33. sz. táblázat - A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők

Év	Igénybevevők átlagos havi száma	Jelzések átlagos havi száma	Év folyamán kikerültek száma /fő	Év folyamán összes riasztás száma/fő	Krízis helyzet
2019.	82	11	31	132	15
2020.	79	10,25	28	123	12
2021.	112	12,75	28	153	10
2022.	82	12,75	34	153	22
2023.	75	14,25	32	171	18

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

34. sz. táblázat - A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybevevő korösszetétele 2023-ban

Év/Nem	Férfi	Nő	Összesen
18-39	0	0	0
40-59	0	1	1
60-64	0	0	0
65-69	0	1	1
70-80	5	14	19
80-89	6	29	35
90 felett	2	17	19

Forrás Területi Szociális Szolgálat

Feladatok:

Cél a szolgáltatás minőségének további magas szintű biztosítása. Tartós igénynövekedés esetén újabb eszközbővítés. A tapasztalatok alapján, az igénybevevők jelzései alapján az ellátási szerződés módosítása a S.O.S. Központ Kft.-vel. A méltán népszerű és ingyenes gondozóra program az ellátási igény egy részét megoldja, azonban azok számára, akiknek nincs hozzátartozójuk, vagy az messze van, nem jelent megoldást. Illetve csak látszólag megnyugtató azoknak is, akiknek ugyan elérhető távolságban él hozzátartozójuk, de nem mobilizálható.

4.5.2. Nyugdíjasok segítő szolgálata - és kapcsolódó szolgáltatások

- 9/2020. (III. 29.) Önk. rendelet 5. §-a alapján:

Fogalom:

5. §

(1) A nyugdíjasok segítő szolgálata szolgáltatásai nyugdíjasok számára nyújthatók.

(2) A nyugdíjasok segítő szolgálata
a) a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Területi Szociális Szolgálat útján
aa) biztosítja a háztartásban nyújtott, szakembert nem igénylő kisebb javítási munkák elvégzését,
ab) biztosítja a házi gondozó szolgálat és a támogató szolgálat feladatkörébe nem tartozó otthoni segítségnyújtást,
ac) szakembert igénylő javítási munka esetén tájékoztatást ad megfelelő referenciával rendelkező szakemberekről,
ad) szállító szolgáltatást nyújt, elsősorban egészségügyi ellátás és bevásárlás igénybevételéhez.
b) a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet útján
ba) biztosítja a kertben végzendő,
bb) biztosítja a háztartásban nyújtott, szakembert nem igénylő kisebb javítási munkák,
bc) biztosítja a lakóház tulajdonosa által a közterületen végzendő,
az igénybe vevő számára nehézséget jelentő, szakértelmet nem igénylő nagyobb munkák elvégzését

(3) A szolgáltatást az azt nyújtó intézmény szabályzata szerint, az erre a célra használt telefonszámon, vagy az intézmény munkatársai felé való szóbeli, írásbeli jelzéssel lehet igényelni. A szolgáltatás biztosításáról a szolgáltatást nyújtó intézmény vezetője, vagy az általa megbízott személy dönt.

Helyzetkép és adatok:

2020-ban a Területi Szociális Szolgálattól a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet vette át azt a feladatot, hogy a ház körüli teendőkben segítséget nyújtsanak. Az intézmény jól felszerelt az ehhez szükséges eszközökkel. 2009 márciusától a szolgáltatás bővült a mozgásukban korlátozott, kerületben élő nyugdíjasok házi orvosi-, illetve szakrendelőbe szállításával.

A XVI. kerületi szakrendelőinkbe és a Pest Megyei Flór Ferenc Kórházba történő betegszállítás nagy segítség az idős, kerületi lakosoknak, hiszen vannak, akik a szolgálat segítsége nélkül nem jutnának hozzá a megfelelő egészségügyi ellátáshoz. Hetente fordulnak a szolgálathoz szállítás, illetve gyógyszerkiváltás miatt. A szállítás előre egyeztetett időpontban vehető igénybe. Megnőtt az igény a kerületen kívüli kórházakba történő szállításra is. Minden évben napi rendszerességgel kérnek segítséget távolabbi egészségügyi intézménybe történő szállításhoz.

A kerület nyugdíjas korú lakosai igénybe vehetik a bevásárlásban való segítséget is. E feladat teljesítéséhez az Önkormányzat vezetése, új, 9 személyes járművet vásárolt. Rövid idő alatt igen népszerű lett ezen szolgáltatás, hiszen külön kisbusszal történik a szállítás háztól – házig, ezzel megkímélve az idős embereket a cipekedéstől. Heti három alkalommal biztosítják a szolgáltatást, a kisbusz teljes kapacitásának kihasználásával.

A szolgáltatás igénybevételének lehetőségéről a kerületben élő nyugdíjasok, az intézmény számára elérhető fórumokon folyamatos tájékoztatást kapnak. A szolgáltatással kapcsolatos több, mint tíz éves tapasztalat alapján ez a segítségnyújtási forma rendkívül népszerű az idősek körében, mivel egyrészt a mozgáskorlátozottságból eredő nehézségek leküzdésében, másrészt az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésben nyújt tényleges támaszt.

Ugyancsak az Önkormányzat vezetésének kezdeményezésére indult el 2011-ben a „**Kattints Nagyi**” program, mely a nyugdíjas korúak esélyegyenlőségét segíti elő. A program által a résztvevők elsajátíthatják a számukra fontos információk hatékony megszerzését.

35. sz. táblázat: Nyugdíjasok Segítő Szolgálat a kihasználtsága

Év	Ház körüli segítségnyújtás száma	Szállítószolgálat igénybevételének száma	Összesen	Igénybevevő/fő
2019.	510	1 030	1540	476
2020.	176	1 447	1 623	507
2021.	226	1 965	2 191	684
2022.	0	2 013	2 013	772
2023.	0	971	971	1 215

Forrás: Területi Szociális Szolgálat

Az igénybevevők jellemzően 70 év feletti egyedülálló nők. A kisebb javítási munkák (karnis felszerelés, vízcsapjavítás, zárcsere, csengő felszerelése, villanykörte csere, szekrényajtó beállítása stb.) mellett továbbra is nagy igény mutatkozik az évszakhoz kötődő kerti munkák elvégzése iránt (gallyazás, fűnyírás, lomtalanítás, gyümölcsszedés, utcai vízelvezető ároktisztítás, stb.). Az ún. „közvetítő” szolgáltatás is igen népszerű, hiszen a szakembert igénylő munkák teljesítéséhez a kerületi Ipartestület megbízható vállalkozókat ajánl, akik korrekt áron, kiszállási díj nélkül dolgoznak.

A Területi Szociális Szolgálat munkájában gondot jelent a nagyra nőtt fák kivágása, az engedélyezés kérdése, illetve a magas költség miatt. Hasonló probléma az elhanyagolt

kert rendbetétele, ami már meghaladja a Segítő Szolgálat kapacitását, ugyanakkor a nyugdíjas nem tudja anyagilag fedezni a költségeit, ezért 2020. július 1. napjától a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet biztosítja ezen igények teljesítését.

Feladatok:

Az eddigi visszajelzések és tapasztalatok azt igazolják, hogy a Nyugdíjasok Segítő Szolgálata munkáját a kerület nyugdíjasai szívesen fogadják, többségben elégedettek és jó szívvel veszik a törődést. A Szolgáltatás elérhetőségének minél szélesebb körben történő kommunikációja a kerület különböző fórumain, a helyben szokásos módon. Népszerű egészségmegőrzéshez kapcsolódó program a Thai Chi. Ezt fenn kell tartani.

4.6. Hiányos vagy hiányzó ellátások, ellátási formák – végrehajtás, teendők, tervek

Egyes ellátások problematikája, hogy finanszírozásuk pályázati rendszerűvé vált, és a pályázatokon szempont, hogy minél nagyobb lefedettséget biztosítson a rendszer. Így viszont nehéz új szereplőként bekerülni. A jelenleg finanszírozott szolgáltatók pedig nem tudnak kötelezettséget vállalni adott település teljes körű ellátásának biztosítására.

Az Szt. alapján biztosítandó, de a XVI. kerületiek számára az önkormányzat által nem, csak más fenntartó által biztosítva vehetők igénybe az alábbi ellátások:

- Közösségi ellátás

- az Szt. 65/A. § alapján:

(1) Közösségi ellátások a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott (2) bekezdésben meghatározott közösségi alapellátás, valamint a szenvedélybetegek részére nyújtott (3) bekezdés szerinti alacsonyküszöbű ellátás.
(2) A pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére a közösségi alapellátás keretében biztosítani kell
a) a lakókörnyezetben történő segítségnyújtást az önálló életvitel fenntartásában,
b) a meglevő képességek megtartását, illetve fejlesztését,
c) a háziorvossal és a kezelőorvossal való kapcsolattartás révén a szolgáltatást igénybe vevő állapotának folyamatos figyelemmel kísérését,
d) a pszichoszociális rehabilitációt, a szociális és mentális gondozást,
e) az orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban, szűrővizsgálaton való részvétel ösztönzését és figyelemmel kísérését,
f) megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében.
(3) A szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás keretében a (2) bekezdés e)–f) pontjában meghatározottakon túl biztosítani kell
a) a szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatásokat,
b) a kríziskezelést az életet veszélyeztető, a testi, szociális, kapcsolati és életvezetési rendszerben kialakult kezelhetetlen helyzetek esetére.

A szolgáltatás részben, és nem nevesítve biztosított a Cogito Alapítvány ellátottjai számára.

- Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali intézménye;

- az Szt. 65/F. § alapján:

(1) ***A nappali ellátás*** *hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,*
a) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
b) az Szt. 93. § (4) bekezdése szerinti kivétellel a tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő ***pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek****,*
c) harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek
részére biztosít lehetőséget *a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak – ide nem értve az idős személyeket – napközbeni étkeztetését.*

- Fogyatékos személyek gondozóháza;
- Pszichiátriai betegek átmeneti otthona;
- Szenvedélybetegek átmeneti otthona.

- az Szt. 83. § alapján:

83. § A fogyatékosok gondozóházában azok a fogyatékos személyek helyezhetők el, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokolttá.
*83/A. § * A pszichiátriai betegek átmeneti otthonában az a pszichiátriai beteg helyezhető el, akinek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg, viszont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelése nem indokolt.*
*83/B. § * A szenvedélybetegek átmeneti otthonában az a személy helyezhető el, akinél szakorvosi (addiktológus, pszichiáter) szakvélemény alapján szenvedélybetegség került megállapításra, és ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakókörnyezetében nem oldható meg.*

Az Szt. régebben kötelező feladatként említette az átmeneti ellátásokat. Ekkor az Önkormányzatnak a szenvedélybetegek nappali ellátására volt ellátási szerződése, mely megszüntetésre került, ahogy a feladat elvégzésének kötelezettsége megszűnt, és a finanszírozás pályázati rendszerűvé vált. Ezt követően kerület az Szt.-ben meghatározásra, hogy ugyan nyújtani nem kell a szolgáltatást, de a hozzáférést biztosítani kell. Ezt meggátolja, hogy nincs szolgáltató, akinek lenne kapacitása szerződéskötésre.

V. EGYES CSOPORTOK SAJÁTOS PROBLÉMÁIHOZ KAPCSOLÓDÓ SPECIÁLIS ELLÁTÁSI FORMÁK, ILYEN ELLÁTÁSOK KIALAKÍTÁSÁNAK SZÜKSÉGESSÉGE

A HEP célcsoportjai szinte teljes mértékben lefedik a lenti célcsoportokat, valamint a helyi szociálpolitika célcsoportjai is lefedik az esélyegyenlőségi törekvések célcsoportjait. Mindez mutatja, hogy a Koncepció 2004. évi megalkotásakor ezeket az elveket már figyelembe vettük.

Az esélyegyelőség célcsoportjai közül nem tekintjük a szociálpolitika célcsoportjának:

- *a nőket*, hisz a szociálpolitikai intézkedések helyi szinten direktben nem a nők helyzetének javítását szolgálják, azonban indirekt módon pl. a bölcsődei férőhelybővítés, a kisgyermekek nevelését célzó támogatások mégis a nők csoportját célozzák;
- *a mélyszegénységben élők és romák közül a romákat*, hisz a cigányság száma viszonylag alacsony a kerületben, ezért nem külön feladatként jelentkezik a problémáik kezelése, hanem a roma emberek problémáit kezeli az ellátórendszer. Továbbá mint ahogy azt a HEP-ben is kifejtjük, a romák és a mélyszegénységben élők egy probléma-csoportként való kezelése a kerületben nem állja meg a helyét.

Díjhátralékkal küzdők

Az adósságkezelő tevékenység során a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Szolgálat vizsgálja a hátralék keletkezésének okait. Megoldást keres a problémára külső és belső erőforrások figyelembevételével, segít az ügyintézésben, figyelemmel kíséri kliensei további életvitelét. A gazdálkodási szokások racionalizálásában, munkakeresésben együttműködik klienseivel.

Munkatársai pályázatokat adnak be a „HÁLÓZAT - Budapesti Díjfizetőkért és Díjhátralékosokért Alapítvány”-hoz. A hátralékos helyzet kezelését segíti a települési támogatásokról szóló helyi rendelet, amelynek segítségével (hátralékcsökkentést célzó rendkívüli települési támogatás) nagyobb összegű tartozások kiegyenlítésére is van reális lehetőség. Az eladósodott háztartások teher-mentesítése miatt szükséges és indokolt a tevékenység.

Idősek

Az idősellátás összetett rendszerében jelenleg az **alapellátások**, (étkezés, házi segítésnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás), és az **átmeneti ellátás** is biztosítottak. Az idősek helyzetének, problémáinak figyelemmel kísérése életre hívta a **Nyugdíjasok Segítő Szolgálatá**t, amely a mindennapos, nem gondozási teendőket igénylő otthoni problémákban nyújt segítséget, szállító szolgáltatást nyújt a szakorvosi rendelésekre csak segítséggel eljutni képes nyugdíjasok számára, továbbá bevásárolni viszik az időseket piacra és nagyobb bevásárlóközpontokba. A Képviselő-testület 2012-ben megalkotta az Önkormányzat **Idősügyi Stratégiáját**, 2019-ben felülvizsgálata, illetve újat fogadott el.

Hajléktalan személyek, a hajléktalanság megelőzése

A hajléktalanok segélyezése alapvetően fővárosi feladat Budapesten. A tapasztalat korábban is az volt, hogy az ehhez kapcsolódó adat nem mérvadó, hiszen a hajléktalan

személyek nagy többsége nem a kerületi lehetőséget veszi igénybe; illetve sok esetben rendelkeznek bejelentett lakcímmel, amit azonban tényleges lakhatásra nem tudnak használni; vagy a ténylegesen utcán élő hajléktalanok sokszor egyáltalán nem rendelkeznek semmilyen lakcímmel, illetve iratokkal.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Szolgálat az alapellátás keretén belül információval, ruhaadománnyal, illetve ügyintézéssel (pl.: iratpótlás, szálláskeresés, stb.), segíti a támogatást igénylő hajléktalanokat.

A Magyar Vöröskereszt utcai szociális munkásai 2023. évben 34 gondozottal álltak kapcsolatban. A gondozottak között 6 nő, 28 férfi volt.

A téli krízisidőszakban külön megállapodás nélkül is a Magyar Vöröskereszt végzi a krízishelyzetek kezelését, hisz szerződés alapján ők látják el a feladatot a kerületben, így időszakos férőhelyekről is ők gondoskodnak; illetve mivel az Szt. szerint Budapesten a szállás-biztosítás nem kerületi feladat, hanem a Fővárosi Önkormányzaté, így ezzel aktívan nem foglalkozik a kerület.

A XVI. kerületben jogszabályi feladat alapján végzik tevékenységüket a Közterület-felügyelők, akiknek szintén komoly szerep jut a hajléktalanságból adódó problémák kezelésében.

A megelőzés szempontjából az otthonhoz juttatás (bérlakások) és az otthon megtartása (támogatások biztosítása) az a szegmens, amiben az Önkormányzat szerepet vállalhat. Az Idősek Otthona létrehozása a hajléktalan-ellátásban is új feladatot hoz, hisz vörös kód esetén fel kell készülni a befogadásra. Az Szt. 65/E. § (3). bekezdése szerint.: *"A szociálpolitikáért felelős miniszter a –10°C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet, tartósan 27°C feletti napi középhőmérséklet vagy egyéb időjárási körülmények esetén a meteorológiai szolgálat második szintű veszélyjelzése esetén a regionális diszpécserközpontokon keresztül* ***vörös kód*** *figyelmeztetést ad ki, amelynek* ***ideje alatt a bentlakásos intézmények*** *– a diszpécserközpont előzetes jelzése alapján – a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett ellátási formájuktól, ellátási területüktől és férőhelyszámuktól függetlenül* ***kötelesek az intézménybe érkező hajléktalan személynek élete és testi épsége megóvásához szükséges mértékben a pihenés, télen a melegedés lehetőségét biztosítani.*** *Az ellátás ideje alatt intézményi jogviszony nem jön létre. A szociálpolitikáért felelős miniszter a Szociális Ágazati Portálon a vörös kód ideje alatt alkalmazandó eljárásrendet tesz közzé".*

Munkanélküliek, aktív korú álláskeresők

A Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztálya nemcsak a munkahelykeresésben nyújt közvetlen segítséget, hanem programjaival segít visszakerülni a munkaerőpiacra. Elhelyezkedésük érdekében a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Szolgálat álláskereső klubot működtet, ahol munkanélküli klienseik álláshirdetésekre jelentkezhetnek, amihez biztosítják a telefonálás lehetőségét, önéletrajzírásban segítenek, az interneten is keresik számukra a munkalehetőségeket.

Gyermekek

A gyermekek ellátása inkább a gyermekvédelmi rendszerben valósul meg, de természetesen ez szorosan összekapcsolódik a szociális ellátások rendszerével. . Főként

azért, mert az önkormányzat által nyújtott támogatásokban elvi szinten valósul meg a komlexitás és a családok segítése az abban élő egyén helyett. A pénzbeli ellátások területén a Szociális és Szociális Intézményi Iroda tevékenységének keretében egy támogatási rendszernek tekinthetők a gyermekvédelmi, illetve a szociális juttatásokat biztosító települési támogatások. 2016-tól a veszélyeztetett gyermekekkel való törődés a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak is egyik alapvető feladatává vált. 2024-től a jelzőrendszer működtetése hangsúlyosabbá vált.

Fogyatékkal élők

A fogyatékos személyek számára **elérhető a támogató szolgáltatás,** amely nem önkormányzati feladat. Támogató szolgáltatás kerületi telephellyel is működik, a Református Szeretetszolgálat fenntartásában, de a kerületi lakosok számára több olyan szolgáltató által elérhető a segítségnyújtás, akik Budapest területén működnek.

A kerületben működik egy 32 férőhelyes **fogyatékosok nappali intézménye,** továbbá nem állami fenntartóként jelen van a református Szeretetszolgálat is.

A Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Egyesületének **Lámpás klubja** 2018-ban megkezdte működését a kerületben. Célja, hogy az otthonukba szoruló látássérülteket kimozdítsa, mely első lépés a munkaerőpiacra való visszatéréshez.

A Szociális és Szociális Intézményi Iroda munkatársai **aktív kapcsolat**ot tart fenn a Mozgássérültek XVI. kerülete Szervezetével.

A Hivatalhoz és az intézményekhez beérkező **információ**kérések, igények alapján egyértelműen látszik, hogy a kerületben csak részben megoldott a megváltozott munkaképességűek **foglalkoztatás**a. Típusában, és mennyiségében is több lehetőségre lenne szükség, de az Önkormányzat saját cége, a Rehab XVI. Kft. helyben nyújt lehetőséget.

VI. NEM ÖNKORMÁNYZATI SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK HELYE ÉS SZEREPE AZ ELLÁTÁSBAN, EGYÜTTMŰKÖDÉSI LEHETŐSÉGEK

A rendszerváltás körüli, és azt követő időkben egyre nagyobb számban jöttek létre civil, non-profit szervezetek. A szociális területen feladatokat felvállaló és ellátó szervezetek jellemzője az volt, hogy a hiányzó ellátási formákra fordítottak figyelmet, illetve a biztosított ellátások mellett kínáltak alternatív megoldási módokat, vagy az ellátórendszer jogszabályi megfogalmazása előtt egy adott problémára kerestek választ, mely alapjául szolgálhatott a továbblépésnek, a törvényi meghatározásnak, a szükségletek felmérésének. Napjainkban az egyházak egyre nagyobb szerepet játszik a feladatok felvállalásában.

Ezzel párhuzamosan, a társadalmi, gazdasági változások következtében egyre több szociális eredetű, vagy szociális jelleget magában hordozó problémacsoport került felszínre. Növekedett az állam, az önkormányzatok szerepvállalása, egyre több kötelezettség hárult a településekre, és a létrehozott intézményekre.

Ebben a helyzetben önmagától adódott, hogy a szolgáltatást biztosító szervezetek, illetve az arra kötelezett önkormányzatok keresték az együttműködést. Erre egyaránt lehetőséget ad a szociális, illetve a gyermekvédelmi törvény is. Mindemellett jellemző mára, hogy azon ellátások esetében, ahol pályázati rendszerben kapható állami támogatás, vagy nem befogadáshoz kötött, ugyanolyan eséllyel jutnak feladathoz civil szervezetek, mint állami, önkormányzati fenntartók.

6.1. Ellátási kötelezettség teljesítése szerződések megkötésével

Az Önkormányzat preferálja a más önkormányzatokkal, vagy nem önkormányzati fenntartókkal kötendő ellátási szerződések útján biztosított ellátásokat.

- A **gyermekek átmeneti otthona** biztosított a kerület lakosai számára más fenntartóval (Budapest Főváros IV. kerület Önkormányzata) kötött együttműködési megállapodás alapján, **2003 novembere óta**.
- Szintén együttműködési megállapodás alapján (Magyar Vöröskereszt 4. régióközpontja) biztosított a **nappali melegedő, az ingyen-konyha és az utcai szociális munka**, **2004 decembere óta.**
- A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** részben a saját gondozónői hálózat bevonásával, részben a **technikai háttér biztosítására** szerződéskötéssel (Body Guard Hungary Kft.) valósult meg 2005-ben, majd 2015-től az S.O.S. Központ Kft.-vel.
  2013. július 1-jétől a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás nem önkormányzati feladat. A kerületben a szolgáltatás továbbra is változatlan formában zajlik, a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet Pályázati Igazgatóságával kötött szerződés alapján.
- A **családok átmeneti otthona szolgáltatásait 2008. – 2018. között** a Support Alapítvánnyal kötött szerződés biztosította, majd **2019. január 1. napjától** a Magyar Protestáns Segélyszervezet vette át a feladatot az Alapítványtól.
- Az **időskorúak gondozóháza 2010 júliusa óta biztosított**, más önkormányzattal (Budapest Főváros IV. kerület Önkormányzata) kötött megállapodás alapján.
- **Pszichiátriai betegek nappali** ellátását végzi a Cogito Alapítvány 2015 februárjától.

Bizonyos ellátási formák kihasználtsága saját intézmény fenntartásával nem lenne teljes, a kerület sajátosságai miatt. Ezekben az esetekben célszerű önkormányzati társulás, vagy ellátási szerződés megkötése. A tapasztalat azt mutatja, hogy a már létrejött együttműködések alakíthatók. Azonban a fenti összefoglaló megerősíti, hogy az önkormányzat kész a más fenntartókkal való együttműködésre, és hogy az ellátások körét folyamatosan bővíti.

6.2. A különböző ellátó szervezetek együttműködésének módjai, keretei

A szociális tárgyú törvények alapvetően előírnak együttműködési kötelezettségeket, melyek azonban csak egy alapot adnak a körültekintő, professzionális munkához. A nagyobb kapcsolatrendszer, magasabb számú együttműködés megalapozhat egy teljesebb segítő tevékenységet, szorosabb szociális hálót.

2012-ben az Idősügyi Stratégia kidolgozása kapcsán egyes szervezetekkel az eddigieknél szorosabb kapcsolat alakult ki. Ezeknek egy része már nem aktív, így már kapcsolatok kiépítése szükséges. A Covid kapcsán a fogyatékosügyi szervezetekkel való kapcsolat kezdett megújulni.

<u>Szociálpolitikai Kerekasztal</u>

- Szt. 58/B. § (2) bekezdése alapján

A 2 000 fő feletti lakosságszámú települési önkormányzat vagy társulás, illetve a fővárosi önkormányzat jogszabályban meghatározottak szerint helyi szociálpolitikai kerekasztalt hoz létre.

2004 februárjában helyi rendelet által, majd áprilisban ténylegesen megalakult a kerület szociálpolitikai kerekasztala.

- 9/2020. (III. 29.) Önk. rendelet 9. §-a szerint:

Az Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi szociális, gyermekvédelmi ellátórendszerhez kapcsolódó, az állampolgárok nagy részét érintő döntések, intézkedések, jogszabály-tervezetek véleményezésére Szociálpolitikai Kerekasztalt (a továbbiakban: Kerekasztal) hoz létre.
A Kerekasztal tagjai a kerületben működő szociális, gyermekjóléti intézményeket fenntartók, a szociális és gyermekvédelmi feladatot ellátó intézmények, a kerületi egyházak, valamint szociális, gyermekjóléti, illetve karitatív tevékenységet ellátó kerületi civil szervezetek képviselői.
A Kerekasztal tagjai maguk közül az önmaguk által meghatározott időtartamra elnököt választanak. Az elnök feladata az ülések összehívása és vezetése, valamint a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselete.
A Szociálpolitikai Kerekasztal működési rendjét egyebekben maga határozza meg.

A kerekasztal alakuló ülésén 24 tag vett részt. Megfogalmazódtak közös problémák, kezdetét vette az együttműködés. Elhangzott az a közös igény, hogy szorosabb

kapcsolatot igényelnek a tagok egymás között. Ez a szociális és gyermekvédelmi ellátórendszer teljesebbé válásához vezethet. Azonban a gyakorlat azt mutatja, hogy a kerekasztal tagjai nem kezdeményezik a fórum szorosabb működését. A működéshez minden alkalommal az önkormányzat kezdeményezése szükséges.

A kerekasztal tagjai folyamatosan változnak, bővül a tagok száma, elsősorban az egyházak és a civilek részvételével a szociális és gyermekvédelmi ellátásban. A fórum minden ülésén elhangzanak olyan célok, javaslatok, problémák, melyek segítik az önkormányzatot az irányok kialakításában.

Az első ízben 2013-ban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program kapcsán létrejött a HEP fórum, melynek tagjai között vannak a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői, valamint nevesítve egyes tagjai. Ez számukra több irányból enged betekintést a tevékenységekbe, és többféle módon nyújt lehetőséget a részvételi vélemény-nyilvánításba. A HEP 2022 évi újraalkotásakor már eltekinthetünk a Kerekasztal külön ülésétől, most a két véleményalkotó szerv közösen tartja meg ülését.

VII. A SZOLGÁLTATÁSOK KORSZERŰSÍTÉSÉNEK IRÁNYAI

7.1. Teendők a szolgáltatások szakmai színvonalának emelése érdekében

Az ellátási rendszer folyamatos átalakítása abba az irányba mutat, hogy egyre nagyobb hangsúlyt kap a betegek, kliensek otthonukban való gondozása, az alapellátás nyújtotta lehetőségek minél szélesebb körű kihasználásával. Továbbá az a tény is ezt támasztja alá, hogy a közigazgatás és az önkormányzati intézményrendszer átalakítása közepette úgy látszik, a szociális alapellátás tartósan önkormányzati feladatkörben marad, és hosszabb távon bővülhet, pont a gondozási teendők terén.

Az átmeneti vagy tartós bentlakást nyújtó intézményi formák felé az elvárás egyre inkább a családias környezet biztosítása. Amennyiben ezek a korszerűbb intézményi modellek egyre szélesebb körben teret hódítanak, szükséges, hogy az alapellátást biztosító intézmények lépést tartsanak az újonnan alakuló intézmények színvonalával.

Az idősek ellátása kapcsán az idősek otthonának létrehozása is a nagyobb igényekre reagál. Azonban az érdeklődők számából az látszik, hogy továbbra is indokolt az alapellátás erősítése.

Minőségfejlesztés, minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás alapvető kritériuma a jogszabályi előírások szem előtt tartása, a már elért eredmények megtartása, a fejlesztés irányainak kidolgozása és megvalósítása. Mindemellett a jogszabályok és módszertani levelek olyan pontos leírást adnak, hogy azok követése, betartása önmagában magas színvonalat ad, és biztonságot nyújt a minőség hosszú távú megtartása terén.

Az intézmény felújítások azok, amik látványosan mutatják ennek a törekvésnek a megvalósítását. A minőség másik meghatározója a személyi feltételek biztosítása, ezalatt értve a humán erőforrás megfelelő számát és a magas képzettséget. A szakemberek megtartása érdekében pótlékrendszert dolgozott ki a fenntartó, illetve figyel a munkakörülmények magas szintjére. A képzésekre a költségvetésben külön keret biztosított és tanulmányi szerződés megkötésére is van mód.

A fenntartói ellenőrzési rendszer, az intézmények szakmai tevékenységének értékelése

Az ellenőrzési rendszer megszokott módja a belső ellenőrzési vizsgálat, valamint az intézmények éves beszámolója, a normatíva felhasználás és igénylés ellenőrzésének kidolgozott rendszere. 2012-től az állami támogatásigénylésének pontosságát, illetve az ellenőrzést segíti az országosan kötelezően bevezetett igénybevevői nyilvántartás (a megelőző jogszabályi elnevezése: Központi Elektronikus Nyilvántartás a Szolgáltatást Igénybevevőkről, rövidítése KENYSZI volt), melynek keretében internetes portálon keresztül, naponta rögzítik a kijelölt kollégák az intézményekben folyó ellátást.

Az Szt. 92/B. § (1) bekezdés d) pontja alapján a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény állami fenntartója ellenőrzi és évente egy alkalommal értékeli a szakmai munka eredményességét.

Aktuális probléma esetén, vagy igény szerint ettől eltérően előfordulnak ellenőrzések, szakmai konzultációk az intézményekkel.

Mindez kiegészül egy, az intézmények és a fenntartó között kialakult partnerségre alapozott kapcsolattal, melynek fontos eleme a szakmaiság, illetve az intézmények gazdaságos, hatékony és hatásos vezetése, fenntartása.

7.2. A szociális ellátások fenntartása-működtetése finanszírozási kérdései

Az intézményi feladatellátás keretei

Az Önkormányzat a szociális és gyermekjóléti ellátással összefüggő feladatait három intézmény által látja el: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Területi Szociális Szolgálat, XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde. 2024. decemberétől a XVI. kerületi Kertvárosi Idősek Otthona. Ezek az intézmények gazdaságilag nem önállóak, gazdálkodásukkal összefüggő feladatait a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Gazdasági Működtető - Ellátó Szervezete (a továbbiakban: GAMESZ) látja el.

Mivel a gyermekek átmeneti elhelyezésének, családok átmeneti otthonának, hajléktalanok ellátásának, idősek átmeneti gondozóházának biztosítása, pszichiátriai betegek nappali ellátása megállapodás alapján történik, az erre fordított keretből a beérkező számlák utólagos kifizetésével finanszírozottak az ellátások.

Térítési díj

Az intézményi térítési díjak mértékéről a Képviselő-testület évente rendeletet alkot, amivel módosítja a hatályos 1/2015. (II. 23.) Önk. rendeletet. E rendeletben, valamint a törvényekben meghatározott kedvezmények figyelembe vételével kerülnek megállapításra a személyi térítési díjak. Az elmúlt évben annyiban emelkedtek a szociális ellátások díjai, amennyiben valaki átlépett másik jövedelmi kategóriába. Továbbá a 2020 őszén megvalósult, a személyi térítési díj rendszerének egyszerűsítését célzó módosítás következtében az ellátottak körülbelül 20%-ának csökkent vagy növekedett a térítési díja.

A személyi térítési díjak kedvezményeit megállapító irányelvek minden esetben szem előtt tartják azt, hogy a legrászorultabb csoportok hozzájuthassanak az ellátásokhoz, az Szt. meghatározza, hogy az ellátások igénybevételekor a személyi térítési díj a jövedelemnek maximum hány százaléka lehet. A rendelet alapján megállapított díjak – az emelés ellenére is – az Szt. által meghatározott jövedelmi százalék alatt vannak. Abban az esetben kerül sor néhány esetben korrekcióra ez alapján, ha valaki egyszerre vesz igénybe étkezést és házi segítségnyújtást is.

Az Szt. szerinti adatok figyelembe vétele fontos a fő szabályok megállapításánál, illetve a térítési díjakról szóló rendelet megalkotásakor, hiszen figyelembe kell venni azt, hogy a térítési díj az igénybe vevő lakosság számára megfizethető legyen, ne veszélyeztesse megélhetésének egyéb feltételeit. Amennyiben ez egyedi esetekben mégsem érvényesül, az ellátott kérelmére a térítési díjat a polgármester a rendelet alapján csökkentheti, illetve elengedheti, ha úgy ítéli meg, hogy az egyén illetve család életkörülményei ezt indokolttá teszik. Sok éves tapasztalat volt, hogy a térési díj

csökkentése akkora segítséget nyújtott, hogy az elegendőnek bizonyult. Az elmúlt év során ismételten több esetben volt szükség a térítési díj elengedésére.

7.3. A szociális intézmények karbantartási- felújítási-beruházási feladatai

Az intézmények karbantartási, felújítási munkái folyamatosak:

- Energetikai korszerűsítésen esett át a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, illetve Szivárvány Bölcsőde közös épülete – 2023. szeptember.
- Elkészült a Centi Bölcsőde energetikai fejlesztése – 2024. február.
- Budapest XVI. kerület „CSEPEREDŐ" Bölcsőde építése. – 2024. október, műszaki átadás.
- Elkészült a Bóbita Bölcsőde teljes körű konyhafelújítása– 2024. november.

7.4. A jogszabályban előírt szakmai minimumfeltételek megteremtése

A tágabb értelemben vett feltételek megteremtése nemcsak a jogszabályok által előírt minimum megteremtését tűzi ki célul, hanem hosszabb távon gondolkodva a folyamatosan változó szakmai, lakossági igényeknek való megfelelést is.

7.4.1. Az intézményekben dolgozók képzése, továbbképzése

Az Szt. 92/B. § (1) e) pontja értelmében a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben az állami fenntartó feladata gondoskodni a szakemberek képzéséről, továbbképzéséről. A Rendelet 3. számú melléklete, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 2. számú melléklete határozza meg a megfelelő szakképzettségnek minősülő végzettségeket, illetve az azzal rendelkezők arányát az intézményekben. Amint ez a korábbi fejezetekből kiderül, az intézményekben dolgozók rendelkeznek a szükséges képesítésekkel.

A személyes gondoskodást nyújtó intézmények vezetőinek képzési rendszere 2018. évben átalakult. Az új vezetőképzési rendszer arra készíti fel a vezetőket, hogy képesek legyenek saját vezetői szerepüket és az általuk irányított intézmények munkáját rendszerszemléletben értelmezni, valamint a hatályos jogszabályi környezetben korszerű ismereteket szerezzenek. A vezetői megbízás feltétele vagy a szociális szakvizsga, vagy az alap- vagy mesterképzésben, majd meghatározott időközönként megújító képzésben való részvétel. A személyes gondoskodást területén szakmai munkát végzők folyamatos szakmai továbbképzéseken kötelesek részt venni (a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet (a továbbiakban: 9/2020. (VIII. 4.) SzCsM rendelet) alapján). A képzési rendszer átalakult, az átalakulás célja, hogy mind a képzésre kötelezett, mind a szolgáltató (munkaadó) részéről átlátható legyen a rendszer. További cél a szakmai minőség szinten tartása, mellyel biztosítható, hogy a személyes gondoskodást végző személyek kompetensek és felkészültek legyenek feladatuk ellátására. A képzéseken való részvétel koordinálását, képzési tervek készítését az intézményvezetők végzik. Problémát okoz, hogy az e célra kapott normatív támogatás összege nagyon lecsökkent, így a fenntartóra nagyobb anyagi teher hárul, ha

a képzési kötelezettséget teljesíteni akarják. A Területi Szociális Szolgálatnál folyamatosan történik a kredit pontok megszerzése négy éves képzési időn belül. Az intézményben a középfokú végzettségűek között magas azok száma, akik felsőfokú tanulmányokat szeretnének folytatni. Azonban erre csak a munka összehangolásával van lehetőség, ezért többeknek várniuk kell, míg mások befejeznek egy-egy képzést.

A szakmai színvonal emelésének érdekében az Egyesített Bölcsődében dolgozók esetében az alábbiakról számolhatunk be: A bölcsődében folyó munka szakmai tartalma, elvei és módszerei középpontjában mindig a gyermek áll. Ez határozza meg a képzéseken való részvételt is, és nem elsősorban a személy egyéni érdeke. A bölcsőde a lehetőségekhez mérten biztosítja a továbbképzést, továbbtanulást. Az önkormányzat a dolgozókat támogatja a szakmai képzéseken való részvételben. A pedagógus illetmények a felsőfokú végzettségű kisgyermeknevelők számára érhetők el, ez még nagyobb motiváció a magasabb szintű végzettség megszerzésére. A beiskolázásokkor figyelembe kell venni az intézmény működőképességének fenntartását.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai a 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM. rendelet szerinti kötelező továbbképzéseken szintén részt vesznek az intézmény továbbképzési terve szerint.

7.4.2. Szakmai minimum feltételek megteremtésére vonatkozó feladatok:

A Rendelet előírja azokat a tárgyi, működési feltételeket, amelyeknek meg kell feleljen egy intézmény.

E feltételrendszer hiánytalan megteremtése azt a célt szolgálja, hogy az ellátottak az intézmény szolgáltatásainak megfelelő körülmények között és környezetben, elegendő számú és végzettségű szakembertől kapják meg a számukra megfelelő segítséget.
2011 júliusától a működési engedélyeztetési eljárás lefolytatásában a Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala az illetékes.

Tárgyi feltételek
Tárgyi feltételek tekintetében az intézmények felszereltek. Fejlesztésre elsősorban az informatikai eszközök területén van szükség. az ellenőrzések során a Területi Szociális Szolgálat főzőkonyhájával kapcsolatban állapítottak meg hiányosságokat –melyek akkor pótlásra, javításra kerültek, azonban a konyha megszűnésével e problémát már nem szükséges kezelni –, illetve az Egyesített Bölcsőde egyes telephelyein vártak nagyobb felújításra a konyhák, a fürdőszobák, melyek felújítása folyamatosan megtörtént.

Humán erőforrás
A szakmai létszámnorma a Területi Szociális Szolgálat szakmai munkát végző munkatársai esetében a Rendelet 5. számú melléklet A) pontja szerinti tevékenységi naplóban összesített óraszám alapján a jogszabályi létszám: „szociális gondozó 1 fő, 10 vagy több főállású szociális gondozó esetén vezető gondozó 1 fő”. A szociális gondozók havi számát a Rendelet 5. számú melléklet A) pontja szerinti tevékenységnaplóban ellátottanként, havonta rögzített időtartalmak összesítése alapján kell meghatározni. A tevékenység megkezdésének első hónapjában a megállapodásokban rögzített időtartalmak összesítése az irányadók. Egy gondozó közvetlen gondozásra fordított

havi órakerete 147 óra. Ellátotti szám számítása: 21 óra = 1 fő ellátott. Az alkalmazottak képzettsége, valamint létszám megfelel a jogszabályban előírtaknak.

A Terület Szociális Szolgálat esetében nagy eredmény volt, hogy több év óta először tartósan betöltött volt minden gondozói státusz. Rövidebb stabil időszak után az a jellemző, hogy kevés a szakképzettséggel rendelkező jelentkező.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szakalkalmazotti végzettsége a törvényi előírásoknak megfelelő, de létszámuk alulmarad a jogszabályi minimumnál.

Az Egyesített Bölcsőde kiemelt feladata kerületi szinten, a továbbképzések szervezése, a helyszín biztosítása, az önképzés támogatása. Különös figyelmet fordítanak a pályakezdő kisgyermeknevelők továbbképzésére. A szakmai munka minőségének emelése érdekében többen vesznek részt iskola rendszerű képzésben. Minden évben nő a diplomával már rendelkező kisgyermeknevelők száma. A fluktuáció időszakosan megjelenő probléma.

Az önkormányzat intézkedései között több olyan szerepel, mely a munkaerő megtartását szolgálja: vidékről érkező munkavállaló számára bérlakás vagy albérlet-támogatás biztosítása, béren kívüli juttatások rendszere, hűségpótlék bevezetése, munkakörhöz kötött pótlék.

VIII. A SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE, BŐVÍTÉSE ÉRDEKÉBEN VÉGZENDŐ VÁLLALT FELADATOK, TERVEK ÖSSZEFOGLALÁSA, AZOK MEGVALÓSULÁSA

A végzendő feladatok sorát az intézmények és a Hivatal tapasztalata, a felmerülő igények, az Önkormányzat Képviselő-testületének szakmai irányultsága, és a szolgáltatások biztosítása érdekében eddig végzett tevékenysége, határozatai alapozzák meg.

SWOT analízis alkalmazása során a szociális terület erősségei (azok az összetevők, amelyek magas színvonalúak), gyengeségei (azok a területek, amelyek nem kellően vagy nem kielégítően működnek, fejlődnek), lehetőségei, valamint a veszélyei felmérésre kerülnek, rendszerbe kerülnek az ellátó rendszerről a rendelkezésre álló információk. A módszer lehetővé teszi, hogy a kerület szociális ágazata megvizsgálja a működésében érdekeltek, érintettek véleményét, értékelje jelenlegi helyzetét, megállapítsa, hogy milyen lehetőségek előtt állnak.

Az erősségek és a gyengeségek a kerületi ellátó rendszer belső jellemzőiből fakadnak, a változás lehetősége és felelőssége az adott szolgáltatást nyújtóé. A lehetőségek és a veszélyek pedig a szervezete környezetéből erednek, ezekre így nincs közvetlen hatással. Fontos azonban a lehetőségek kihasználása, a fenyegetések, veszélyek áttranszformálása lehetőségekké. Emellett fontos még a fejlesztendő területek és a lehetőségek összekapcsolása.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
- széleskörű, komplex szolgáltatások - szükségletközpontú szemlélet - jó partneri kapcsolat a szociális ellátó rendszer tagjai között - a működéshez szükséges források biztosítása az önkormányzat részéről - igényekhez illeszkedő ellátó rendszer - széleskörű együttműködés az ágazaton belüli civil szervezetekkel - problémaközpontú fejlesztések - személyközpontú gondolkodás - jó tárgyi környezet - megfelelő humán erőforrás - elhivatottság - szakmai önállóság tisztelete - szakemberek elismerése és támogatása - referensi rendszer a Polgármesteri Hivatalban - Idősügyi Stratégia, Szociálpolitikai Kerekasztal, KEF, HEP fórum - gyermekeket nevelő családok számának növekedése - Családbarát Önkormányzat - Idősbarát Önkormányzat - Elektronikus ügyintézés elérhetősége	- látens rászorulók - a kertvárosi jellegből adódóan tömegközlekedéssel a szolgáltatók megközelítése nehéz - bürokratív elmaradások - kommunikációs zavarok (ágazaton belül és kívül) - gyakran változó jogszabályi és szabályozási környezet - a támogatásra szorulók számának növekedése
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
- az ellátatlan rászorulók felkutatása - belső képzések, továbbképzések - pályázati lehetőségek kihasználása	- szakmai jogszabályok folyamatos változása - túlzott adminisztrációs teher a tényleges segítés hátrányára - fluktuáció, kiégés

- az egyházi és a civil partnerekkel való együttműködés erősítése - új szolgáltatók felkutatása, bevonása - tájékoztatás az Önkormányzati TV, újság, honlap - adományozási kultúra terjesztése, önkéntesség népszerűsítése	- a nyugdíjba vonulók szakemberek pótlása - az idősek arányának növekedése a kerületben - civil szervezetek finanszírozási problémái

A gyermekes családok növekvő száma pozitív a kerület számára, ami veszélyeket is hordoz magában és erre a szociális hálónak válaszokat kell adni, fel kell készülni az ellátások nagyobb mértékű igénybe vételére. Ez elsősorban az intézményi ellátásokban mutatkozik meg. Továbbra is fontos és kiemelkedő szerepe kell, hogy legyen az idősek ellátása, mivel az ő számuk is növekszik a kerületben. Számukra az elérhető programok száma folyamatosan nő.

A társadalmi kohézió erősítése, az oktatási, nevelési programok fejlesztése, kiterjesztése, az esélyegyenlőségi programok megvalósítása segítik a lakosság életkörülményeinek javítását.

A jól működő, széleskörű tájékoztatás fenntartása fontos, mert az egyre szélesebb társadalmi réteg felé kell eljuttatni az információkat a kerület szociális szolgáltatásairól.

8.1. Folyamatosan végzendő feladatok

Szabályozási, ellenőrzési, fenntartói feladatok

A feladatokat az Önkormányzat évente és szükség szerint elvégezte, és a továbbiakban is célul tűzi ki.

- Az intézmények szakmai tevékenységének évenkénti, átfogó ellenőrzése és értékelése.
- A törvények, kormány- és minisztériumi rendeletek változása esetén, ha szükséges, az önkormányzati rendeletek módosítása mihamarabb megtörténik, ami az elmúlt években több ízben végbe is ment.
- Az Önkormányzat feladata az intézmények működésének, szabályzatainak ellenőrzése. Amennyiben az intézményekben bármilyen, a szabályzatokat is érintő változás történik, annak átvezetésére nagy hangsúlyt fektetünk.
- Az információáramlás kiszélesítése a lakosság felé: az Önkormányzat honlapján található szociális ellátással összefüggő információk folyamatos bővítése, frissítése. Az intézmények saját weboldalának működtetése.
- Az egyre szélesebb felhasználói kör következtében hangsúlyt kell fektetni az elektronikus ügyintézésre. Ennek folyamatos fejlesztése, karbantartása szükséges.
- Az ágazaton belüli humán-erőforrás fejlesztése. Nemcsak a létszámok fejlesztését jelenti, hanem a valós helyzethez való igazodást, racionalizálást, a fluktuáció csökkentését, megállítását.
- A kialakult kapcsolatrendszerek megtartása, a partneri kapcsolatok erősítése.
- A szociális feladatokat ellátó intézményrendszer színvonalasabb ellátásához szükséges feltételek biztosítása.
- A szféra nem önkormányzati működtetőinek bevonása a kerület ellátórendszerébe.

Pénzbeli és természetbeni ellátások

- A támogatások relatív értékének megtartása, emelése.
- Annak szem előtt tartása, hogy a segélyek célzottan a legrászorultabbakhoz jussanak el, illetve, hogy a segélyek összege ezen csoportoknak valódi segítséget nyújtson.
- Szükség esetén programok kidolgozása az ellátások fejlesztésére.

Intézményi ellátás

- A térítési díjak nyugdíjakhoz viszonyított arányának tartása – az elmúlt hét évben a térítési díjak csak a jogszabályi előírások szerint változtak.
- Az intézményi ellátás színvonalának fokozatos emelése.
- Az intézmények informatikai felszereltségének, technikai felszereltségének javítása.
- A látens, a szociális ellátórendszer látókörében eddig meg nem jelent rászoruló réteg felkutatása, elérése, támogatása.
- A lakossági igények folyamatos figyelemmel kísérése a visszajelzések alapján.
- Az intézmények közötti együttműködés segítése, kiemelten az önkormányzati és civil intézmények együtt dolgozását, egymást kiegészítve.
- Az önként vállalt intézményi szolgáltatások rugalmasságának megőrzése, mely lehetővé teszi az igényekre való hatékony reagálást.

8.2 2022-2024-re tervezett feladatok és megvalósításuk, valamint a 2022-2024 közötti időszakra tervezett feladatok

2022-2024-re tervezett feladatok megvalósulása:

Tervezett feladat		Végrehajtás
A szociális intézmények épületeinek felújítása, bővítése folyamatosan, pályázati lehetőségek függvényében.	✓	2022-2024-ben a következő, akadálymentességet szem előtt tartó felújítások zajlottak a szociális területen: A Segítő Kéz Gondozási csoport épületének felújítása. Az Egyesített Bölcsőde a Vívó utca 2. szám alatt új bölcsődével bővült, mely természetesen teljes mértékben akadálymentes. Az Idősek Otthona akadálymentesen épült fel. Egyéb intézmények esetében: 2022-ben került átadásra a KESz felújított szakrendelője, ahol az épület bővítése is megtörtént, gyengénlátók számára akadálymentes betegirányítót hoztak létre.

		A Cinkotai Huncutka Óvoda a Vágás utca 54. szám alatt új óvodával bővült, mely természetesen teljes mértékben akadálymentes.
Pénzbeli és természetbeni támogatások rendszerének felülvizsgálata	✓	A rendelet törvénymódosításból eredő módosítása kapcsán olyan érdemi módosításokat végeztünk, melyek a lakosság könnyebb ügyintézését teszik lehetővé. A nagyobb felülvizsgálat abban a fázisban tart, hogy felmérjük a rendszer jellemzőit, eredményességét.
A nyugdíjasok szállító szolgálatának kiterjesztése a temető látogatásra	✓	A szolgáltatás megkezdődött, de nem ezen van a fókusz a szállítás kapcsán.
Folytatjuk a már megkezdett, önként vállalt feladatokat, mint a Nyugdíjasok Segítő Szolgálta szolgáltatásai, a bölcsődei szolgáltatások, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a Kattints Nagyi! Program.	✓	A szolgáltatásokat nemcsak folytatja az önkormányzat, hanem bővülnek is azok. A Területi Szociális Szolgálat több együttműködés és pályázat keretében nyújt új szolgáltatásokat, programokat, amik szólnak az idősek nappali ellátását igénybe vevőknek, de a kerület többi időskorúának is. Ilyenek például a korosztályokat összekötő programok, óvodákkal való együttműködésben, a Senior akadémia, ingyenes részvételi lehetőség biztosítása a Nyugdíjas Expón. Az Egyesített Bölcsőde szolgáltatásai nemcsak megmaradnak, hanem bővülnek: TSMT igénybevételére nyílik lehetőség.
Közép, illetve hosszú távon elvégzendő feladatok:		
Új bölcsőde építése a Lándzsa lakótelepen	✓	A Cseperedők Bölcsőde felépült, az anyag készítésekor működési nyilvántartásba való bejegyzés folyamatban van, de olyan fázisban tart, hogy a Szociálpolitikai Kerekasztal ülésére valószínűleg már rendelkezésre áll majd.
Idősek otthonának nyitása a kerületben	✓	Az idősek otthona felépült, az épület hamarosan műszaki átadásra kerül. Az Önkormányzat az intézményt december 1-jével megalapította, a

		működéshez szükséges feltételek kialakítása folyamatban van.

<u>2024-2026-re tervezett feladatok:</u>

- Szociális intézmények épületeinek felújítása, bővítése folyamatosan, pályázati lehetőségek és egyéb források függvényében.
- Pénzbeli és természetbeni támogatások rendszerének felülvizsgálata
- A XVI. kerületi Kertvárosi Idősek Otthona működésének megkezdése, az ellátottak felvétele.

8.3 Közép, illetve hosszú távon elvégzendő feladatok

- Új bölcsőde építése a Lándzsa lakótelepen,
- Idősek otthonának nyitása a kerületben.
- Folytatjuk a már megkezdett, önként vállalt feladatokat, mint a Nyugdíjasok Segítő Szolgálata szolgáltatásai, a bölcsődei szolgáltatások, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a Kattints Nagyi! Program.
- Demencia központ nyitása
- Fogyatékkal élők bentlakásos ellátásának biztosítása
- Új bölcsőde építése Rákosszentmihályon

IX. KAPCSOLÓDÓ GYERMEKVÉDELMI, FOGLALKOZTATÁS-, LAKÁSPOLITIKAI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ALRENDSZEREK

9.1. Gyermekvédelem és gyámhivatali munka

A gyermekvédelem azt szolgálja, hogy a gyermeki jogok érvényesülni tudjanak minden gyermek életében, illetve azt segíti elő, hogy a gyermekek úgy váljanak felnőtté, hogy megtanulnak élni jogaikkal, és mindezt önmaguk és a társadalom javára fordítják.

A Gyvt. több ponton kapcsolódik az Szt.-hez, több helyen az Szt. általi megfogalmazásokra, ellátásokra hivatkozik, emellett az ellátások is összekapcsolódnak.

Az Szt. 2015. január 1-től előírta, hogy a családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében hozható létre. Új intézményi formaként megjelenik a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ, ahol szociális diagnózis készítése, valamint az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység. Kerületen belül ez a modell jó tapasztalatokkal rendelkezik.

9.1.1. <u>Gyermekvédelmi támogatások</u>

Fogalom:

- a Gyvt. 18. § (1)-(2) bekezdései alapján:

(1) a) A jogosult gyermek számára a gyámhatóság az e törvényben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot, állapít meg.

(1a) A települési önkormányzat vagy a fenntartó az e törvényben meghatározott módon, természetbeni ellátásként biztosítja a gyermekétkeztetést.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testülete a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel pénzbeli támogatást állapíthat meg.

Helyzetkép:

A gyermekvédelmi támogatásokat a kiskorúakat nevelő, és szociálisan hátrányos helyzetbe került családok veszik igénybe. A Szociális és Szociális Intézményi Iroda munkatársai, köznevelési intézmények, a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet a gyermekétkeztetés kapcsán, védőnői hálózat, illetve a sajtó általi tájékoztatásnak köszönhetően egyre több családhoz jut el az információ a létező támogatásokról. A támogatást kérők közül igen sokan vannak, akik csekély jövedelemből, nehéz körülmények között élnek. A tájékoztatásnak azért is van nagy jelentősége, mert előfordul, hogy a jogosultak nem fordulnak segítségért a hivatalhoz.

A támogatások célja, hogy a krízishelyzetbe kerülő családokat segítse problémáik megoldásában. Új jogszabály hatályba lépésekor vagy a régebbi módosításakor a Szociális és Szociális Intézményi Iroda tájékoztatja a fenti szereplőket az új lehetőségekről, illetve a változásokról.

Az Ukrajnából menekülő családok nem nagy számban jelentek meg a kerületben, de számukra jelentős segítséget nyújtott a gyermekvédelem rendszere: az ingyenes gyermekétkeztetés biztosítása minden más támogatási forma mellett nagyon fontos az érintett családoknak. e lehetőség polgármesteri döntés alapján 2024. december 31-éig van érvényben.

a) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

- Gyvt. 19. § (1) bekezdése alapján

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény 2006-ban lépett a rendszeres gyermekvédelmi támogatás helyébe. A jegyző abban az esetben állapítja meg a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, ha a gyermeket nevelő családban az egy főre jutó havi jövedelem – a jogszabályban meghatározott feltételek esetén – nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegének 225, illetve 245 %-át (64 125 Ft és 69 825 Ft). A kérelem benyújtása során vagyonnyilatkozatot is kell tenni.

A kedvezmény, mint neve is mutatja, elsősorban természetbeni juttatás. E jogosultság igazolja, hogy a gyermek szociálisan rászorult, ezért jogszabályban meghatározott kedvezményeket vehet igénybe. A jogosult bölcsődés, óvodás, 1-8. osztályban tanuló gyermek után étkezési térítési díjat nem kell fizetni. 9. osztálytól az étkezési térítési díj 50 %-át kell a szülőnek fizetni.

A Gyvt. 21/C. §-a alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja. A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon, valamint az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek családbafogadó gyámjául kirendelt hozzátartozó pénzbeli ellátásra jogosult, meghatározott feltételek fennállása esetén kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra jogosult. A pénzellátás havi összege a nyugdíjminimum összegének 22%-a.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak a Gyvt. alapján évente két alkalommal pénzbeli támogatást folyósít.

A támogatás iránt érdeklődők jövedelme gyakran meghaladja a jövedelemhatárt, azonban kapcsolatba kerülnek a Hivatallal, és tájékoztatást kapnak egyéb lehetőségekről.

b) Gyermekek jogán járó pénzbeli támogatások

A települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó ellátást kiegészítheti, valamint a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel ***más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.***

E rendelkezésre tekintettel került szabályozásra az 1/2015. (II. 23.) Önk. rendeletben szereplő többi támogatási forma: táborozási hozzájárulás, nagycsaládosok tankönyv támogatása, ikerszülési támogatás, súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek kiemelt támogatása.

Táborozási hozzájárulás

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 12. §-a alapján

Táborozási hozzájárulásban részesíthető az a gyermek, aki a táborozás résztvevője és családjában az egy főre jutó havi jövedelem a nyugdíjminimum 150%-át nem haladja meg.
A hozzájárulás összege - a (2) bekezdés *b)* pontja figyelembevételével - *a táborozás költségeinek fele, méltányosságból elérheti annak teljes összegét, de nem haladhatja meg a nyugdíjminimum 100%-t.* Az egy naptári évben gyermekenként megállapítható támogatás összege nem haladhatja meg a vetítési alap100%-át.

E támogatás igénylése során többnyire az iskolákkal áll a Szociális és Szociális Intézményi Iroda kapcsolatban, hisz ők szervezik a különféle erdei iskolákat, nyári táborokat, szabadidős elfoglaltságokat. Feltétlenül szükséges ez az ellátási forma, mivel sok családnak – anyagi helyzetük miatt – nincs lehetősége programokat szervezni, nyaralni. Így ezek a táborok jelentik jó néhány gyermek részére, hogy „világot lásson". Az igénylők alacsony száma azonban a támogatási forma átgondolását teszi szükségessé.

Nagycsaládosok tankönyvtámogatása

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 13. §-a alapján

A táborozási hozzájáruláshoz hasonlóan helyi sajátosságnak tekinthető. Ezt az ellátási formát azokra a fiatal felnőttekre lehet alkalmazni, akik nagycsaládban élnek, nappali tagozaton, felsőfokú iskolai tanulmányokat folytatnak, és első diplomájukat szerzik. Tanévente egyszer adható, összege a nyugdíjminimum 70 % -a, jelenleg is 19. 950,-Ft. Nagy segítséget jelent a családoknak, hisz a beiskolázás súlyos anyagi terhet jelent a szülők részére, a felsőoktatási beiskolázás pedig még több kiadással jár.

Ikerszülési támogatás

- 1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 11. §-a alapján

Ikerszülési támogatásra az a XVI. kerületben lakóhellyel rendelkező és életvitelszerűen a kerületben lakó törvényes képviselő jogosult, akinek ikergyermekei születnek. Az ikerszülési támogatást a gyermekek 1 éves koráig lehet igényelni. A támogatás összege gyermekenként egyszeri 50 000,-Ft, mely fokozott ápolást igénylő gyermek esetében családonként egyszeri 50 000,-Ft-tal kiegészíthető.

Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek kiemelt támogatása

-1/2015. (II. 23.) Önk. rendelet 7. §-a alapján

E támogatási forma abban az esetben kerül megállapításra, ha a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos, vagy a családban nevelkedő gyermek súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg, és a családban az egy főre eső jövedelem a vetítési alap 200%-át nem haladja meg. A támogatás összege gyermekenként havonta a vetítési alap 30%-a.

Adatok:

33. sz. táblázat - A gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma (fő)

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ingyenes étkezésben részesülők száma n	50 %-os mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma	Szünidei étkeztetésben részesülők száma
2019.	165	1 327	794	43
2020.	158	1 213	848	18
2021.	162	1 101	1 019	26
2022.	65	1 023	1 386	22
2023.	63	1 052	865	41

Forrás: XVI. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, Szociális és Szociális Intézményi Iroda

Feladatok:

Cél a jelenlegi ellátás színvonalának megtartása, a köznevelési intézményekkel, gyermekvédelmi felelősökkel, óvodai és iskolai szociális segítőkkel – az egyes ellátások széleskörű hozzáférhetősége, a tájékoztatás érdekében – a kapcsolat folyamatos fenntartása.
A támogatások célzottak, hasznosak, de igénybe vételük alacsony. Az okok megvizsgálása szükséges.

9.1.2. Gyámhivatal

Fogalom:

A gyámhivatal tevékenységét a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006.(XII.23.) Korm. rendelet szabályozza.

Helyzetkép:

A gyámhivatal a Budapest Főváros Kormányhivatala XVI. kerületi Hivatala Gyámügyi Osztályaként működik. Feladataira, valamint Budapest Főváros XVI. kerületének specifikumaira figyelemmel elmondható, hogy a kerület lakosságszámához viszonyítva kevés a nevelésbe vett, illetve az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek. A kerületben az idősebb korosztályhoz tartozó lakosok aránya magas, többek között ebből is adódóan viszonylag sok a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezettek száma, illetve e tárgyban a perindítások száma. A kerületben fogyatékosok-, vagy pszichiátriai betegek otthona nem működik, tehát az olyan gondnokoltak, akiknek gondozása nem megoldott családon belül, a Fővárosi Önkormányzat által működtetett szakosított szociális otthonban – pl.: Szentgotthárd, Tompa, Csákánydoroszló – nyerhetnek elhelyezést.

A kerületben működő Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központtal a kapcsolatuk megfelelő. A kapcsolattartási ügyelet jól működik. Megoldásra talált a gyermekek átmeneti elhelyezése is. A Szociális és Szociális Intézményi Iroda és a Gyámügyi Osztály szakmai kapcsolata kiváló.

9.1.3. Család- és Gyermekjóléti Központ

Fogalom:

A család- és gyermekjóléti központ feladatkörét a Gyvt. 39-40. § -a szabályozza. A gyermekjóléti szolgáltatás célja, hogy elősegítse a gyermek családban történő nevelkedését, a testi-lelki és érzelmi fejlődését, megelőzze, illetve kezelje az ezeket gátló tényezőket.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai egység feladatellátásának tartalma különösen:

- a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése, a gyermek védelme érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek;
- a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatások, programok biztosítása;
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a területén működő jelzőrendszer munkájának koordinálása;
- kapcsolattartási ügyeletet, gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot, jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást, családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát biztosít;
- óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet végez;
- szakmai támogatás nyújtása a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak.

Az Szt. 64 § (8) bekezdése alapján végzi az intézmény a szociális diagnózis készítését: *„A Gyvt. szerinti család- és gyermekjóléti központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A család- és gyermekjóléti*

központ a szociális diagnózis elkészítésébe bevonhatja a nem járásszékhely településen működő család- és gyermekjóléti szolgálatokat. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális szolgáltatókat és a szociális intézményeket.".

Helyzetkép és adatok:

A célcsoportok jellemzői

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ minden XVI. kerületben élő egyén, család, közösség számára nyitott, szolgáltatásai állampolgári jogon, térítésmentesen vehetők igénybe. A kliensek részben önként kerülnek a Központhoz, részben a jelzőrendszer jelzése által. A szolgáltatások alapvetően önkéntes alapon vehetők igénybe. Ugyanakkor jelen van a „hatóság jellegű" (kötelezően előírt) tevékenység, amelynél már nem a belső motiváció (igény), hanem a szükségesség (együttműködési kötelezettség) az oka a kialakult kapcsolatnak. Ilyen a veszélyeztetett gyermekekre vonatkozó jelzések miatt szükséges kliens- segítő munka.

Az ellátásban részesülő egyedülálló egyének és családok egy részére jellemző a hátrányos szociális helyzet, rossz anyagi-, és lakhatási körülmények, aluliskolázottság és az alacsony érdekérvényesítés. Az intézmény kliensei között ugyanakkor rendkívül széles a vagyoni és jövedelmi skála, a végzettség és társadalmi pozíció tekintetében is megjelennek mindkét véglet képviselői. Az intézmény szakemberei és szolgáltatásai meg kell, hogy feleljenek a különböző társadalmi csoportok szükségleteinek, azaz az igények széles spektrumát kell, hogy ellássa a kerülethez illeszkedve, melyhez magas színvonalú szolgáltatásokat, magasan képzett munkatársakat szükséges rendelni, a speciális szolgáltatások (jogi tanácsadás, pszichológiai ellátás, kapcsolattartási ügyelet, stb.) megerősítésével.

A kerület sok tekintetben kedvező életfeltételeket kínál az itt élőknek. Ugyanakkor a lakhatási szegénység problémái a kerületben is jelen vannak, mely nem csupán alacsony komfortfokozatú lakásokat, hanem olyan albérleti konstrukciókat is jelentenek, mely a bérlőkre nézve és a kínált szolgáltatáshoz képest aránytalan és eltúlzott anyagi terhet jelentenek, így nagyfokú létbizonytalanságot és kiszolgáltatottságot, gyakran változó bérlőket eredményeznek.

A leszakadó, vagy már mélyszegénységben élő társadalmi csoportok jelenléte a kerületben az országos szinthez képest jóval alacsonyabb, mégis rendkívül fontos, hogy találjanak helyben olyan intézményt, mely számukra elérhető. A Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Irodája és a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete mellett a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ ilyen intézmény. Amennyiben ez a populáció ellátatlan marad, ez megjelenik és súlyos nehézségeket generál a kerület egyéb intézményeiben is. Amennyiben pedig kiskorút is nevelnek a mélyszegénységben élő családok, az a problémák generációk közti átörökítését valószínűsíti célzott segítségnyújtás nélkül.

A gyermekes családok nagyszámú kerületi jelenléte a gyermekvédelemnek is több feladatot ad. A gyermekvédelmi problémák közül számos olyannal találkozik az intézmény, melyek nem szociális problémákkal vannak összefüggésben (párkapcsolati problémák, családon belüli bántalmazás, válási konfliktusok, szülő-gyermek

kapcsolati válságok, válási krízisek, kamaszkori devianciák, szenvedélybetegségek stb.).

A jelenlegi szolgáltatások túlnyomó része a gyermeket nevelő családokat érinti (prevenciós programok széles skálája a kluboktól a táborokig, a speciális szolgáltatások közül az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység, a fejlesztőpedagógiai ellátás, családterápia, stb.).

A gyermekekkel kapcsolatos problémák egyre korábbi életkorban jelentkeznek, akár már a bölcsődés korban is megjelenhetnek. Az esetek jelentős részében a gyermek csak tünet, így a családsegítésnek első sorban a szülőkre, esetleg a család többi tagjaira kell koncentrálnia. Ugyanakkor növekvő számban kell megküzdenie a családoknak a gyermekeknél jelentkező fejlődési zavarokkal (érzelmi és viselkedészavarok, teljesítmény zavar, tanulási- és beilleszkedési zavar, stb.), ezekben az esetekben a megfelelő intézmények és szakemberek megtalálásához, a család támogatásához egyre többször kérnek segítséget a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központtól is.

Növekvő, bár sok belvárosi kerülethez képest alacsony számot mutat: a kiskorúak függőséggel kapcsolatos problémái (szerhasználat). Kerületi szintű összefogásra van szükség, mint amilyen a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működése, melynek munkájában az intézmény aktívan részt vesz.

2024-ben a gyermekvédelmi munkát nagymértékben érintő változás a jelzési kötelezettség szigorodása: minden jelzőrendszeri tagnak büntetőjogi felelőssége van a bántalmazás jelzésének elmulasztása felett, a Napraforgó Központnak pedig 3 napos határideje van arra, hogy jelzés esetén hatósági intézkedést kezdeményezzen, szükség esetén feljelentést tegyen. Ennek hatására már látványosan nőtt a bántalmazási jelzések száma, de nem tudható, hogy tartósan milyen többlet terhet jelent.

34. sz. táblázat - Veszélyeztetett kiskorúak száma a veszélyeztetettség fő oka szerint

		2019.	**2020.**	**2021.**	**2022.**	**2023.**
Környezeti főcsoport	nevelési probléma	48	*29*	*29*	*17*	*n.a.*
	szülők, család életvitele	20	*30*	*35*	*35*	*161*
	családi konfliktus	43	*102*	*88*	*67*	*n.a.*
	szülő(k) betegsége	2	*3*	*1*	*0*	*n.a.*
	gyermek családon belüli bántalmazása	11	*25*	*39*	*14*	*15*
	gyermek elhanyagolása	13	*3*	*1*	*12*	*15*
	egyéb személyek, rokonok általi veszélyeztetés	1	*1*	*1*	*3*	*n.a.*
	iskolai kirekesztés, erőszak	4	*2*	*3*	*0*	*1*
	kortárs csoport negatív hatása	2	*2*	*1*	*2*	*9*
	elégtelen lakáskörülmények	3	*2*	*3*	*15*	*n.a.*
	kilakoltatás veszélye	0	*0*	*0*	*n.a.*	*n.a.*
	munkanélküliség	1	*7*	*9*	*n.a.*	*n.a.*

	Összesen:	***148***	***206***	***210***	***165***	***213***
Magatartási főcsoport	gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	9	*21*	*28*	*1*	*n.a.*
	drogfogyasztás	3	*1*	*0*	*1*	*3*
	alkoholfogyasztás	1	*0*	*0*	*1*	*3*
	játékszenvedély	0	*0*	*0*	*1*	*1*
	csavargás	3	*2*	*1*	*0*	*4*
	tankötelezettség elmulasztása (50 óra)	17	*7*	*9*	*11*	*n.a.*
	egyéb	1	*12*	*1*	*12*	*16*
	Összesen:	***34***	***43***	***39***	***27***	***27***
Egészségi főcsoport	tartós betegség	1	*0*	*0*	*0*	*n.a.*
	fogyatékosság	0	*0*	*2*	*0*	*n.a.*
	magatartás- és/vagy tanulási zavar	5	*15*	*7*	*2*	*1*
	Összesen:	***6***	***15***	***9***	***2***	***2***
Anyagi főcsoport	***Összesen:***	***22***	***48***	***22***	***1***	***3***
Családok száma, melyekben a veszélyeztetett kiskorúak élnek		**117**	***104***	***92***	***140***	***178***
Veszélyeztetettként nyilvántartott kiskorúak száma		**210**	***312***	***280***	***195***	***245***

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

A 2023. év adatai nehezen összehasonlíthatók a korábbi évek adataival az adatszolgáltatási kötelezettség struktúrálódása miatt.

35. sz. táblázat - Gyámhivatali intézkedéshez kapcsolódó, esetmenedzseri tevékenységben érintettek száma kerületünkben

Év	Védelembe vett gyermek	Ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek	Nevelésbe vett gyermek	Utógondozás, szakellátásból kikerült gyermek és fiatal
2019.	80	4	20	1
2020.	125	6	36	0
2021.	139	1	40	0
2022.	87	0	34	0
2023.	100	8	35	0

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

- **Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység**

Az óvodai-iskolai szociális segítő tevékenység részletesebb megjelenítésének relevanciát az a tény ad, hogy a szolgáltatás – törvényi felhatalmazással – országos szinten kötelező jelleggel csak 2018 őszén indult el. Jelenleg már mögöttük áll az

elmúlt öt tanév, aminek alapján letisztultak a fő célok és feladatok mellett a helyi sajátosságok, a kialakult szemléletiség is.

Célcsoportja a nevelési-oktatási intézménybe járó
- gyermekek, tanulók és családjuk, valamint
- a köznevelési intézmények pedagógusai, a nevelő munkát segítő szakemberek, közösségek,
- a gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatban álló más szakemberek.

A **szolgáltatás célja és feladata** a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával az óvodás- és iskoláskorú gyermekek, tanulók
- sikeres intézményi beilleszkedésének, előmenetelének támogatása,
- egészségfejlesztése,
- veszélyeztetettségének megelőzése, kiszűrése,
- a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében való közreműködés.

További célja, a szociális és a köznevelési ágazat szereplői közötti szorosabb együttműködés kialakításával a gyermekvédelmi jelzőrendszer megerősítése.
A szolgáltatás bevezetése, működtetése a szakmai ajánlások és az ellátási terület sajátosságainak figyelembevételével történik.

A segítő készenléti jellegű rendelkezésre állása, szolgálati telefonos elérhetősége lehetővé teszi az ellátandó intézmények teljesebb kiszolgálását, a rugalmas munkaidő jobb kihasználását és a munkaerővel való hatékonyabb gazdálkodást. A nevelési, oktatási intézmény szükségleteinek felmérése alapján a szociális segítő az intézménnyel közösen alakítja ki a szolgáltatási tervet. A Központ és az egyes intézmények közöti együttműködési megállapodásban kerül rögzítésre, a segítő eszerint állítja össze éves munkatervét és végzi tevékenységét. Minden nevelési-oktatási évben a szolgáltatási - és munkaterv felülvizsgálatra kerülnek és az aktuális szükségletekhez igazodva módosulhatnak. A segítő írásos beszámolóban tájékoztatja az intézményt a megvalósult programokról, szolgáltatásokról. A feladatok elvégzését egyéni, csoportos és közösségi szociális munkaformában igyekszünk biztosítani.

Az egyéni segítést (tevékenységeket) kérheti maga a gyermek, szülő, pedagógus, más külső intézmény, de kezdeményezheti a szociális segítő is. A jelzett vagy észlelt nehézség esetén az óvodai iskolai segítő a problémák feltárását követően, saját kompetencia határait megtartva kezeli a problémát. Ha 3-5 alkalmas beavatkozás nem vezet eredményre, a gyermeket/családot delegálja a család- és gyermekjóléti szolgálathoz vagy központhoz, egyéb szakemberhez, intézményhez. A munkacsoport fokozott hangsúlyt fektetve a megelőzésre végez csoportos és közösségi tevékenységeket. Prevenciós programfüzetben, cél- és korcsoportonként összegyűjtve kínálja szolgáltatásait.

Tevékenységek		
egyéni	*csoportos*	*közösségi*
• segítő beszélgetés • tanácsadás • információnyújtás • ügyintézésben való segítségnyújtás • konzultációs lehetőség biztosítása • krízisintervenció • közvetítés különböző szolgáltatásokba	• csapatépítő, közösségfejlesztő foglalkozások • személyes és szociális készség-, kompetenciafejlesztő foglalkozások • tematikus prevenciós, edukációs, érzékenyítő foglalkozások • gyermekek, tanulók megfigyelése csoporthelyzetben, pedagógus kérésére • szülőcsoportok szervezése, vezetése	• együttműködés kialakítása, partnerintézményekkel, szervezetekkel • együttműködés diákönkormányzattal, szülői közösségekkel • közösségépítés / fejlesztés • konfliktuskezelés • részvétel a köznevelési intézmények rendezvényein • részvétel egészségfejlesztő program szervezésében, megvalósításában • klub szervezése, működtetése • kirándulás, tábor szervezése, aktív részvétel • kulturális program szervezése, aktív részvétel
gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában segítségnyújtás, koordinálás, aktív jelzőrendszeri tagság		

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok támogatására a segítő mentálhigiénés teamet hoz létre. Részt vesz az óvodás, iskolás gyermek érdekében szervezett esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon.

Ha a segítő tevékenysége során észleli a gyermek veszélyeztetettségét, ő maga is azonnal jelzéssel élhet, amiről tájékoztatja a nevelési-oktatási intézmény vezetőjét. Az eddigi tapasztalatok vegyesek. Van, ahol sikeresen találkozott az intézmény igénye a szolgáltatás lehetőségeivel, és sikeres az együttműködés, van, ahol még keresik a legeredményesebb kapcsolódási pontot, illetve a fluktuáció és új intézményi igények megjelenése időnként felborítja a már kialakult munkakapcsolatot, személyi változás miatt.

- **Pszichológiai tanácsadás**

A pszichológiai segítségnyújtás elengedhetetlen eszköz a gyermekvédelemben és a családsegítésben is. A pszichológiai tanácsadás segítséget nyújt az intézményt önkéntesen felkereső igénybe vevők számára lelki-mentális, valamint életvezetési problémáik kezelésében, a probléma megoldását segítő erőforrások felkutatásán és új megküzdési módok kialakításán keresztül, általában 6-10 ülésben. Az intézményben megbízási szerződéssel dolgozó klinikai szakpszichológus fontos kiegészítője a pszichológus tanácsadók munkájának, aki szükség esetén hosszabb feltáró vagy szupportív terápiát is biztosít. A terápiát igénylő kliensek jelentős része kórházi kivizsgálás, pszichiátriai kezelés után érkezik az adott intézmény javaslatával, a

további segítségnyújtásra. Leggyakoribb problémák, melyek a tanácsadás során előfordulnak: életvezetési, gyermeknevelési gondok, normatív krízis, stressz és szorongás kezelése, önértékelési kérdések, gyász, pszichoszomatikus tünetek, válófélben lévő szülők illetve gyermekeik konfliktusai.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központban történő tanácsadás sokszor hatósági intézkedéshez is kapcsolódik, az adott gyermek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez szükséges. Amennyiben egy védelembe vétel kapcsán a gyámhivatal pszichológus segítségének igénybevételét írja elő például a gyermeknek, vagy valaki akut krízishelyzetben önként kér segítséget, és közben várlisták vannak, az súlyos szakmai hiányosság, hiszen krízisben, gyermekeket érintő kérdésekben az azonnaliság nagyon lényeges elem. A kerületben egyéb intézményeknél is elérhető ez a szolgáltatás, a veszélyeztetett gyerekek ügyében azonban minél alacsonyabbra kerül a szolgáltatási küszöb (azaz nem küldik át másik intézménybe. pl. Pedagógiai Szakszolgálathoz, hanem mindent elérhet egy helyen), annál valószínűbb, hogy a szükséges segítséget igénybe veszik. Ennek a szolgáltatásnak a bővítése a lakossági igényeknek megfelelően az elmúlt évek kiemelt feladatai közé tartozott a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központban, a megvalósult bővülés ellenére sem mindig tudják várólista nélkül fogadni az őket felkeresőket. Jövőbeni céljai közé tartozik így a szolgáltatás további kapacitás bővítése.

- **Fejlesztőpedagógus**

Az intézményben heti négy órában áll rendelkezésre fejlesztőpedagógus. Az itt fejlesztésre kerülő gyerekek legtöbb esetben már súlyos iskolai kudarcokkal küzdenek. Fő cél ilyen esetekben az iskolai kudarcok okainak feltárása, ezt követően új tanulási stílus és napirend kialakítása. Akinél ez a folyamat sikeres, ott a gyermek önértékelése is javul az elért eredmények fényében, ez azonban nagyon lassú, munkaigényes folyamat. A fejlesztésre a tanulók egy része folyamatosan, egész évben igényt tart, de jellemző a nyári szünetben jelentkező gyermekek csoportja is, akik a pótvizsgára való felkészüléshez kérnek segítséget. A fejlesztőpedagógus az esetmenedzserekkel és családsegítőkkel is rendszeresen konzultál, az általa ellátott gyermekek között vannak gyámhatósági intézkedésekkel érintettek is. A fejlesztőpedagógus bevonására minden esetben kísérletet tesznek, ahol a gyermek tanköteles, de nem jár be az iskolába.

- **Jogi tanácsadás**

A jogi tanácsadásra folyamatosan nagy az igény a lakosság részéről. A jogászok feladata egyrészt a gyermekek, családok, egyének segítése helyzetük rendezésében jogi tanácsadással, másrészt (kisebb arányban) a munkatársak segítése jogi háttér információkkal.

A jogi tanácsadás keretében kezelt problémák:

- családjogi ügyek (házassági bontóper, szülői felügyelet rendezésével kapcsolatos ügyek, gyermektartásdíj, szülő-gyermek közötti kapcsolattartási ügyek, házassági vagyonjogi ügyek),
- szociális, gyermekvédelmi ügyek,
- polgárjogi ügyek (ingatlanjog, öröklés, pénzkövetelés jogi úton való behajtása, végrehajtási ügyek)
- fogyatékkal élő emberek ilyen állapotából származó jogi ügyei
- szabálysértési jog, közlekedési bűncselekmények.

A szolgáltatás tartalma a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ ügyfelei részére:

- adott élethelyzetben alkalmazandó jogszabályokról való tájékoztatás,
- az ügyféltől kapott információk alapján annak felmérése, hogy adott élethelyzetben milyen lehetőségek állnak rendelkezésre az ügy elintézéséhez, illetve megoldásához,
- az ügy természetétől függően rövid beadványok elkészítése (nem tartozik e körbe a peres eljárás vitelével összefüggő beadványok szerkesztése).

- **Családkonzultáció, család- és párterápia**

Ennek a szolgáltatásnak a biztosítása ugyancsak jogszabályi kötelezettség, a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ több munkatársa képzésen vett részt a szolgáltatás biztosítása érdekében. A kerületben fontos szemléletformálás lenne, ha a családi és pár konfliktusok esetén időben fordulnának az érintettek külső szakemberhez, ezzel sok válás és elmérgesedő viszony lenne megelőzhető. Továbbá a veszélyeztetett gyermekek családjainál előforduló problémák jelentős részénél is ez lenne a leghatékonyabb ellátási forma a családsegítés kiegészítéseként. Ehhez azonban stabil szolgáltatási bázis szükséges, mely jelenleg a szakemberek hiánya miatt még mindig szűkített kapacitással működik.

- **Mediáció**

Továbbra is nagy arányban foglalkoznak a válásokat megszenvedő gyerekekkel, akik azt élik át napról napra, hogy a szülők nem tudnak másra fókuszálni, mint a válási harcra. Az alternatív konfliktusrendezést, a bajok korai kezelését mindennapi mentálhigiénés kultúránk még nem elégségesen tartalmazza, a Központban gyakran a végletekig elrontott emberi kapcsolatokkal kellene valamit kezdeni. Pedig a konfliktusok kialakulásának korábbi fázisaiban nagyobb esély lenne az érintettek számára is élhető megoldások és egyezségek kialakítására. Ennek a kultúrának a hiányát mutatta éveken keresztül a mediációs szolgáltatás viszonylag alacsony kihasználtsága. Ugyanakkor ezen a téren az utóbbi években látható bővülés tapasztalható, mely a család- és gyermekjóléti szolgáltatások egyéb területeinek a hatékonyságát is növeli. Sajnos a járványügyi vészhelyzet ezt a szolgáltatást jelentősen megritkította, az online térben történő megvalósítás nem sikerült. A mediáció további népszerűsítése, erősítése az intézmény jövőbeni tervei között szerepel.

- **Kapcsolattartási Ügyelet**

A szolgáltatás célja, hogy a gyermekek a válás után is kapcsolatban maradjanak szüleikkel, nagyszüleikkel, testvéreikkel. Ha a gyermeknek ez az alapvető joga valamilyen ok miatt nem biztosított, a kapcsolattartási ügyelet mediátori (közvetítői) segítséget, semleges helyet és a gyermek számára természetes környezetet (játékokkal berendezett szobát) tud felajánlani. A szülők közvetlenül, saját kérésükre, vagy a gyámhivatal, bíróság révén kerülhetnek intézményhez. Az évek során erős eltolódás van az intézményhez hatósági végzéssel rendelt kapcsolattartások felé az önkéntes igénybevétel felől. Növekszik a felügyelt kapcsolattartások száma, mely két mediátor folyamatos jelenlétét kívánja meg a kapcsolattartási alkalmakon. 2024-ben a szolgáltatás bővítése vált szükségesség, hiszen a Gyámügyi Osztály által kötelezett esetekben az ellátás azonnali nyújtása szükséges.

- **Készenléti szolgálat**

A Készenléti szolgáltatás igénybe vétele nagy biztonságérzetet nyújt baj esetén a lakosság részére. A készenléti szolgálatot az intézmény nyitvatartási idején kívül működtetik, melynek keretében az ügyeletes munkatárs telefonon tanácsadást, tájékoztatást ad krízishelyzetbe került XVI. kerületben élő egyéneknek és családoknak. Elsődleges cél, hogy aki a kerületben veszélyhelyzetbe került gyermekről tudomást szerez, jelezze a bajt, és szakemberrel konzultálni tudjon a szükséges lépésekről.

- **Kórházi szociális munka**

Ennek a tevékenységnek a célja, hogy a kórházi szociális és egészségügyi szakemberekkel együttműködve nyújtson az intézmény segítséget a családoknak, gyermekeknek, egyéneknek. A kerületben kórház nem működik, de a főváros egész területéről fogadják a kórházak megkereséseit, kerületi lakosokkal kapcsolatos jelzéseit. Folyamatos a kapcsolat a gyermek-kórházakkal (Heim Pál Gyermekkórház, Bethesda Gyermekkórház) illetve elsősorban a Flór Ferenc kórház szülészeti és egyéb osztályaival – hiszen a pest megyei Flór Ferenc kórház ellátási területe a kerület – ezért az ottani szakemberekkel, kórházi szociális munkásokkal szoros az együttműködés.

A közös munka kiemelt területei:
- szülészeti-nőgyógyászati osztályon a kórházi védőnővel együttműködve a válsághelyzetben lévő anya és gyermekének segítése,
- gyermekosztályon a gyermek elhanyagolás és bántalmazás észlelése és a segítségnyújtás megszervezése, illetve a Gyvt. 17. § (2) bekezdése szerinti intézkedések megtétele.

Minden évben kapnak jelzéseket a gyermek-kórházaktól olyan kliensek ügyében, ahol gyermekvédelmi problémát sejt a kórház, illetve krízis terhesek esetében igen szoros az együttműködés a szülészeti osztályokkal, védőnőkkel. Hajléktalan krízis terhes nők ügyében közös munka folyik a Vöröskereszt kerületünkben dolgozó utcai szociális munkásaival is.

- **Utcai és lakótelepi szociális munka**

E szolgáltatás a kerületi viszonyokhoz illeszkedően elsősorban a gyermekek és fiatalok biztonságos, élményszerű, érzelmi és fizikai fejlődésüket segítő szabadidő kialakításában segít. Ennek keretében az intézmény sok éve futó szolgáltatása a „Gázoló Kalandklub”, mely havonként 1 szombaton szervez egész napos kirándulásokat, a nyári szünidőben táborokat, az év során alkalmanként pedig kétnapos programokat is. A célja, hogy pozitív mintát kínáljon a tartalmas szabadidő eltöltésre a kiskamasz, kamasz korosztály számára. A klub egyfajta híd szerep betöltését tűzte ki célul az oktatás és a gyermekvédelem területei között, hiszen egyrészt használható tudást, ismeretanyagot közvetít (ország-ismeret, természetismeret, turisztikai, kulturális ismeretek), másrészt a személyes segítő kapcsolódás mentén fejleszti a gyerekek kulcskompetenciáit az élménypedagógia, adott esetben a kalandterápia eszköztárának és egyéb csoportmódszerek felhasználásával. A nyári táborok évek óta tematikusan szerveződnek, ami egy-egy szempontot jobban körüljárva segíti a közös gondolkodást és szemléletformálást (pl.

környezetvédelem, szenvedélybetegségek, érzelmek kezelése, a játék szerepe, barátság-szerelem stb.).

36. sz. táblázat - Speciális szolgáltatások keretein belül végzett tevékenységek száma (alkalom)

Tevékenység	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
pszichológiai tanácsadás	728	761	841	833	799
jogi tanácsadás	309	364	327	303	182
mediáció	76	58	41	13	15
család- és párterápia/konzultáció	160	81	144	61	211
kapcsolattartási ügyelet	26	45	90	121	96
fejlesztőpedagógiai ellátás	178	207	203	192	177
készenléti szolgálat	25	81	62	55	41
óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység	1 255	1 684	1 792	1 792	1 554
utcai szociális munka	15	21	8	171	15
Összesen	***2 772***	***3 302***	***3 508***	***3 541***	***3 090***

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

Feladatok:

Az intézmény által kitűzött szakmai célok

- a kerületben élő lakosság szociális és mentálhigiénés problémáiban való segítségnyújtás,
- a krízishelyzethez vezető okok megelőzése,
- a krízishelyzet megszüntetése,
- az életvezetési képesség megőrzése,
- a gyermek érdekében, a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A célok megvalósítása érdekében elvégzendő feladatok az ellátással kapcsolatban

- az eddigi magas szakmai színvonalú munka biztosítása mellett az új szolgáltatási elemek hatékony bevezetése,
- a preventív szemlélet megtartása különböző klubok, csoportok, iskolai órák, táborok folytatólagos szervezése formájában,
- a jelentős szervezeti bővülés és az egyre szerteágazóbb szolgáltatási paletta következtében kiemelt hangsúly a szervezetfejlesztésre (team-munka, esetmegbeszélések, szupervíziók, vezetői team ülések, továbbképzések, tréningek),
- az intézmény ismertebbé tétele a lakosság minél szélesebb körében(ennek keretében: helyi újságokban, szórólapokon a programok, szolgáltatások

ismertetése, lehetőség szerint kerületi rendezvényeken önálló sátorral való megjelenés)honlap folyamatos aktualizálása, amely sok esetben segíti a lakosokat a tájékozódásban az intézmény által nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban,
- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer folyamatos, hatékony működtetése (közös feladat a Család- és Gyermekjóléti Központtal, a Szolgálat jelzőrendszeri felelősök és a Központ jelzőrendszeri tanácsadójának kiemelt szerepével), a jelzőrendszer megújulásával kapcsolatban a minél szélesebb körű tájékoztatás, a felelősségi körök folyamatos tisztázása.
- szociális diagnózis mind széles körben történő alkalmazása,
- családterápiás és mediációs kapacitások folyamatos bővítése,
- pszichiátriai konzultáció biztosítása klienseinknek.

9.1.4. Gyermekek napközbeni ellátása

Fogalom:

A gyermekek napközbeni ellátása, azon belül a bölcsőde feladatkörét a Gyvt. 41-43. §-a, valamint a térítési díjakat és az alapellátás melletti szolgáltatásokat a 9/2010. (III. 29.) Önk. rendelete szabályozza.

9.1.4.1. Bölcsődei ellátás

Helyzetkép:

A kerületben a XVI. Kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde végzi a gyermekek napközbeni ellátását, bölcsőde formájában. A XVI. kerületben a gyermekek napközbeni ellátását, gondozását a bölcsődés korú gyermekek esetében (20 hetes-3 éves) az Egyesített Bölcsőde öt telephelye, 430 férőhellyel biztosítja. A férőhelyszám kevésnek bizonyul. Az intézmény az ellátást igénybe vevő gyermekek életkorának megfelelő felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást, étkeztetést nyújt. Az emberi fejlődésben a legérzékenyebb korosztály gondozását végzi. A gyermek személyiségének fejlődésében az intézmény szakmai munkájának nagy felelőssége van.

A bölcsődei ellátást a kerületben a három éven aluli gyerekek kb. 15 %-a veszi igénybe Mint az később, az 62. táblázatban látszik, az átlagos kihasználtság nagymértékben lecsökkent. Ennek oka nem a bölcsődébe járási szokások változásában van, hanem az befolyásolja, hogy a bölcsődei ellátás után járó támogatások számítási szabálya néhány évente változik. Az igénybevétel messze nem tükrözi a valós igények arányát, hisz tartósan várólista van az intézményben. Ezt most orvosolta az Önkormányzat a „CSEPEREDŐ" Bölcsőde megnyitásával. 2024 december 2-ától 6 feladat-ellátási helyen, 494 férőhelyen biztosít bölcsődei ellátást.

Általánosságban tapasztalható volt, hogy a GYED-et, mint kedvezőbb családtámogatási ellátást, az anyák szívesen veszik igénybe, a GYES igényelhetősége mellett viszont már igyekeznek munkát vállalni. Korábban a bölcsődés gyerekek 75 %-a 2 éves kor körüli, és 1-4 gyermek volt egy év alatti. A GYED extra bevezetésével a szülők a korábbi évekhez képest anyagilag kedvezőbb helyzetbe kerülnek, ha a GYED vagy GYES ideje alatt munkát vállalnak. Így az eddigieknél többen igénylik majd a

bölcsődei elhelyezést, és tovább nőtt a 2 év alatti gyermekek aránya az igénylők között. A tapasztalat az, hogy a fentiek miatti igénynövekedés nem átmeneti volt, így megalapozta az új bölcsőde nyitásának szükségességét.

Az alapellátási tevékenységeken kívül az intézmény a társadalom és a családok igényeihez igazodva önként vállalt, családtámogató szolgáltatásokkal támogatja a kerületben élő családokat.

Fogyatékkal élő és sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:

A megfelelő személyi és tárgyi feltételek kialakításával bölcsődébe felvételt nyerhetnek mindazon 0-6 éves korú gyermekek, akik veleszületett vagy szerzett fejlődési rendellenesség következtében valamilyen sajátos ellátást igényelnek, a fejlődésükben, olyan mértékben visszamaradottak, hogy emiatt több figyelmet, speciális bánásmódot igényelnek, és nem veszélyeztetik sem maguk, sem társaik testi épségét. A gyermekek fejlődését egyénre szabottan szakképzett kisgyermeknevelők, gyógypedagógus, és gyógypedagógus asszisztens segítik.

A speciális csoport működése egy új lehetőséget biztosít a kerületben különböző sérültséggel élő gyermeket nevelő családok számára. Fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek helybeli korai fejlesztése, és családjuk számára az esélyegyenlőség biztosítása. Az intézményes ellátás lehetőséget nyújt a szülők számára, hogy akár részmunkaidőben munkát vállalhassanak. Egyénre szabott fejlesztéssel lehetőséget kapnak az idejáró gyermekek arra, hogy felzárkózzanak, vagy életminőségükben jelentősen előre lépve teljesebb életet élhessenek. A Napsugár és Bóbita bölcsődékben van lehetőség fogadni a fejlődésükben eltérő gyermekeket. 2023-ban a Bóbita Bölcsődében integrált csoportban 5 sajátos nevelési igényű és 2 korai fejlesztésre jogosult kisgyermek, a Napsugár Bölcsődében 21 sajátos nevelési igényű és 8 korai fejlesztésre jogosult kisgyermek fejlődését segítették.

A gyermekek fejlesztését a szakszolgálat gyógypedagógusai látják el. A fejlődésvizsgálat és tanácsadás szolgáltatást a bölcsőde munkatársai végzik. Munkájukat összehangolva, a gyermekek egyéni fejlődését figyelembe véve végzik. 20 hetes kortól-6 éves korig történik a különböző sérüléssel élő gyermekek korai, komplex játékba ágyazott fejlesztése:

- részleges integráció keretében az ép társak közösségébe való beilleszkedésük elősegítése,
- szociális képességük fejlesztése, a kortárs csoport minta nyújtó szerepének kihasználásával,
- az óvodai, iskolai nevelésük elősegítése,
- a gyermekek napközbeni ellátásával lehetőséget adni a szülőknek a munkavállalásra.

Ebben az életkorban a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésbeli különbsége, egészséges társaikhoz képest a legkisebb, sok esetben a megfelelő fejlesztési móddal a különbség minimalizálható, esetleg teljesen eltüntethető. A korai fejlesztésben részesülő gyermek utolérheti társait.

Adatok:

37. sz.. táblázat - A bölcsődei férőhelyek kihasználtságáról

Év	Bölcsődei		Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Különleges bánásmódot igénylő gyermek	Időszakos gyermek-felügyeletigénybevétele(alkalom)	Nyújtott nyitva tartás igénybevétele(/fő,de egy fő több alkalommal)	Só-terápia (alkalom)	Játékos gyermektorna/alkalom	Játszóház / alkalom	Kölcsönzés igénybevétele /alkalom
	Férőhelyek száma	Felvett gyermekek száma								
2019.	374	326	5	18	2 488	0	324	133	0	57
2020.	430	289	2	18	1 097	0	295	63	0	0
2021.	430	295	1	18	1 195	0	225	52	0	0
2022.	430	352	0	18	1 401	0	152	153	0	0
2023.	430	250	0	18	1 463	0	449	189	0	0

Forrás: Egyesített Bölcsőde

38. sz. táblázat - A gyermekek nappali ellátásának részletes adati

Statisztikai átlagszámok	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Férőhely / fő	374	430	430	430	430
Nyitvatartási nap	228	226	231	229	223
Beíratottak száma fő/nap	326	230	216	236	250
Tényleges megjelent fő/nap	225	289	295	262	278
Átlagos feltöltöttség %	85	73	71	78	80
Átlagos kihasználtság %	63	57	55	51	54
Az ellátandó gyermekek összetétele tárgyév május 01-én					
1-11 hónapos	0	0	0	0	1

12-23 hónapos	39	34	26	64	55
24-35 hónapos	206	218	214	263	265
36 hónapos feletti	84	87	97	25	36
Összesen	329	339	337	352	348
Napközbeni gyermekfelügyelet adatai december 31-éig					
Igénybevett alkalom	2 488	1 097	1 195	1 401	1 463
Összes óra	17 384	6 786	8 576	10 840	10 500
Fő/ nap	12	10	12	12	28

Forrás: Egyesített Bölcsőde

Feladatok, célok:

- Folyamatos szakmai cél a szakmai programban foglaltak szerinti működés magas szintű biztosítása.
- Kiemelt szakmai céljuk, hogy a szolgáltatásaik, valamint az új szolgáltatásaik segítsék a kerületben élő családokat.
- Az alternatív napközbeni ellátás igényekhez való alakítása egy év tapasztalata alapján.

Feladataik ellátása során a 2023. évben is figyelembe vették a bölcsődék számára kötelezően előírt szakmai, törvényi változásokat. A módszertani levelek útmutatásainak betartására törekedtek, valamint a minőségi munka fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektettek. A szülők számíthatnak a bölcsődék rugalmasságára. A rugalmasság azt jelenti, hogy a szülők a gyermekeket – a reggeliztetési időt kivéve – a délelőtti időszakban bármikor behozhatják. Ilyen esetekben a gyermek a napirendhez igazodva kapcsolódik be a bölcsődei életbe. Az ellátottak sajátosságaihoz kapcsolódóan integrált tevékenységként a különleges bánásmódra szoruló kisgyermekek (pl.: beszédfejlődés, mozgásfejlődés elmaradásával élők) gondozását is vállalja az intézmény.

A család és a bölcsőde közötti kapcsolattartás egyik formája a családlátogatás. Rendszerint a beszoktatás előtt, előzetes megbeszélés alapján történik. A családlátogatás lehetőséget ad a bizalmasabb kapcsolat kialakítására, valamint a gyermek családi környezetének, szokásainak megismerésére. A családlátogatás során akkor kaphatnak teljesebb képet a gyermek környezetéről, kötődési kapcsolatairól, ha minden családtag jelen van. A kisgyermek, aki a családlátogatást követően nem sokkal kezdi meg a bölcsődét, így már ismerős arcokkal találkozik.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás fontos, mert az ismeretlen felnőttek, gyermekek, környezet, a megváltozott napirend és az új szokások minden gyermek számára nehéz időszakot jelentenek. A biztonságot jelentő szülői jelenlét, a már megismert kisgyermeknevelők biztosíthatják az új környezet elfogadását. A szülő pedig ez idő alatt megtapasztalja, hogy gyermekét elfogadják, szükség esetén segítik a

különböző tevékenységekben, türelemmel támogatják, fejlesztik, és ugyanolyan nevelésben-gondozásban részesül, mint társai.

9.1.4.2. Családi bölcsőde, alternatív napközbeni ellátás

A szolgáltatások a gyermekek napközbeni ellátásának olyan formái, melyek alternatívát jelentenek az államilag fenntartott intézmények mellett. A szakmai jogszabályok tárgyi és személyi feltételeket állítanak ezen szolgáltatások elé is, és működési nyilvántartásba való bejegyzés szükséges a tevékenységükhöz. Valódi alternatívát sajnos nem mindenki számára jelentenek, mivel önköltségi alapon működnek, térítési díjuk lényegesen magasabb, mint a bölcsődében. Lehetőség viszont azok számára, akik egy másfajta szolgáltatást keresnek, vagy akik a bölcsődébe azért nem nyertek felvételt, mert a család szociális helyzete ezt nem indokolja. Az egyébként jól kereső anyák számára a megfizetett szolgáltatások megteremtik annak lehetőségét, hogy visszakerüljenek munkahelyükre, így ismét részt vállalva a család anyagi hátterének megteremtésében.

A kerületben nem állami fenntartóként alapítványok, gazdasági társaságok, magánszemélyek családi napközit, játszóházat tartanak fenn, továbbá napközbeni gyermekfelügyeletet biztosítanak. 2007-ben egy családi napközi (azóta óvodává vagy családi bölcsődévé alakulta ez a szolgáltatási forma) jött létre a kerületben, de egy éves működés után anyagi forrás hiányában megszűnt. A szolgáltatás igazán hiánypótló tevékenység volt: sérült gyermekeket fogadott. Ezt követően folyamatosan több szolgáltatás jött létre, számuk változott. A KSH adatai szerint 11 fenntartó 17 családi bölcsődét működtetett, összesen 114 engedélyezett férőhellyel és 107 befogadott férőhellyel. Napközbeni gyermekfelügyeletet 2 fenntartó biztosít, ahol az engedélyezett férőhelyek száma 14. Alternatív napközbeni ellátást 2 fenntartó nyújt, ahol is az engedélyezett férőhelyek száma tekintetében a kimenekítési tervben meghatározott létszám az irányadó.

A XVI. kerületi Kertvárosi **Egyesített Bölcsőde által működtetett alternatív napközbeni ellátás gyermekfelügyeletet biztosít**, elsősorban egyedülálló szülők részére, egyéb elfoglaltságuk esetén, 6 éves korig, térítésmentesen.

39. sz. táblázat – A XVI. kerületben működő családi napközik engedélyezett férőhely száma

Év	Családi napköziben/bölcsődében engedélyezett férőhelyek száma	Családi napköziben/bölcsődében a térítésmentes férőhelyek száma	Családi napközibe beíratott gyermekek száma
2019.	70	0	68
2020.	80	0	78
2021.	101	0	88
2022.	100	0	98
2023.	114	0	107

Forrás: KSH Stat

9.1.5. Gyermekek átmeneti ellátása

Fogalom:

A gyermekek átmeneti ellátását a Gyvt. 45-51. §.-a határozza meg. Lehetséges formái: gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, befogadó szülő, helyettes szülő. Az önkormányzat számára kötelező ellátási forma a gyermekek átmeneti otthona és a családok átmeneti otthona. A gyermekek átmeneti otthona korábban, a családok átmeneti otthona 2008. január 1-jétől érhető el a XVI. kerületiek számára, szerződéskötéssel.

9.1.5.1. Gyermekek átmeneti otthona

Helyzetkép és adatok:

Az Önkormányzat a IV. kerület Újpest Önkormányzattal kötött ellátási szerződést arra, hogy az Aranyhíd Gyermekek Átmeneti Otthona biztosítsa az ellátást a XVI. kerületi lakosok számára.

A gyermekek átmeneti gondozása keretében a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról kell gondoskodni. Ha a szülő egészségi állapota, életvezetése problémája, igazolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett Gyermekek Átmeneti Otthonába kerül. A törvény biztosítja a fogyatékos gyermek részére a különleges szükségleteihez igazodó ellátást biztosítását.

A Gyermekek Átmeneti Otthonának létrehozásakor az volt a cél, hogy minél kevesebb gyerek kerüljön szakellátásba anyagi okok miatt, minél kevesebb gyermeket kelljen kiemelni a családjából és ezzel az ellátási formával, hatékony együttműködéssel a családot olyan helyzetbe hozni, hogy a gyereket családon belül nevelhessék.

A törvény értelmében a Gyermekek Átmeneti Otthonában 12 hónapig tartózkodhat a gyermek, mely fontos indokkal 6 hónappal, szükség esetén a tanítási év végéig meghosszabbítható. Az átmeneti gondozásban részesülő gyermek teljes ellátásra jogosult, az otthonban való tartózkodás során biztosítani kell a számára a kapcsolattartás lehetőségét.

A IV. kerületi Gyermekek Átmeneti Otthonába a beutalás a Napraforgó Család- Gyermekjóléti Központon keresztül történik (98%-ban). A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ családsegítői, esetmenedzseri mindig alaposan mérlegelnek egy-egy gyermek ügyében. A Központon kívül a Rendőrség, a Gyermekvédelmi felelős, iskola, óvoda, védőnők helyeznek el náluk gyerekeket. Így kapcsolataik ezekkel az intézményekkel, szolgálatokkal is jó.

40.sz. táblázat - Aranyhíd Gyermekek Átmeneti Otthonában igénybe vett gondozási napok száma

Év	Gondozási napok száma

2019.	1 129
2020.	911
2021.	495
2022.	424
2023.	708

Forrás: Aranyhíd GYÁO

A táblázatból kitűnik, hogy változó az Otthon igénybe vétele az elmúlt 5 évben változékony volt, tendenciát nem mutat. A gyermekek átmeneti otthonával kötött szerződés lefedi a felmerülő szükségleteket, bár krízis ellátásként a kihasználtság előre nem kalkulálható. Krízis esetén mind az Önkormányzat, mind az Otthon nyitott, hogy a szerződésen felüli gyermeket befogadjon.

Feladatok:

Az átmeneti ellátás biztosítását fenntartani, szükség esetén fejleszteni, a szakellátásban való részvétel megelőzése érdekében.

9.1.5.2. Családok átmeneti otthona

Helyzetkép és adatok:

Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll –, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A Családok Átmeneti Otthona az alapellátás keretében a gyermek és szülője, illetve a várandós anya számára alaptevékenységként biztosítja az átmeneti gondozást.

Az átmeneti otthonban az ellátási idő 12 hónap, mely az ellátott kérésére 6 hónappal meghosszabbítható, tanköteles gyermek esetén a tanév végéig. Az önkormányzat 2007-ben, 2008. január 1-jétől szerződést kötött a Support Alapítvánnyal a családok átmeneti otthonának biztosítására, egy család részére. A szerződést módosították még 2008.-ban, majd 2019. január 1. napjától az Önkormányzat a Magyar Protestáns Segélyszervezettel kötött 5 éves, határozott idejű szerződést, mivel az Alapítvány, így a családok átmeneti otthonának fenntartója megváltozott. A szerződést 2025-től újabb 5 évre megkötötte az Önkormányzat. Két család ellátására van lehetőség az intézményben.

A Családok Átmeneti Otthonába a családok saját kérelmük, vagy a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, illetve Központ javaslata alapján, az Önkormányzat polgármesterének előzetes jóváhagyása után kerülnek felvételre.

A Segélyszervezet komplex támogatást nyújt az ott élő családok részére az intézményből való kikerülés elősegítése, önálló életének erősítése, erőforrásainak fejlesztése révén. Az intézmény a kötelező feladatain túl játszóházat működtet a gyermekek számára, a szülők készségfejlesztésével foglalkozik.

41. sz. táblázat –Magyar Protestáns Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthonában a kerületi elhelyezettek száma

Év	Családok száma	Gyermekek száma
2019*	4	4
2020.	1	2
2021.	2	8
2022.	2	4
2023.	2	4

Forrás: Magyar Protestáns Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthona

A Magyar Protestáns Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthonába folyamatosan kerülnek be XVI. kerületben élő családok. A leggyakoribb bekerülő okok párkapcsolati problémák, nincs természetes, támogató közegük, családi hátterük, családon belüli erőszak, lakhatási probléma (albérlet elvesztése), hajléktalanság, megélhetési gondok, szenvedélybetegség. De jellemző a több problémás családok felvétele.

Feladatok:

Feladat folyamatosan figyelemmel kísérni a valós igényeket a családok átmeneti otthonát illetően, és szükség esetén a bővítés lehetőségének átgondolása, de a szerződés újrakötése kapcsán megfogalmazott, hogy az eddigi rendszer mindkét félnek megfelel.

9.2. Foglalkoztatáspolitika

A foglalkoztatás növelése közvetve és közvetlenül is a szegénység csökkenéséhez, a szociális problémák enyhüléséhez vezet. A munkanélküliség kezelése társadalmi probléma, mely az egyének, családok konkrét élethelyzetéből épül fel. A tartós munkanélküliek esetében a munkaerőpiacra való visszajutás nemcsak a család és az egyén szociális helyzetét javítja, hanem mentális problémákat old és előz meg. A foglalkoztatáspolitikának az a része, mely a lakosok számára kézzelfogható segítség formájában jelentkezik, elsődlegesen a munkaügyi központ(ok) szolgáltatása. E mellett működnek a különféle szociális intézmények munkahely keresést segítő programjai (a kerületben a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központnál), valamint a kormányhivatalok nyújtanak pénzbeli támogatást az aktív korú nem foglalkoztatottak részére. Ezen területek együttműködése mindenképpen fontos. Ugyan azt gondolhatnánk, hogy a helyi önkormányzatoknak sok lehetősége nincs az aktív foglalkoztatáspolitika terén, a kerület sajátosságai alapján mégis elmondható, hogy az önkormányzat intézményeivel és a polgármesteri hivatallal a kerület egyik legnagyobb munkáltatója.

9.2.1. <u>Budapest Főváros Kormányhivatala – Foglalkoztatási Főosztály</u>

A BFKH XVI. Kerületi Hivatal Foglalkoztatási Osztálya több ponton is szélesíteni kívánja a jövőben kapcsolatait, nem csak a társszervezetekkel, hanem a civil szférával is.

Jogszabályi környezet:
Álláskeresési járadék, Nyugdíj előtti álláskeresési segély:

- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) alapján történik a megállapítása.
- a 2/2011. (I.14.). NGM rendelet az álláskeresők nyilvántartását szabályozza.
- a 6/1996. (VII.16) MÜM rendelet a foglalkoztatás elősegítő támogatásokat szabályozza.
- a 30/2000. (IX.15.) GM rendelet a munkaerő piaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról szól.

Helyzetkép:

Célcsoport: az a XVI. kerületi lakos, aki a Foglalkoztatási Osztályon történő jelentkezését megelőző 3 éven belül legalább 360 nap ledolgozott jogosultsági idővel rendelkezik és munkaviszonya megszűnt, és munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani, valamint vállalja az együttműködést a kirendeltséggel. Az álláskeresési járadék folyósításának leghosszabb időtartama 90 nap. Természetesen annak az állampolgárnak is lehetősége van a kirendeltséggel történő együttműködésre, aki *nem* rendelkezik ledolgozott munkaviszonnyal, ebben az esetben azonban ellátásra nem jogosult. Munkaerő piaci szolgáltatást, valamint meghatározott foglalkoztatást elősegítő támogatást azonban igénybe vehet.

Szolgáltatások: munkaerő piaci szolgáltatást (munka és pályaválasztási, pályaváltási, képzési, álláskeresési tanácsadás) vehetnek igénybe azok a regisztrált álláskeresők, szolgáltatást kérőként nyilvántartásba vett személyek, akiknek elhelyezkedési, vagy munkahelyváltási problémája merült fel. A tanácsadások egyéni és csoportos formában valósulnak meg. Ezen lehetőségeket a Covid időszaka lecsökkentette, szűkítette, de mivel hosszabb távon az elvek változatlanok a lehetőségeket ismertetjük:

Egyéni tanácsadás: álláskeresési, munkavállalási, képzési – átképzési, továbbtanulási, pályaváltási és pályaválasztási, valamint megváltozott munkaképességű ügyfelek részére – rehabilitációs tanácsadás.
Önismereti csoport: az álláskeresők célállásának felderítésében segít, a megfelelő képesség, készség, érdeklődés vagy egyéb személyre szabott probléma definíció mentén.
Csoportos tanácsadás: 3 napos álláskeresési technikák trénig (önéletrajz készítése, motivációs levél, elhelyezkedési, pályázati stratégiák, állásinterjú.) havonta, rendszeresen megrendezésre kerül. Ügyintézői javaslatra, és önkéntes jelentkezéssel is részt lehet venni.
Munkaerő piaci tájékoztató: Két órás időintervallumban kerül megrendezésre, minden olyan ügyfélnek, aki a regisztrációba új jelentkezőként bekerül. Általános információk az ellátással, szolgáltatásokkal, támogatásokkal kapcsolatban az 1991. évi IV. törvény alapján, melyek az ügyfeleket közvetve vagy közvetlenül érinthetik. (Jogok, kötelezettségek.).

Pályaorientációs foglalkozásokra is lehetőség van, amennyiben az általános-, vagy középiskolák a kerületből megkeresik a Foglalkoztatási Osztályt.

A felsorolt szolgáltatásokról a XVI. kerületi Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ tájékoztatást kap, ezáltal megteremtődik a kapcsolat a különböző társszervezetekkel alkalmazásban álló tanácsadó szakemberek között. Az információnyújtás célja, hogy elősegítse az elhelyezkedést és az üres álláshelyek betöltését.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnak, ezen belül minden Foglalkoztatási Osztálynak fő feladata az álláskereső ügyfelek munkaerő-piaci helyzetének mielőbbi javítása, a munkáltatói szféra igényeinek kiszolgálása, valamint az ellátó rendszer működtetése. Nemcsak az álláskeresőknek nyújt támogatásokat Foglalkoztatási Osztály, hanem a munkaadókat is ösztönözni kívánja a foglalkoztatottak számának növelésére pl. a nem foglalkoztatottak bővítését szolgáló támogatások, munkahely teremtés és megőrzés támogatása. A munkanélküliek vállalkozóvá válásához is nyújt támogatást, valamint bizony képzések elősegítéséhez.

Az ügyfélfogadási rendszer illeszkedik a lakosság demográfiai, gazdasági változásainak görbéihez. Bár a Foglalkoztatási Osztály ügyintézői létszám alakulása központi szinten szabályozott, az ügyek elosztása úgy alakítható, ahogy azt az adott helyzet megköveteli. Az ügyfélbehívó elektronikus rendszer is kialakításra került, amely nagyban elősegíti, a várakozási idő csökkentését.

Feladatok:

Prognosztizálható, hogy az elkövetkező időszak fő feladata az ún. „reményvesztett munkanélküli", tartósan inaktív lakosság munkaerő-piacra történő visszavezetése lesz. Ez a feladat komoly kihívás, nem csak a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szervezetei számára, de mindazon intézmények körének is, amelyek az érintett célcsoportok helyzetének javítására törekszenek.

A BFKH XVI. kerületi Hivatala Foglalkoztatási Osztálya nyitott minden együttműködési szándék előtt, maximálisan törekszik arra, hogy hatékony eszközökkel részt vegyen a társadalmi feszültségek, munkaerő-piaci anomáliák megoldásában.

9.2.2. Közfoglalkoztatás

Fogalom:

A közfoglalkoztatás átalakítása következtében 2011. január 1-jétől megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka és a közhasznú munkavégzés, melyeket az egységes közfoglalkoztatás rendszere váltott fel. A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás", amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A közfoglalkoztatás elsősorban azokat juttatja munka-jövedelemhez, akik szociális ellátásban, azon belül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülnek. Ezeknek a személyeknek hosszabb ideje nincs lehetőségük egyéb munkaviszony létesítésére munkalehetőség hiánya, esetleg alacsony iskolai végzettségük miatt, vagy azért, mert már kiestek a munka-gyakorlatból. A közfoglalkoztatás keretében végzett munka olyan

tevékenységekre irányul, amely javítja többek között a települések szociális, egészség megőrzési, nevelési, kulturális, közrend, közlekedésének helyzetét, közösségi tereinek használhatóságát, illetve a települések gazdasági, foglalkoztatási helyzetét.

Az Szt. és a Flt. valamint Kftv. alapján szervezett közfoglalkoztatás a XVI. kerületben elméletben a Foglalkoztatási Osztály szervezésében zajlik. A gyakorlatban azonban nem működik, aktuális közfoglalkoztatási program hiányában. A közfoglalkoztatottak a kerület intézményeiben és a Polgármesteri Hivatalban kaphatnak munkát, de elsősorban a Kerületgazda Szolgáltató Szervezetnél végeztek tevékenységet, amely intézmény összefogta ezt a feladatot - amíg a rendszer megfelelően működött.

9.3. Lakáspolitika

9.3.1. Lakáskoncepció

Helyzetkép és adatok:

Amint arról már az I. fejezetben is szó esett, a lakáspolitika - lakáshelyzet, illetve a szociálpolitika összefüggő területek hatással vannak egymásra. Egy család, egyén szociális helyzete nagyban függ lakáskörülményeitől, illetve a lakosság általános szociális helyzetétől függ az, hogy mennyire van igény és szükség a szociális bérlakások fenntartására.

Jellemző, hogy a szociális bérlakásban élők egyben szociális támogatást kérők is illetve, a szociális intézmények kliensei, hiszen a jobb anyagi helyzetben lévők többnyire megvásárolták bérlakásaikat, amikor arra lehetőség nyílt.

A Képviselő-testület a Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat 2020-2024-ig terjedő időszakra vonatkozó bérlakás koncepcióját, a lakásértékesítés folytatásának szempontjait az alábbiak szerint határozta meg 2019. december 11. napi ülésén:

1. Nem kívánja értékesíteni a lakótelepi lakásokat, bérlő részére az egylakásos házas ingatlanokat, valamint a gazdaságosan felújítható bérlakásokat.
2. Meg kell szüntetni az ingatlanokban még fennálló eszmei osztatlan tulajdonközösséget a tulajdoni hányad értékesítésével.
3. Ahol az épület felújítása gazdaságtalan, de jók az ingatlan adottságai, ott a bérlők részére cserelakást, vagy pénzbeli megváltást kell felajánlani és az ingatlant üres állapotban értékesíteni. Az értékesítésből befolyó bevételt bérlakások vásárlására kell fordítani.
4. A mátyásföldi villaépületeket piaci áron javasolt értékesíteni, amelyek így jelentős bevételi forrást képviselnek.
5. Főútvonalon lévő ingatlanok esetében a vállalkozások fejlesztésének lehetőségét is vizsgálat tárgyává kell tenni.
6. A lakásállomány összetételének javítása érdekében az Önkormányzat fokozott figyelmet fordít új, jó állapotú lakások megvásárlására, illetve a bérlő kérelmére a bérleti jog megváltására.
7. Az önkormányzat továbbra sem zárja ki önkormányzati bérlakások építését, melynek érdekében folyamatos és jelentős hangsúlyt kell fektetni az erről szóló pályázatok figyelésére.

8. Az Önkormányzat a Tóköz utca 28. szám alatti ingatlant új bérlakások építésére kívánja felhasználni.
9. A szükséglakásokat és a rentábilisan nem felújítható, rossz műszaki állapotú lakásokat értékesíteni kell.
10. Az Önkormányzat továbbra sem hasznosít kizárólag piaci elven bérlakásokat, de bevezeti a piaci lakbért. A befolyó piaci lakbért, minden évben alapképzéshez használja, melyet a megfelelő bevétel jóváírását követően bérlakások vásárlására használ fel.
11. A nagyon rossz állapotban levő 100%-ban Önkormányzati tulajdonban álló épületeket teljesen üres állapotban kell értékesíteni.
12. Szociális jellegű bérlakásokat kell kijelölni és biztosítani azoknak a szociálisan rászoruló családoknak, akik önhibájukon kívül, alacsony jövedelemmel rendelkeznek, és lakhatásukat önerőből megoldani képtelenek.
13. Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít azon az Önkormányzat által fenntartott intézményekben dolgozó személyek lakhatásának időleges megoldására, akik foglalkoztatása az Intézmény és ezen keresztül az Önkormányzat szakmai érdeke.
14. Azoknál az Önkormányzati bérlakásoknál, amelyek a Lakáskoncepcióban értékesítésre nem kijelöltek tovább kell folytatni az egyes lakásokban a fűtési mód megváltoztatásának jogi lehetőségeinek vizsgálatát. Továbbra is törekedni kell a környezetkárosító fűtési mód megváltoztatására amennyiben az műszakilag is megoldható.

Az önkormányzat új Lakáskoncepciója az évek során módosult. Az új Lakáskoncepció e dokumentummal egy időben készül.

Az önkormányzatunk bérlakásainak állományi összetétele javulóban van, azonban az elkezdett feladatokat folytatni kell. **A bérlakás gazdálkodás tapasztalatai a lakásszám csökkenése mellett is jónak mondható a tekintetben, hogy**

- az Önkormányzat kinyilvánította, és következetesen betartotta, hogy nem értékesít lakótelepi lakást;
- megkezdte és folytatta a Szobabérlők házában a nyílászárók és a konyhabútorok cseréjét,
- fokozatosan elkezdte kivonni a lakásállományból az arra alkalmatlan lakásokat;
- jogalkalmazó barát, átlátható, racionális és végrehajtható lakás kódexet alkotott;
- következetesen átalakítja a bérlakás állomány összetételét, jobb minőségű, és önfenntartó lakásrendszer felé halad,
- a szociális alapú bérleti díjat fizető ingatlanok bérlőiben is egyre inkább tudatosodik a lakással összefüggő bérlői kötelezettség.

Önkormányzati tulajdonú lakásállomány 261 db.

Bérleti jogviszonnyal rendelkező 236 db lakásból:

- 130 db szociális bérlakás, amelyekből 80 lakás költségelven kerül bérbeadásra,
- 48 db lakás a Szobabérlők Házában,
- 71 db kizárólag költségelven bérbe adott lakás,
- illetve új létesülés a Benő Apartmanház 7 lakással, illetve a BRFK számára 5 szolgálati lakás.

A lakbér- és szolgáltatási díjat a szociális lakásokban lakó bérlők sok esetben nem fizetik rendszeresen, azonban a fizetési hajlandóság javulni látszik bár a fizetési kötelezettségének a bérlők többsége csak felszólításra és több hónapos késéssel tesz eleget.

9.3.2. Fiatal házasok első lakáshoz jutásának támogatása

Helyzetkép:

A fiatal házasok első lakáshoz jutásának támogatásáról szóló 3/2009. (I. 27.) Ök. rendelet alapján:

***A célcsoport jellemzői**:* 40 év alatti házasok

A szolgáltatás helyi sajátossága:

1. A rendelet szerint nem minősül beköltözhető lakástulajdonnak, az a harmadik személy haszonélvezeti jogával terhelt lakástulajdon, amelyben a haszonélvező vagy a haszonélvezővel kötött megállapodás alapján harmadik személy ténylegesen lakik.
   A támogatásban akkor részesülhetnek a fiatal házasok, ha mind a kérelmezők, mind az együtt költöző közeli hozzátartozók egy főre jutó havi nettó átlagjövedelme a szociális vetítési alap mindenkori legkisebb összegének 220%-át nem haladja meg és nekik, vagy a velük együtt költöző közeli hozzátartozójuknak tulajdonában, haszonélvezetében, bérletében nincs megfelelő, beköltözhető lakás.
2. A rendelet 6. § -a szól a támogatás formájáról, mértékéről. A (2) – (3) bekezdésben meghatározottakat a Képviselő-testület állapította meg a fővárosi rendeletben kapott felhatalmazás alapján. Szintén helyi sajátosság a rendelet 7. § (1) bekezdésében szabályozottak az igénylés rendjéről. A kérelem elbírálását a Képviselő-testület az Egészségügyi és Szociális Bizottság hatáskörébe utalta.

Adatok:

Az elmúlt öt évben nem volt kérelmező.

9.4. Egészségügy

Fogalom:

- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) alapján:

2. Cím
Alapelvek

2. § (1) Az egészségügyi szolgáltatások és intézkedések során biztosítani kell a betegek jogainak védelmét. A beteg személyes szabadsága és önrendelkezési joga

kizárólag az egészségi állapota által indokolt, e törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható.

(2) Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során érvényesülnie kell az esélyegyenlőségnek.

(3) Az egészségi állapot javításának elsődleges eszköze az egészség fejlesztése, védelme és a betegségek megelőzése.

(4) Az egészségügyi szolgáltatások alapvető szakmai feltételrendszere tulajdon- és működtetési formától független, kizárólag a szolgáltatás szakmai tartalmán alapul.

(5) Az egészségügyi intézményrendszer szakmai ellátási szintekre tagolt felépítése és működése emberközpontú, az eltérő jellegű és súlyosságú megbetegedésben szenvedők egészségi állapota által meghatározott szükségletekhez igazodik, valamint tudományos tényekre alapozott és költséghatékony eljárásokon alapul.

Fogalom meghatározások

***3. §** E törvény alkalmazásában*

...

c) egészségügyi ellátás: a beteg adott egészségi állapotához kapcsolódó egészségügyi tevékenységek összessége;

....

f) egészségügyi szolgáltatás: az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély birtokában vagy – törvényben meghatározott esetben – az egészségügyi államigazgatási szerv által történő nyilvántartásba vétel alapján végezhető egészségügyi tevékenységek összessége, amely az egyén egészségének megőrzése, továbbá a megbetegedések megelőzése, korai felismerése, megállapítása, gyógykezelése, életveszély elhárítása, a megbetegedés következtében kialakult állapot javítása vagy a további állapotromlás megelőzése céljából a beteg vizsgálatára és kezelésére, gondozására, ápolására, egészségügyi rehabilitációjára, a fájdalom és a szenvedés csökkentésére, továbbá a fentiek érdekében a beteg vizsgálati anyagainak feldolgozására irányul, ideértve a plasztikai helyreállító és az esztétikai plasztikai invazív és minimál invazív beavatkozásokat, a gyógyszerekkel, a gyógyászati segédeszközökkel, a gyógyászati ellátásokkal kapcsolatos külön jogszabály szerinti tevékenységet, valamint a mentést és a betegszállítást, a szülészeti ellátást, az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásokat, a művi meddővé tételt, az emberen végzett orvostudományi kutatásokat, továbbá a halottvizsgálattal, a halottakkal kapcsolatos orvosi eljárásokkal, – ideértve az ehhez kapcsolódó – a halottak szállításával összefüggő külön jogszabály szerinti tevékenységeket is;

*g) f) * egészségügyi szolgáltató: a tulajdoni formától és fenntartótól függetlenül minden, egészségügyi szolgáltatás nyújtására és az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott működési engedély alapján jogosult egyéni egészségügyi vállalkozó, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet;*

Az Önkormányzat a kerület lakosságának egészségügyi ellátását az Mötv. alapján kötelezően biztosítandó egészségügyi alapellátással, valamint az Eütv. alapján szakellátással biztosítja.

Az egészségügyi ellátás szabályozásában számos módosítás történt az elmúlt években.

***A célcsoport jellemzői**:* XVI. Kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata (a továbbiakban: KESZ) feladata a kerület lakossága számára:

- az egészségügyi alapellátás (a KESZ-hez kizárólag a gyermekfogászat, ifjúság egészségügyi ellátás, és a védőnői hálózat tartozik, a felnőtt –és gyermek háziorvosok,

valamint a felnőtt fogorvosok önálló vállalkozás keretében az önkormányzattal kötött feladat-átadási szerződés alapján látják el alapellátási feladataikat).

- a járóbeteg szakellátás,
- a gondozóintézeti gondozás biztosítása,
- egynapos sebészeti ellátás.

Az ellátandó terület Budapest Főváros XVI. kerülete. A kerületi lakosok számára a fekvőbeteg szakellátást 1. progresszivitási szinten több fekvőbeteg intézmény látja el.

A szolgáltatás helyi sajátosságai: Az **alapellátásban** a felnőtt lakosságot 8 telephelyen 31 felnőtt **háziorvos**, a gyermek lakosságot 5 telephelyen 14 **házi gyermekorvos** látja el. 2023-ban a Képviselő-testület egy új felnőtt háziorvosi körzet létrehozásáról döntött, Cinkotán, melyhez a rendelés a 2021-ben felújított Hunyadvár utcai háziorvosi rendelőben került kialakításra. A területet jelenleg ellátó két háziorvos kérésére az új körzet kialakításának célja a változással érintett praxisok túlterheltségének csökkentése volt, melynek eredményeképpen a kerület lakosainak jobb hozzáférést tudunk biztosítani az egészségügyi alapellátáshoz, kevesebb várakozási idővel. 2024-ben az új felnőtt háziorvosi körzet rendelőjében minden bútor, eszköz – vizsgáló, informatikai – alpolgármesteri prevenciós keretből került finanszírozásra.

Az ügyeleti ellátás 2024. évi átalakításának következtében a Kertvárosi Sürgősségi Ellátás érhető el napi 24 órában biztosított a Szakrendelő épületében. A szolgáltatás keretében mindenkit fogadtak, akinek orvosi ellátásra van szüksége és az halaszthatatlan. Itt azonnal orvos kezébe került a páciens, ahol vagy ellátást kap, vagy átirányítják abba az intézménybe. Jelenleg folyamatban van a gyalogőrség engedélyeztetése.

A **felnőtt fogorvosi ellátás** 3 telephelyen 14 fogorvossal történik, a **gyermekek ellátását** elsősorban a Hősök terén biztosított, 7 gyermek fogorvossal 2 telephelyen, valamint egy fogszabályozó szakorvossal.

A **védőnői ellátás** rendszerének átalakításával a **területi védőnők** már nem a KESz keretében végzik tevékenységüket, de munkájuk változatlan az egészségügyi ellátás szerves része és a szociális és gyermekvédelmi tevékenység fontos kapcsolata. A védőnői ellátás biztosítására vonatkozó feladat 2023. július 1. napjától az Észak-Pesti Centrumkórház – Honvédkórházhoz (a továbbiakban: ÉPC-HK) került át. A területi védőnőkkel az ÉPC-HK főigazgatójának engedélyével megbízási szerződést kötött az Önkormányzat az egészséges életmódot népszerűsítő, tájékoztatási feladatok ellátására, valamint az Önkormányzat által biztosított „Babacsomag" átadására. Ennek köszönhetően minden szolgáltatás megmaradhatott korábbi formájában. A 22 területi védőnő 5 telephelyen, a gyermekorvosi rendelők mellett működő védőnői tanácsadókban dolgozik. A területi védőnők a kerület várandósait, és születéstől az iskolás kor kezdetéig otthonukban gondozzák gyerekeket. A primer prevenció a védőnők alapfeladata.

A KESZ működteti a 4 orvosi iskola-egészségügyi ellátási körzetet, területi ellátási kötelezettséggel, a 9 védőnői körzetet, és a 6 fogászati iskola-egészségügyi ellátási körzetet. Az iskola-egészségügyi ellátásban nagy hangsúly van a prevención.

42. sz. táblázat - Várandós ellátás

év	**2019.**	**2020.**	**2021.**	**2022.**	**2023.**
Gondozott várandósok száma:	948	1 005	993	808	776
Szülések száma:	566	702	599	462	496
Koraszülöttek száma:	32	56	52	39	25
Újszülöttek száma:	582	720	621	468	500
Késői magzati halálozás:	7	2	1	0	2
0-6 nap közötti veszteség:	0	0	0	0	0
Csecsemőhalálozás:	0	1	2	1	0

Forrás: Területi védőnők

A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló, életkorhoz kötött védőnői szűrővizsgálatok 1, 3, 6 hónapos, valamint 1, 2, 3, 4, 5, 6, éves korban, a család otthonában, illetve a védőnői tanácsadásokon, a tanácsadókban, a szülők jelenlétében történnek, melyek a testi fejlettség, pszicho-motoros fejlettség, érzékszervi, és mozgásszervek szűrő vizsgálatából állnak. A vizsgálat eredményéről a szülők írásos tájékoztatót kapnak, mellyel felkeresik a gyermekorvost, aki elvégzi az életkorhoz kötött orvosi szűrővizsgálatokat. A fentebb említett szűrővizsgálatok kiegészülnek a szülői megfigyelésen alapuló kérdőívvel, mely 0 - 7 éves kor között 15 (12+3) életszakaszban vizsgálja a gyermekek fejlődését, valamint a rizikószűrés-kérdőívvel várandósok, újszülöttek és gyermekek körében.

43. sz. táblázat - Védőnői szűrővizsgálatok

Év	**Védőnői szűrővizsgálatok száma**	**Szűrővizsgálatok teljesülése**
2019.	8 923	99,2%
2020.	4 176	99,4%
2021.	6 126	99,2%
2022.	8 335	99,7%
2023.	7 991	99,8%

Forrás: Területi védőnők

Cél:

- a megfelelő szemléletmód kialakítása már gyermekkorban elkezdődjön, ennek érdekében az iskolában olyan egészségfejlesztési programok végrehajtása, amelyek megvalósulásával általánossá válik az egészségtudatos magatartás,
- a diákok szemléletformálása, ismeretbővítése,
- a gyermekek, tanulók egészségtudatos, jövőorientált életvezetési szokásainak kialakítása, ennek keretében elsődlegesen a fizikai aktivitási szintjük növelése

és táplálkozási, fogyasztási szokásaik befolyásolása, egészséges irányba terelése, valamint a lelki egészséget biztosító készségek, kompetenciák kialakítása.

Az iskola egészségügy feladatai az aktuális és várható egészségügyi problémák felismerése, kezelése, gondozása:

- **az évenként végzendő szűrővizsgálatokkal,**
- antropometriai mérések, látásélesség vizsgálata, mozgásszervek szűrése, vérnyomás méréssel,
- kiegészül: hallásszűréssel kétévente, pajzsmirigy szűrésével 4. osztálytól kétévente, színlátás szűrésével 6. osztályban,
- **a diákoknak tartott egészségfejlesztő órákkal,**
- alsós osztályokban: fogápolás, személyi higiéné, táplálkozás,
- felsős osztályokban: táplálkozás, életmód, pubertáskori változások, szenvedélybetegségek, családi életre felkészítés, önvizsgálatok, elsősegélynyújtás,
- **a tanórán kívüli csoportfoglalkozásokkal,**
- versenyre felkészítés (csecsemőgondozási- és elsősegélynyújtási verseny),
- iskolai egészségnapokon való részvétel,
- **személyes tanácsadással,**
- táplálkozással összefüggő betegségek, problémák,
- életvezetési tanácsok,
- **a krónikus beteg tanulók gondozásában való közreműködéssel,**
- gyógyászati segédeszközök viselésének ellenőrzése, segítése, pszichés támogatása,
- gyógyszer használat ellenőrzése, vizsgálatok nyomon követése,
- **az életkorhoz kötött védőoltások lebonyolításával.**

44. sz. táblázat - Várandós anya- és csecsemőgondozás

Év	**2019**	**2020.**	**2021.**	**2022.**	**2023.**
Területi védőnők száma	21	21	21	22	21
Védőnői látogatások száma	20 707	27 659	26 766	15 771	16 704
Ebből: csecsemőknél	8 085	10 908	9 878	6 054	6 431
Egy területi védőnőre jutó látogatások száma	986	1 317	1 274	717	795
Ebből: csecsemőknél	385	519	470	275	306
Várandós anya tanácsadáson való megjelenések száma	2 205	2 322	2 429	2 000	1 926
Csecsemő tanácsadáson való megjelenések száma	6 637	5 519	5859	1 638	1 711

Forrás: Területi Védőnők

A védőnő feladata a gyermek családban történő nevelésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében kapcsolatot tartanak a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központtal, a Pedagógiai Szakszolgálattal, valamint az Önkormányzat Szociális és Szociális Intézményi Irodájával.

A **szakorvosi ellátás** folyamatos bővítésen, megújuláson megy keresztül, amikor erre lehetőség van. Az elmúlt évek eredményei:

- Az Egészséges Budapest Program keretében a kormány támogatta a XVI. kerületi Szakrendelő felújítási és bővítési tervét.
- 2021. májusára elkészült a bővítési munka és megkezdődött a régi épületrész teljes felújítása (opciós tételek megrendelésével és plusz hőszigeteléssel és napelemmel).
- 2022. március 18-án a megújult Szakrendelő átadásra került. A bővített épületben az eddig megszokott szolgáltatások mellett új szolgáltatás a mammográfia. Bővült a kardiológia és a gasztroenterológia, valamint a gyógytorna részleg is, most már egyéni gyógytornára is van lehetőség. Teljesen új műtőblokk is kialakításra került, ahol egynapos sebészeti ellátásban szereplő műtéteket hajtanak végre. A radiológiai részlegen két új rendelő került kiépítésre – egy a mammográfia, illetve egy a mamma ultrahang vizsgálatok számára. Pályázati pénzből egy db, Hologic Selenia Dimension 2D direkt digitális mammográf leletező munkaállomással és egy db Samsung HS 40 ultrahang készülék került beszerzésre. Kapacitásbővítés eredményeként a XVI. kerületi nők emlő diagnosztikai vizsgálatokhoz való hozzáférése javult, az emlő rosszindulatú daganatainak időben történő felismerése és kezelése érdekében.
- A várakozási idő csökkentése érdekében több egyeztetés zajlott, az intézmény törekszik megtalálni a legjobb eszközöket a cél érdekében.
- 2023. szeptemberétől a hatórás rendelési időn túl minden szakmában napi egy óra telemedicinális ellátás történik, ahol a páciensekkel telefonon konzultálnak.
- 2024. március közepétől bevezetésre került az új betegirányítási metódus: minden héten felnyitják a következő heti ki nem közölt időpontokat. Így minden osztályra foglalható 10 napon belüli időpont.
- A szakrendelő berendezéseire és eszközeire az intézmény költségvetésében, a prevenciós keretben és a fejlesztési tartalékkeret terhére is történnek beszerzések, a főigazgatóval egyeztetve.

A szakorvosi rendelő és a gondozóintézetek betegforgalmi adataiból látszik, hogy a rendelkezésre álló kapacitás maximálisan kihasználásra kerül

Együttműködési pontok az egyéb ellátási formákat biztosító intézményekkel: Az alapellátás terén szoros munkakapcsolat alakult ki a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központtal, valamint a Területi Szociális Szolgálattal.

A szakellátás sajátosságai miatt a fekvőbeteg gyógyintézetekkel való orvos szakmai kapcsolatok fenntartása, fejlesztése továbbra is fontos szempont. Meghatározó elem a képzés, továbbképzés, folyamatos gyakorlat, szakmai és etikai kontroll.

A XVI. kerület lakosainak 1. progresszivitási szint szerinti fekvőbeteg ellátásában változás történt, több ellátás a Klinikához került. A kerület gyermek lakosait fekvőbeteg ellátás céljából továbbra is a Bethesda kórház a legjellemzőbb.

A gyermekek járóbeteg szakellátása TEK szerint döntően a Zuglói Egészségügyi Szolgálat gyermek szakrendelésein történik. Emellett számos budapesti kórházzal működik együtt a kerületi ellátórendszer.

A szakellátás igénybevételét alapvetően meghatározza kapcsolata az alapellátással, a háziorvosokkal. A szakmai egymásrautaltság egyértelmű. Nem párhuzamos ellátást, hanem az alapellátás szükségszerű továbbvitelét, diagnosztikus és terápiás kiegészítését végezi a szakellátás, törekedve a járóbeteg ellátáson belüli definitív ellátásra. A kétféle tevékenység nem fedi egymást és egyik sem képes a másikat sem helyettesíteni, sem nélkülözni. Az Önkormányzat felelősségvállalása a szakellátásban a közös cél, a lakossági ellátás egységesebbé tételét, a kompetenciák egyértelműbb kialakítását, az ellátás, a betegutak jobb megszervezését eredményezheti.

Az egészségügyi ellátás hatékonyságának növelése a lakosság egészségi állapotára a preventív szemlélet és gyakorlat megvalósításától várható. A prevenciós tevékenység nem lehetséges, nem lehet teljes a szakellátás és az alapellátás együttműködése nélkül. Az alap és a szakellátás együttműködésével hatékonyabb szűrési programok végezhetők.

Egészségügyi prevenció

Az önkormányzat tevékenysége nem merülhet ki pusztán az egészségügyi szolgáltató intézmények fenntartásában, hanem aktív szerepet kell vállalnia az egészségtudatos életmód fontosságának lakossági elfogadtatásában, az egészségmegőrzés eszközeinek megismertetésében.

Alaptevékenység keretében a prevencióban nagy szerephez jutnak az iskolaorvosok, az iskolai, óvodai szűréseket végző gyermekorvosok, fogorvosok és védőnők. A KESZ egyik kiemelt stratégiai célkitűzése a kerületi lakosok egészség megőrzésével kapcsolatos feladatok irányítása, koordinálása.

Az Önkormányzat prevenciós programjának részeként 2005. óta évente egyszer kerül megrendezésre az intézetben a nyílt egészségügyi nap. Erre a programra az önkormányzat minden évben támogatást biztosít. Ezen alkalommal ingyenes szűrésekre, vizsgálatokra van lehetőség, valamint egészségmegőrzéssel, prevencióval kapcsolatos, és a védőnők aktív részvételével gyerekeknek szóló programokon vehetnek részt az ide látogatók.

X. MELLÉKLET

A XVI. kerületi szociális, gyermekvédelmi és egészségügyi intézmények:

Jelölés	INTÉZMÉNY MEGNEVEZÉSE	CÍM
1	**Területi Szociális Szolgálat** - Reménysugár Gondozási Csoport: Idősek klubja, Házi segítségnyújtás, étkeztetés, Nyugdíjasok Szállító Szolgálata	1165 Veres Péter utca 109.
2	**Területi Szociális Szolgálat** - Derűs Alkony Gondozási Csoport: Idősek klubja, Házi segítségnyújtás, étkeztetés, Nyugdíjasok Segítő Szolgálata	1162 János utca 49. és 51.
3	**Területi Szociális Szolgálat** - Borostyán Idősek Klubja, Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona, Szociális konyha	1161 Érsekújvári utca 7-13.
4	**Területi Szociális Szolgálat** - Segítőkéz Gondozási Csoport: Idősek klubja, Házi segítségnyújtás, Étkeztetés, Jelzőrendszeri házi segítségnyújtás	1164 Vidámvásár utca 5-7.
5	**Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, Napraforgó Család-és Gyermekjóléti Szolgálat**	1163 Cziráki utca 22.
6	**XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde** - Cseperedő Bölcsőde	1163 Vívó utca 2.
7	**XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde** – Napsugár Bölcsőde	1164 Felsőmalom utca 5-7.
8	**XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde** - Árpádföldi Borostyán Bölcsőde	1162 Monoki utca 67.
9	**XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde** - Szivárvány Bölcsőde	1163 Cziráki utca 22
10	**XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde** - Centi Bölcsőde	1165 Centenáriumi stny. 5/a.
11	**XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde** - Bóbita Bölcsőde	1163 Kolozs utca 36.
12	**XVI. kerületi Kertvárosi Idősek Otthona**	1164 Csobaj utca 10-12.
13	**Otthon XVI. kerületért Alapítvány Szivárvány Lakóotthona** *(nem önkormányzati fenntartású)*	1161 Érsekújvári utca 7-13.

14	**SOS Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthona** *(nem önkormányzati fenntartású)*	
15	**Református Egyház, Filadelfia ház Fogyatékosokat Segítő Református Központ** Értelmi fogyatékosok nappali ellátása, támogató szolgálat (nem önkormányzati fenntartású)	1162 Ilona utca 66-68.
16	**Cogito Alapítvány – Főnix Ház, Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátása** *(nem önkormányzati fenntartású)*	1165 Zsenge utca 33.
17	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata Szakrendelések:** Diabetológia, Endokrinológia, Fizikoterápia, Fül-orr-gégészet, Gyógytorna, Masszázs, Kardiológia, Neurológia, Gyermekneurológia, Nőgyógyászat, Onkológia, Ortopédia, Reumatológia, Röntgen, Sebészet, Egynapos sebészet, Szemészet, Urológia, Mamográfia	1163 Jókai utca 5.
18	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata** - Felnőtt háziorvosi rendelők	1162 Csömöri út 177.
19	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálat**a - Gyermek háziorvosi rendelők, Felnőtt háziorvosi rendelők, Védőnői Szolgálat, Gyermekfogászat, Felnőtt fogászat	1161 Hősök tere 7-9.
20	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata** – Felnőtt háziorvosi rendelők, Gyermek háziorvosi rendelők, Védőnői Szolgálat	1162 Délceg utca 35.
21	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata** - Felnőtt háziorvosi rendelők	1163 Margit utca 33.
22	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata -** Felnőtt háziorvosi rendelők, Gyermek háziorvosi rendelők, Védőnői Szolgálat	1165 Centenáriumi stny. 24.
23	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata** -Addiktológiai gondozó, Pszichiátriai gondozó, Gyermekpszichiátria	1165 Baross Gábor u. 51.
24	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata -** Gyermek háziorvosi rendelők, Felnőtt fogorvos, Védőnői Szolgálat, szakrendelések, háziorvosi ügyelet	1163 Tekla utca 2/c.

25	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata** - Felnőtt háziorvosi rendelők Bőr- és nemibeteg gondozó, Tüdőgondozó	1165 Hunyadvár utca 43/b.
26	Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata telephelye	1164 Rádió utca 10.
27	**Budapest XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálata -** Gyermek háziorvosi rendelők, Felnőtt háziorvosi rendelők, Védőnői Szolgálat, Gyermek fogászat, Felnőtt fogászat	1164 Szabadföld út 18.
28	**háziorvosi rendelő** – alapellátás keretében, de nem az intézmény telephelyén	1165 Géza utca 55.

A SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ KÉPVISELŐ-TESTÜLETI HATÁROZAT

BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT

K I V O N A T

a **2024. december 11-én (szerdán) 14:00-kor** Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal nagytermében (1163 Budapest, Havashalom utca 43. fszt. 18.) megtartott Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének **13. számú, nyílt ülésén** készült jegyzőkönyvéből.

NAPIREND: **14.** **A szociális szolgáltatástervezési koncepció 2024. évi felülvizsgálata**
(142/2024. számú előterjesztés)
Előterjesztő: Ács Anikó alpolgármester

HATÁROZAT
326/2024. (XII. 11.) Kt. Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete elfogadja a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció 2024. évi felülvizsgálatát a jelen előterjesztés melléklete szerinti tartalommal.

Határidő: 2024. december 11.
Felelős: Kovács Péter polgármester

(14 igen, 0 nem, 1 tartózkodás)

-.-.-.-.-.-.-

kmf.

Dr. Csomor Ervin s.k.
jegyző

Kovács Péter s.k.
polgármester

A kivonat hiteléül:

Dr. Tili Annamária

Dr. Tili Annamária
jegyzői irodavezető
Kelt: Budapest, időbélyegző szerint